

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MOŠTENICA

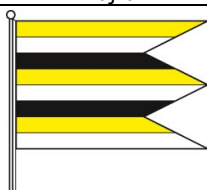
PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2025 - 2034

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica na roky 2025 - 2034
Územné vymedzenie :	Banskobystrický kraj, okres Banská Bystrica, obec Moštenica – ŠÚJ 508799
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHRSR:	
Dátum platnosti:	2025 - 2034
Verzia	2.0.
Publikovaný verejne:	

Zdroj: vlastné spracovanie

Moštenica	
Erb	Vlajka
	
Základné údaje	
Kraj	Banskobystrický kraj
Okres	Banská Bystrica
Región	Rentar
Nadmorská výška	479 m n. m.
Poloha	48°48'26"S 19°17'32"V
Rozloha	13,42 km ² (1 342 ha)
Počet obyvateľov:	232 (31. 12. 2023)
Hustota obyvateľstva:	17,29 obyv./km ²
Nacionále	
PŠČ	976 13
ŠÚJ	508799
EČV	BB,
Tel. predvoľba	+421-48
Oficiálne adresy	
Adresa:	Obecný úrad
	Moštenica 73, 976 13 Slovenská Ľupča
Web:	https://mostenica.eu/
E-mail:	ocumostenica@orangemail.sk starosta@mostenica.eu
Telefón:	048 / 419 63 54
Fax:	048 / 419 63 54

OBSAH

1 ÚVOD	5
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MOŠTENICA	13
2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE.....	14
2.1. HISTÓRIA OBCE.....	14
2.2. PRÍRODNÉ POMERY	14
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	19
2.4. DOPRAVA.....	23
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	27
2.6. OBYVATEĽSTVO.....	38
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	47
2.8. BYVANIE	49
2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	51
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE.....	53
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA	53
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO	55
2.13. ŠPORT.....	55
2.14. KULTÚRA.....	56
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA.....	58
2.16. STRAVOVACIE A REŠTAVRAČNÉ SLUŽBY	58
2.17. CESTOVNÝ RUCH	58
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE	61
2.19. SAMOSPRÁVA	65
2.20. BEZPEČNOSŤ	64
2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ.....	66
2.22. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	67
3 SWOT ANALÝZY	67
3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ.....	70
3.2 DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	71
3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	71
3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	72
3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	73
3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO.....	74
3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT	75
3.8 KULTÚRA.....	76
3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	76
3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	77
3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE	78
3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE MOŠTENICA.....	79
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MOŠTENICA	86
4 VÍZIA A POSLANIE OBCE MOŠTENICA.....	87
5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	90
STRATEGICKÝ CIEĽ	90
FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	91
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MOŠTENICA.....	97
5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	98
5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	98
5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	99
5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	99
5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	100
5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	101
5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	101
5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA.....	102
5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	103
5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	103
5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE.....	104
6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY	104
6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	104
6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE.....	105

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	106
6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	106
6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	107
6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	108
6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	108
6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	109
6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	110
6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	110
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MOŠTENICA	112
7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE MOŠTENICA	113
7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	114
7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN	116
8 AKČNÝ PLÁN	117
8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	117
8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	118
8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	120
8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	121
8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	122
8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	123
8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	124
8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	125
8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	126
8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	127
8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	128
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE MOŠTENICA	130
9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	131
9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	135
9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	136
9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	138
9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	139
9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	140
9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	141
9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	143
9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA	144
9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	145
9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	146
9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	147
10 ZÁVER	149
11 POUŽITÁ LITERATÚRA	149

1 ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica s výhľadom do roku 2033 (PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja obce. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moštenica sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni miestnej samosprávy s dôrazom na sociálnu, ekonomickú a kultúrnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Moštenica, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica na roky 2025 - 2034
Forma spracovania	- pracovníkmi samosprávy, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca),
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia obce, zamestnancov OcÚ, poslancov OcZ a komisií, - spracovania PHRSR sa zúčastnili aj RO organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti obce, - súčasťou prieskumu boli aj mimovládne organizácie a podnikateľské subjekty v obci, - zapojenie verejnosti a komunikácia s verejnosťou: zapojenie prostredníctvom dotazníkového prieskumu, informovanie prebiehalo formou webovej stránky obce, stránky obce na sociálnej sieti FB, prostredníctvom zasadnutí OcZ.
Obdobie spracovania	- PHRSR bol spracovaný v priebehu roka 2023 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR												
	2024											
Termín	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod												
Analytická časť												
Strategická časť												
Programová časť												
Realizačná časť												
Finančná časť												
Záver												

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Bol spracovaný na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života obce. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávaní, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu. Pri spracovaní programu boli rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály	Áno		
Verejné informačné tabule	Áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	Áno		
Internetové stránky	Áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	Áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	Áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	Áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	áno	áno	áno
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	áno	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno
Zdroj: vlastné spracovanie			

Program sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja obce Moštenica je súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predvstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- **Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce**, ktorý je strednodobý programový dokument spracovaný na úrovni obce.
- **Viacročný rozpočet**
- **VZN**

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov

- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).
- Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Konceptia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (2015)
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (2013)
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)

- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- Koncepcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030 (2019)
- Koncepcia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí (2017)
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)
- Koncepcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 – 2030
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

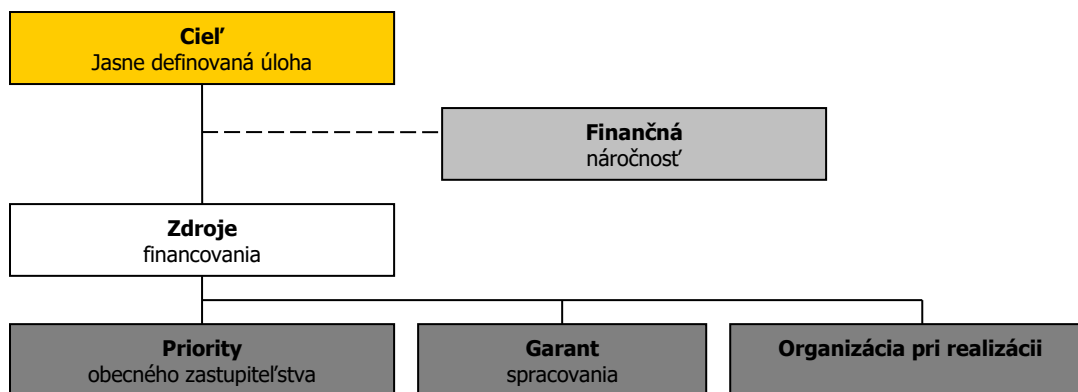
Nadnárodnej úrovne

- K programovým dokumentom Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov patria:
- Zmluva o fungovaní Európskej únie
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- Stratégia EÚ pre Dunajský región
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM(2011) 144 v konečnom znení
- Európska zelená dohoda (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie,
- COM(2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM(2016) 501 z 20. 7. 2016)
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050,
- COM(2011) 112 v konečnom znení
- Energetický plán do roku 2050 COM(2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- Horizont Európa (2021 – 2027)
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moštenica je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia samosprávy obce Moštenica. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou samosprávneho úradu, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov sme použili procesnú analýzu, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

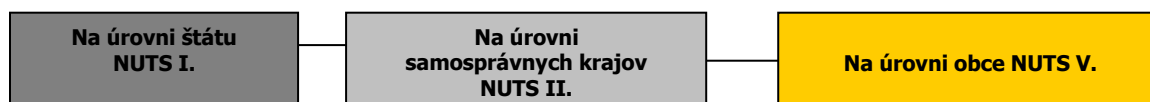
Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z.), sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí. Samosprávy nemajú spoločný zdroj financovania. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorít celého kraja zohráva významnú úlohu Banskobystrický samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii. Ďalšími doplnkovými zdrojmi, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne bez určenia výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaistovaní finančnej podpory je potrebné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov postupuje samospráva podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich úloh má obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moštenica nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moštenica boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Obec Moštenica má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú:

Investovanie do rastu a zamestnanosti

Európska územná spolupráca

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

- 1. Inteligentnejšia Európa**
- 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa**
- 3. Prepojenejšia Európa**
- 4. Sociálnejšia Európa**
- 5. Európa bližšie k občanom.**

Jednotlivé členské štáty majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorít SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa budú dotýkať, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – požičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020.

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji
	Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry prevýskum a vývoj
	Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore
	Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády
	Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť
	Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií
	Podpora malého a stredného podnikania

	Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
3. Prepojenejšia Európa	Cestná doprava Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T Výstavba rýchlostných ciest Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti Železničná doprava Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov Podpora regionálnej železničnej dopravy Vodná doprava Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravinová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji samosprávy možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne samospráva stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti,

ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ: 1. Inteligentnejšia Európa, 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, 3. Prepojenejšia Európa, 4. Sociálnejšia Európa a 5. Európa bližšie k občanom.

rozmer – 2

PHRSR obce Moštenica integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR obce Moštenica 2024 – 2033 nadväzuje na predchádzajúce PHRSR obce, územný plán obce, viacročný rozpočet. PHRSR obce integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

rozmer – 3

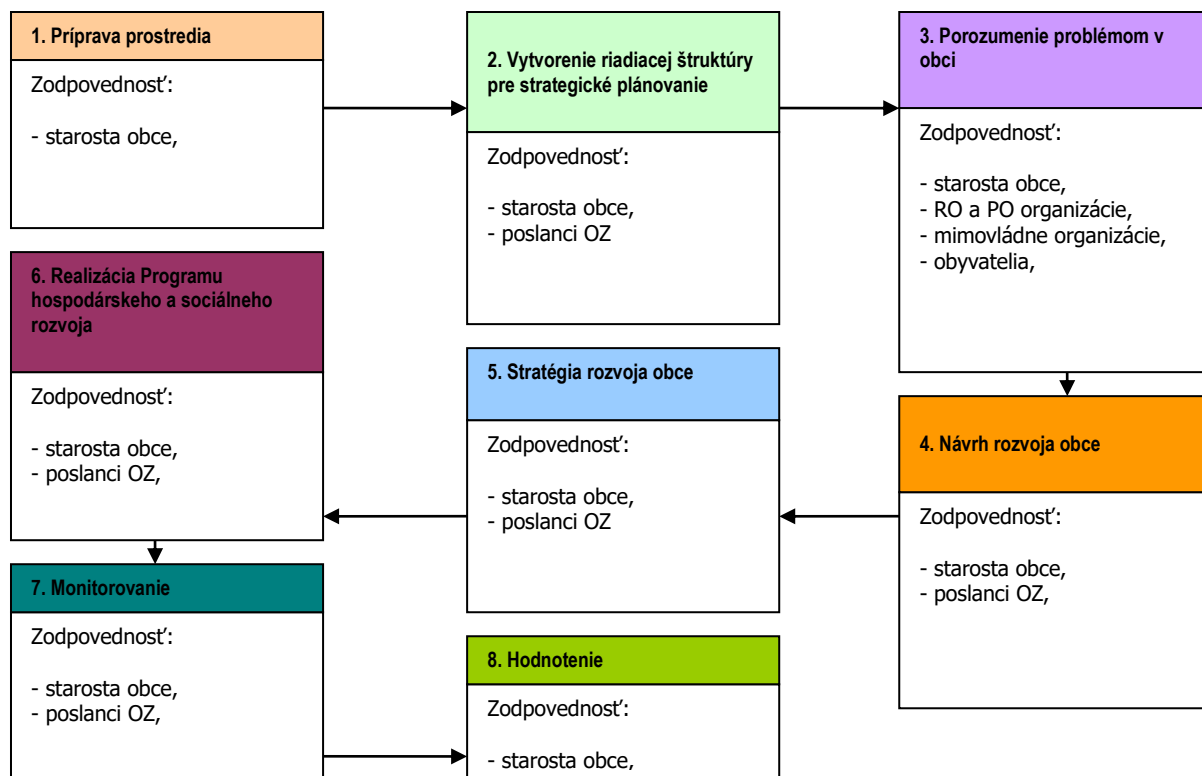
Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú obyvatelia, rozpočtová organizácia v pôsobnosti obce, záujmové skupiny obyvateľov, podnikateľské subjekty, obec a jej jednotlivé orgány: poslanci OZ, starosta, komisie. V prípravnej fáze spracovania PHRSR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom dotazníkového prieskumu, v rámci schvaľovacej fázy PHRSR bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú integrovaný prístup z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v obci Moštenica. Sformovanie prvej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob oslovenia a prizvania ďalších účastníkov – dotazníkový prieskum. Príprava informačnej stratégie. Zapojenie všetkých účastníkov procesu.
2	Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry. Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov.
3	Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok obce. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj obce v jednotlivých oblastiach.
4	Hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj. Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR.
5	Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR zastupiteľstvom. Uskutočňovanie plánu.
6	Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR.

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

**Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica
2025 - 2034**

2 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA OBCE

Z hľadiska administratívneho členenia je obec Moštenica súčasťou okresu Banská Bystrica a Vyššieho územného celku Banská Bystrica.

Základná charakteristika obce Moštenica

Kód obce	
Názov okresu	Banská Bystrica
Názov kraja	Banskobystrický
Štatút obce	Obec
PSČ	976 13
Telefónne smerové číslo	+421-48
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1340
Nadmorská výška obce - mesta v m	479
Celková výmera územia obce [km ²]	13,42
Hustota obyvateľstva na km ²	17,29 obyv./km ²
Zdroj: ŠÚ SR	

Cesta do obce zavedie odbočením zo starej cesty za Slov. Ľupčou. Je to jedna z najmenších obcí okresu. Leží na južných svahoch západnej časti Nízkych Tatier v doline potoka Uhliarky a Čiernej. Je východiskom na hrebeň Nízkych Tatier a do rekreačnej oblasti pri minerálnom prameni. Pozdĺž celého chotára preteká Uhliarsky potok, od obce po spojenie s potokom Švarcová tečie pod menom Moštenica. Väčšina územia je pokrytá lesmi (20.6.2024, <https://www.slovensko.sk/sk/lokality/>).

2.1 HISTÓRIA OBCE

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1340 pod názvom Mosnyce. Našiel sa tu žiarový hrob lužickej kultúry z mladšej doby bronzovej.

Obec sa vyvinula pri thurzovských hutách (scedzovacej a rafinačnej), na území patriacom do chotára Podkoníc. Od roku 1503 do začiatku 18. storočia boli huty významným článkom banskobystrického mediarskeho podniku, potom ich adaptovali na spracovanie železnej rudy. Do roku 1804 tu pracovali dve zlievacie pece, v rokoch 1796 – 1870 hámor na skúšňovanie surového železa z Hronca.

Obyvatelia pracovali v miestnych mediarskych, potom železiarskych strediskách, na píle a v štátnych lesoch. Počas SNP bola v Moštenici partizánska nemocnica. V okolí pôsobili silné partizánske oddiely (20.6.2024, <https://sk.wikipedia.org/wiki/Mo%C5%A1tenica>).

Vymedzenie územia

Administratívne je obec **Moštenica** začlenená do Banskobystrického kraja, okresu Banská Bystrica. Riešené katastrálne územie obce **Moštenica** leží v strede okresu Banská Bystrica, ktorý sa zaraďuje medzi väčšie okresy Slovenska. Do územia Banskobystrického okresu zo západu zasahujú Kremnické vrchy, zo severu Starohorské vrchy, z východu Horehronské podolie, Veporské vrchy a Poľana. Jadrom okresu je krajské a okresné mesto Banská Bystrica, ktoré patrí do kategórie centier celoštátneho až medzinárodného významu. V meste je sústredená takmer celá vyššia vybavenosť okresu v oblasti štátnej správy, bankovníctva, vedeckých pracovísk a školstva celoštátneho významu, zdravotných a ostatných zariadení okresného významu. Obec Moštenica leží v dotykovom priestore vymedzenom pohronskou sídelnou rozvojovou osou, ktorá prechádza od Brezna cez Banskú Bystricu, Zvolen, Žarnovicu, Levice až po hranicu Maďarska pri Štúrove. Územie sídla je cez Slovenskú Ľupču, ktorá je zaradená do kategórie vidieckych sídiel lokálneho významu, napojené na cestu I/66.

2.2 PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Obec je súčasťou Starohorských vrchov. Starohorské vrchy sú jadrové pohorie na strednom Slovensku. Z geomorfologického hľadiska je to geomorfologický celok v provincii Západné Karpaty, subprovincii Vnútorne Západné Karpaty a Fatransko-tatranskej oblasti. Najvyšším vrchom je **Kozí chrbát** (1 330,4 m n. m.) (nad obcou v severo východnom smere). Ide o plošne málo rozsiahle pohorie. Na severe hraničí s Veľkou Fatrou, na západe s Kremnickými vrchmi, na juhu so Zvolenskou

kotlinou a na východe s Nízkymi Tatrami. Hranica prechádza údolím Starohorského potoka, odtiaľ cez hrebeň Japeňa do doliny Cenova, potom na východné svahy Kremnických vrchov na západnom okraji obcí Kordíky a Králiky. Odtiaľ hranica zo severu obchádza prevažnú väčšinu intravilánu mesta Banská Bystrica, odkiaľ smeruje k obciam Podkonice a **Moštenica**, následne údolím Vážnej do Hiadel'ského sedla (1 099 m n. m.). Zo sedla prechádza územím južne od osady Korytnica - kúpele do údolia potoka Žarnovka a do obce Donovaly, kde schádza do údolia Starohorského potoka. Na území geomorfologického celku sa nachádza geomorfologická časť Kordícka brázda v juhozápadnej časti, v povodí Tajovského potoka (https://sk.wikipedia.org/wiki/Starohorsk%C3%A9_vrchy, 20.12.2023). Pohorie sa pozvoľna vyvyšuje od západu až juhozápadu na východ až severovýchod. Charakterizuje ho hlboko až veľmi hlboko rezaný reliéf s amplitúdami 311 - 600 m, v brázde a podhorských častiach 180 - 310 m s prevládajúcimi nadmorskými výškami 800 - 1100 m. Stredný uhol sklonu kolíše medzi 6-14 stupňami (v brázde) a 19 - 25 stupňami (v pohorí). Reliéf príkrovovo-vrásových štruktúr na mezozoických horninách sa vyznačuje väčšou akcentovanosťou a výraznou členitosťou. Na vápencoch a dolomitoch sa vyvinuli zrázne stráne s bralnými formami, ostré vrchy (Ostrý vrch, Končitý vrch) a hlboké doliny. Krasové javy sa vyskytujú v západnej a severozápadnej časti pohoria. Na kryštálických štruktúrach je jednotvárný hladko modelovaný reliéf so zaoblenými formami širokých chrbtov. Zarovnané povrchy v ústrednom chrbte charakterizujú masívne časti Baranej hlavy, Hrubého vrchu, Žiaru a Panského dielu. Pre južný a juhozápadný okraj pohoria je príznačný pedimentový denudačný reliéf s nadmorskou výškou 500 - 700 m. (20.12.2023, <https://www.najkrajikraj.sk/starohorske-vrchy/>).

Kozí chrbát (1 330,4 m n. m.) je výrazný hôľnatý vrchol, nachádzajúci sa v Starohorských vrchoch nad Moštenicou pri Banskej Bystrici. Z diaľky viditeľný, najvyšší vrch pohoria, leží na území Národného parku Nízke Tatry, ktorý zahŕňa celú východnú časť pohoria. Vrcholom prechádza Cesta hrdinov SNP. Nachádza sa na severovýchodnom okraji pohoria, v jeho hlavnom hrebeni. Ním prechádza hranica Banskobystrického a Žilinského kraja a zároveň okresov Banská Bystrica a Ružomberok. Južné svahy patria do katastra obce Podkonice, severné sú súčasťou územia obce Liptovská Osada. Kozí chrbát je z veľkej časti hôľnatý vrch v mohutnom hrebeni, pokračujúcom z masívu Prašivej. Oddeluje ich výrazné Hiadel'ské sedlo, situované na východnom úpätí vrchu, západne je sedlom Hadlanka oddelená Handliarka (1 211 m n. m.). Veľká časť Starohorských vrchov, vrátane najvyššieho vrchu, leží v Národnom parku Nízke Tatry a jeho severné svahy sú osobitne chránené v rámci prírodnej rezervácie Kozí chrbát (20.6.2024, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Koz%C3%AD_chrb%C3%A1t_\(vrch_v_Starohorsk%C3%BDch_vrchoch\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Koz%C3%AD_chrb%C3%A1t_(vrch_v_Starohorsk%C3%BDch_vrchoch))).

Geomorfologický vývoj

Územie patrí podľa regionálneho geologického členenia Západných Karpát do pásma jadrových pohorí a oblasti vnútrokarpatského paleogénu. Obidve tieto oblasti sú vymedzené ako regionálnogeologické jednotky prvého rádu.

Jadro je budované komplexami predalpínskeho fundamentu tatroveporickej domény. Je tvorené vysokometamorfovanými horninami kryštalinika, nižšie metamorfovanými staropaleozoickými vulkanosedimentárnymi komplexami a plutonickými granitoidnými horninami z obdobia variskeho vrásnenia. Tieto premenené horniny vznikali v prekambriu (archaiku a proterozoiku) a staršom paleozoiku usadzovaním v morskom prostredí najstaršieho oceánu v priestore Karpát. Pôvodne to boli piesčité a ílovité sedimenty, do ktorých sa občas vylievala bazaltová láva a boli vyvrhované tufy, ktoré boli neskôr premenené na amfibolity. Väčšina týchto hornín má polymetamorfný charakter, premenili sa teda na migmatity. Najpokročilejším produktom granitizácie sú tzv. granitové ruly, do ktorých migmatity niekedy prechádzajú.

Začiatkom devónu sa táto oblasť opäť stáva súčasťou novej geosynklinály, ktorá predstavuje počiatočné štádium variskeho vrásnenia. Na konci devónu a pred karbónom boli predkambické a staropaleozoické komplexy hornín zvrásnené a metamorfované. Varisky granitoidný plutonizmus bol dlhodobým polyfázovým procesom, trvajúcim vyše 100 mil. rokov. Typ magmatickej aktivity, spojený s vysokotermálnou metamorfózou naznačuje, že celá tatroveporická oblasť bola súčasťou nasúvanej (vrchnej) platne počas subdukčno-kolízných procesov variskeho cyklu. Jelenské vrchy sa stali počas variskeho vrásnenia súčasťou pohoria územia Západných Karpát. Toto pohorie bolo silne denudované eróziou a pravdepodobne došlo aj k obnaženiu granitoidných masívov.

Vo vrchnom karbone more transregovalo z J na S, ale pravdepodobne nezasiahlo územie Jelenských vrchov. Koncom karbónu more ustúpilo, územie sa ešte viac dvíhalo a vznikali depresie obvykle uložené na hlbinných zlomoch.

Depresie boli od seba oddelené horskými chrbátmi, z ktorých pochádzal klastický materiál na ich sedimentárnu výplň. Tu sa usadzovali kontinentálne sedimenty typu verukáno (zlepence, droby, arkózy).

Na konci permu boli Jelenské vrchy pravdepodobne zarovnanou pahorkatinou. Neustále pokračovali vertikálne tektonické pohyby a začiatkom triasu bolo územie zaplavené praoceánom Tethys. Nerovnorodosť dna tohto morského priestoru podmienila jeho členenie na pásma, ktoré sa od seba odlišovali hĺbkou, ako aj rozdielnou sedimentáciou. Z jednotlivých pásiem počas alpínskeho vrásnenia vznikali samostatné tektonické jednotky: tatrikum, fatrikum, veporikum a hronikum.

More v spodnom triase bolo plytké a morská hladina kolísala. Tak miestami vznikali lagúny a zátoky oddelené od otvoreného mora. Na dnách týchto plytčín sa pôsobením veľkého výparu formovali ložiská síranov (anhydrit - sádrovec). V strednom triase nastupuje uhličitanová (karbonatická) sedimentácia, ktorej výsledkom sú tmavé, šedé a svetlé vápence, rohovcové vápence a dolomity. Tieto usadeniny sú prevažne lavicového, prípadne masívneho charakteru, zväčša opísané ako gutensteinské vápence. Po ústupe mora a vytvorení lagún na koci stredného triasu, začínajú tektonické pohyby. Usadzujú sa bridlice a pieskovce (lunzske vrstvy). Je to súvrstvie flyšového charakteru, so striedaním tmavých ílovcov a jemnozrnných pieskovcov. Potom sa začal plytkovodný vývoj karpatského keupru (pestré bridlice, vložky dolomitov, kremence a pieskovce). Vo vrchnom triase sa s transgresiou mora začína nový sedimentačný cyklus. Nahromadením rias, lastúr, ulít a drte iných organizmov na morskom brehu, vznikli oolitické a lumachelové vápence. Ďalej sa usadili piesčité vápence a kremence. Jura bolo obdobie, kedy sa väčšina územia nachádzala pod hladinou mora, čoho dôkazom sú liasové sedimenty plytkovodného typu (rohovcové vápence, krinoidové vápence a i.) a z obdobia doger - malm hlbokomorské sedimenty (slieňovce, slienité vápence a i.). Jurská sedimentácia pokračovala až do spodnej kriedy. Stredná krieda je charakteristická hlavnými horotvornými pohybmi, ktoré ohraničujú začiatok vrásnenia Jelenských vrchov. Počas alpínskeho vrásnenia vznikali rozsiahle príkrovy, no niektoré časti územia boli ešte vo vrchnej kriede a aj počas paleogénu zaliate morom. Dôkazom sú sedimenty vnútrokarpatského paleogénu.

V neogéne vznikli na území Západných Karpát početné zlomové línie, ktoré sa stali prírodnými cestami neogénneho vulkanizmu. Neogénne štruktúry sa na území Jelenských vrchov nevyskytujú.

V miocéne dochádza k zdvihu jednotlivých pohorí Západných Karpát, na okrajoch ktorých vznikali rozsiahle zlomy. Takto sa vyzdvihli všetky jadrové pohoria, teda aj Jelenské vrchy (megaantiklinálne vykleňovanie) až ku koncu neogénu. Následne vznikla riečna sieť a v spolupráci s ostatnými exogénnymi faktormi sa formoval reliéf.

Obdobie kvartéru sa napriek svojmu krátkemu trvaniu javí ako veľmi dynamické, s intenzívnymi periodickými pohybmi poklesového a zdvihového charakteru a spolu s klímou sa rozhodujúcou mierou podieľali na vývoji súčasného geomorfologického charakteru územia. Kvartér Jelenských vrchov predstavujú fluvialné sedimenty, deluvialné hlinitokamenité sutiny, sedimenty náplavových kužeľov a travertíny (<http://www.minerality.sk/>, 20.12.2023).

Geologické pomery

Územie má zložitú geologicko-tektonickú stavbu, ktorá je výsledkom príkrovovej stavby jadrového pohoria alpinotypne zvrásneného. Majú charakter megaantiklinálnej hráste, v ktorej centrálnej časti sa nachádza eróziou obnažené kryštálické jadro (kryštalínikum). Je zložené z najstarších a najodolnejších hornín - žúl a kryštálických bridlíc. Nad ním ležia mladopaleozoické a mezozoické súbory hornín v autochtónnej pozícii zložené z druhohorných hornín - vápencov, dolomitov a slieňovcov. Na geologickej stavbe sa ďalej podieľa aj jednotka vnútrokarpatského paleogénu. Menšia južná časť pohoria je súčasťou pásma veporika, kým rozsiahlejšia severná časť súčasťou pásma jadrových pohorí. Na západe sem okrajovo zasahujú neovulkanity (Kordická brázda). Z hľadiska geologickej stavby je pás na južnom okraji, ako aj severovýchodný výbežok pohoria, tvorený prevažne vápencami a slieňovcami z obdobia kriedy. Východná časť pohoria je formovaná vápencami a dolomitmi z obdobia triasu a jury, podobne je formovaná aj najzápadnejšia časť (na západ od Banskej Bystrice).

Územie severne od Banskej Bystrice je tvorené bridlicami a pieskovcami z obdobia prvohôr (10.7.2024, https://sk.wikipedia.org/wiki/Starohorsk%C3%A9_vrchy).

Pôdne pomery

Údaje o hlavných pôdnych jednotkách (HPJ) v záujmovom území sú spracované podľa Bonitačného informačného systému pôd SR (zdroj VÚPOP Bratislava). Údaje o zastúpení jednotlivých pôdnych typov a ich rozšírení na poľnohospodárskej pôde okresu sú odvodené od zatriedenia pôd do HPJ. Najrozšírenejšie pôdy v katastri sú kambizeme. Kambizeme patria k najrozšírenejšiemu pôdnemu typu v oblasti. Nachádzajú sa na rôznych substrátoch, najviac na zvetralinách hornín kryštalinika a ich svahovinách (plytké a kamenité kambizeme dystrické, hlinité až hlinitopiesočné) a tiež na substrátoch vulkanických hornín. Sú to pôdy len podpriemerne úrodné a z hľadiska ekologickej stability ich radíme k pôdam málo odolným voči degradácii. Dôvodom je ich nízka pufrčná schopnosť (sú to spravidla kyslé minerálne chudobné pôdy s nízkym obsahom humusu) a silná až extrémna erózna ohrozenosť (prevažne ide o plytké pôdy s nestabilnou pôdnou štruktúrou, na strmých svahoch). Podľa typologicko - produkčnej kategorizácie patria do kategórie O4 až T4 (produkčné orné pôdy až málo produkčné trvalé trávne porasty). Produkčný potenciál je v rozmedzí hodnôt 10 - 60 (zo 100 bodovej škály). V oblasti sa nachádzajú hlavne na pozemkoch poľnohospodárskej pôdy medzi plochami súvislého lesa, ako fragmenty PP v lesných celkoch, resp. na kontakte s lesom na celom území. Z toho dôvodu sú najčastejšie využívané ako lúky alebo pasienky. Pôdny kryt tvoria na zvetralinách kryštalinika hnedé pôdy nenasýtené (kyslé) až hnedé pôdy podzolované, na zvetralinách karbonátových hornín rendziny hnedé až vylúhované (12.12.2023, <https://www.najkrajikraj.sk/starohorske-vrchy/>).

Pôdne druhy

Podľa percentuálneho obsahu jednotlivých zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na tzv. pôdne druhy. Pre tento účel je zostavených viacero národných i medzinárodných klasifikácií. Pre vyjadrenie zrnitosti pôd sa u nás najviac používa Nováková klasifikácia. Táto triedi pôdy na 7 druhov podľa obsahu hrubého ílu (frakcie pod 0,01 mm). Pozitívom takejto klasifikácie je dobrá zrozumiteľnosť pre užívateľov v praxi. Dovoľuje pomerne presne klasifikovať pôdne druhy už v teréne. Kategorizácia pôdnych druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm a zastúpenie pôdnych druhov na poľnohospodárskych pôdach Slovenska je nasledovné:

Kategorizácia pôdnych druhov		
Kategória zrnitosti	Obsah častíc < 0,01 mm	Zastúpenie v %
pôdy ľahké	- piesočné (0 - 10%)	6,4
	- hlinitopiesočné (10 - 20%)	
pôdy stredne ťažké	- piesočnatohlinité (20 - 30%)	73,2
	- hlinité (30 - 45%)	
pôdy ťažké	- ílovitohlinité (45 - 60%)	17,1
	- ílovité (60 - 75%)	
pôdy veľmi ťažké	- íly (> 75%)	3,3

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Zastúpenie pôdnych druhov v okrese v %					
	Kategória eróznej ohrozenosti				
	ľahké piesočné, hlinitopiesočné	stredne ťažké piesočnatohlinité	hlinité	ťažké ílovitohlinité	veľmi ťažké ílovité, íly
Banská Bystrica	4,49	60,68	26,81	8,02	-
Banskobystrický kraj	10,02	56,75	16,91	15,79	0,52

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Pôdne typy

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Zahŕňa v sebe skupinu pôd charakterizovanú rovnakou stratigrafiou pôdneho profilu, t.j. určitou kombináciou diagnostických horizontov, ako výsledok kvalitatívne špecifického typu pôdotvorného procesu, ktorý sa vyvíjal a vyvíja v rovnakých hydrotermických podmienkach pod približne rovnakou vegetáciou. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou. Nižšími kategóriami klasifikačného systému pôd sú

subtyp, varieta, forma. Na Slovensku je nasledujúca štruktúra pôdnych typov poľnohospodárskych pôd: (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx, 10.2.2015):

Zastúpenie pôdnych typov v okresoch a krajoch SR (% z poľnohospodárskej pôdy)																
Okres	FM	ČA	ČM	RM	HM	LM	KM	PZ	PG	RA	OM	SK,SC	LI,RN	GL	KT	zrážy
B. Bystrica	7,10	0,40	-	0,03	-	0,20	59,91	0,84	1,44	20,96	0,03	-	0,02	0,54	-	8,54
BB kraj	11,02	1,64	0,29	4,22	12,73	4,98	47,07	0,27	10,31	2,97	-	-	0,23	1,65	0,14	2,46

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/bh/bh.aspx, 5.2.2015).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd (% z poľnohospodárskej pôdy)											
Okres	Zastúpenie kategórií bodových hodnôt (%)										Bodová hodnota (body)
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	
Banská Bystrica	8,56	26,29	29,71	9,54	13,15	7,71	4,54	0,18	0,33	-	29,30
Banskobystrický kraj	2,57	13,83	18,06	10,86	13,39	16,42	15,23	8,27	1,15	0,21	43,17

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v obci Moštenica od roku 2013.

Výmera územia v ha.											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celk. výmera úz. obce	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2	1 342,2
Poľnohosp. pôda - spolu	270,9	270,8	270,4	270,3	270,3	270,3	270,3	270,3	270,2	270,1	270,1
- orná pôda	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
- záhrada	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9
- trvalý trávny porast	262,3	262,2	261,8	261,8	261,8	261,8	261,8	261,8	261,7	261,6	261,6
Nepoľnoh. pôda - spolu	1 071,3	1 071,4	1 071,8	1 071,9	1 071,9	1 071,9	1 071,9	1 071,9	1 072,0	1 072,1	1 072,1
- lesný pozemok	1 054,5	1 054,5	1 054,9	1 054,9	1 054,9	1 054,9	1 054,9	1 054,9	1 054,9	1 054,9	1 054,9
- vodná plocha	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
- zast. plocha a nádv.	10,8	10,9	10,9	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0	11,1	11,1
- ostatná plocha	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6

Zdroj: 20.12.2023, ŠÚ SR, DataCubes,

Štruktúra výmer územia sa v priebehu sledovaného obdobia nezmenila významne. V roku 2023 boli poľnohospodárske pôdy zastúpené v rozlohe 270,1 ha. Nepoľnohospodárska pôda bola zastúpená 1072,1 ha. Lesné pozemky boli v rozlohe 1054,9 ha. K najväčším zmenám došlo v prípade zastavaných plôch, ktoré stúpili na 11,1 ha. V obci sú zastúpené vodné plochy o rozlohe 1,6 ha. Rozloha záhrad pomaly klesá na 7,9 ha.

Hydrologické pomery

Prevažná väčšina Starohorských vrchov patrí do povodia Hronu, len malá severovýchodná časť do povodia Váhu. Najvýznamnejšími vodnými tokmi sú Bystrica s prítokom Starohorský potok, ktoré odvodňujú severné svahy a sčasti západnú časť povodia, Tajovský potok odvodňuje západnú časť, kým potoky Vážna, **Moštenický potok**, Ľupčica a Selčiansky potok odvodňujú južné svahy pohoria. Malá časť na severovýchode je odvodňovaná Korytnicou.

V Starohorských vrchoch vyviera niekoľko minerálnych prameňov, najznámejšie sú **Moštenická Kyslá** a **Hiadelská Kyslá**. V pohorí je tiež pomenovaných viacero iných prameňov: Jegorovov prameň, Laskomer, Podkalište, Malé Cenovo, Veľké Cenovo.

Uhliarsky potok

Uhliarsky potok je potok je to ľavostranný prítok Moštenického potoka, meria 6,7 km a je tokom IV. rádu. Pramení v Starohorských vrchoch na juhozápadnom svahu Kečky (1 225,3 m n. m.) v nadmorskej výške okolo 1 110 m n. m. Od prameňa tečie najprv juhovýchodným smerom, sprava priberá prítok z juhozápadného úpätia Vlačuhova (1 034,3 m n. m.), stáča sa na východ a preteká dolinou Šponga. Zľava priberá prítok (623,6 m n. m.) z juhovýchodného svahu Kečky, preteká rekreačnou osadou Kyslá a priberá ľavostranný prítok spod Handliarky (1 211 m n. m.). Ďalej pokračuje juhojuhovýchodným smerom cez Uhliarsku dolinu, v hornej časti zľava priberá Zubovú. V dolnej časti sa oblúkom stáča na juhojuhozápad, preteká obcou Moštenica, zľava priberá krátky prítok spod Prašnice (698,2 m n. m.) a priamo v centre obce ústi v nadmorskej výške okolo 450 m n. m. do Moštenického potoka (20.6.2024, [https://sk.wikipedia.org/wiki/Uhliarsky_potok_\(pr%C3%ADto_k_Mo%C5%A1tenick%C3%A9ho_potoka\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Uhliarsky_potok_(pr%C3%ADto_k_Mo%C5%A1tenick%C3%A9ho_potoka))).

Moštenický potok

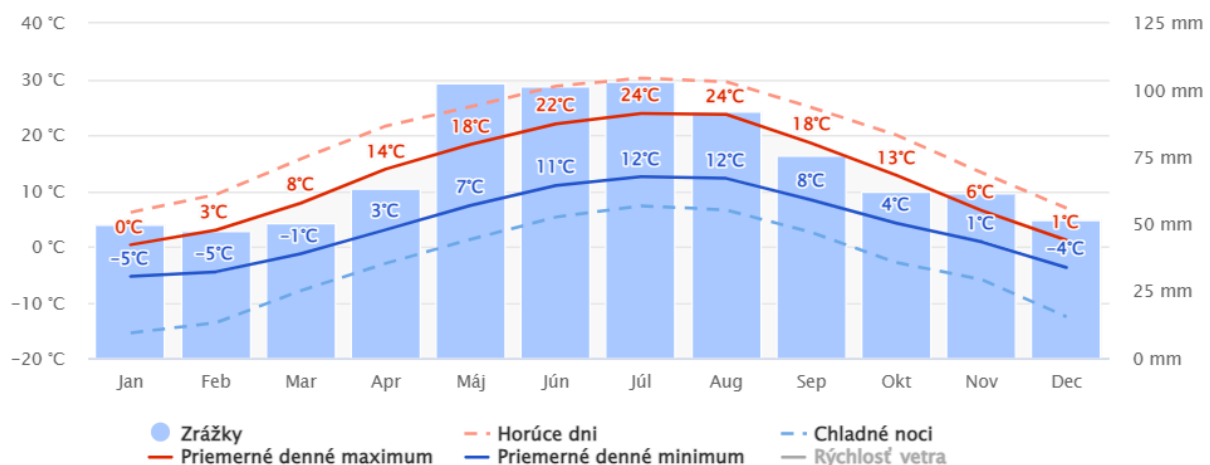
Moštenický potok je potok je to pravostranný prítok Hrona, meria 11,8 km a je tokom III. rádu. Vytvára tri výrazné úseky, na hornom toku preteká dolinou Studenec, na strednom toku Čiernou dolinou a napokon na dolnom toku vytvára Moštenickú dolinu. Prameň: v Starohorských vrchoch na východnom svahu Hrubého vrchu (1 169,4 m n. m.) v nadmorskej výške okolo 1 060 m n. m.. Smer toku: dolinou Studenec tečie severojužným smerom, pod sedlom Príslop (789,8 m n. m.) sa stáča najprv na východ a postupne na juhovýchod, na dolnom toku tečie najprv na juh a napokon k ústiu na juhovýchod. Geomorfologické celky: 1.Starohorské vrchy, 2.Zvolenská kotlina, podcelok Bystrické podolie. Prítoky: zľava z oblasti Skorušín, prítok (598,3 m n. m.) spod Vlačuhova (1 034,3 m n. m.) a Uhliarsky potok, sprava nemá významnejšie prítoky. Ústie: do Hrona juhozápadne od obce Lučatín v nadmorskej výške okolo 380 m n. m.. Obce: Moštenica, Lučatín, Slovenská Ľupča (20.6.2024, https://sk.wikipedia.org/wiki/Mo%C5%A1tenick%C3%BD_potok)

Klimatické pomery

Klíma vyšších častí Starohorských vrchov je mierne chladná, veľmi vlhká, nižších častí s vrchovinným reliéfom a Kordickej brázdy mierne teplá a vlhká s priemernými januárovými teplotami od -5 do -8 stupňov, júlovými 9-18 stupňov. Priemerný ročný úhrn zrážok dosahuje 800-1200 mm, počet dní so snehovou pokrývkou dosahuje 100-180 dní (tento údaj sa každým rokom znižuje) (12.12.2023, <https://www.najkrajisikraj.sk/starohorske-vrchy/>).

Moštenica

48.81°N, 19.29°E (465 m n. m.).
Model: ERA5T.

Obrázok: Priemerný úhrn zrážok

Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Priemerné denné maximum (plná červená čiara) zobrazuje maximálnu teplotu priemerného dňa v každom mesiaci pre obec Moštenica. A naopak, "priemerné denné minimum" (plná modrá čiara) zobrazuje priemernú minimálnu teplotu. Horúce dni a studené noci (prerušovaná červená a modrá čiara) ukazujú priemer najhorúcejších dní a najstudenejších nocí v každom mesiaci za posledných 30 rokov.

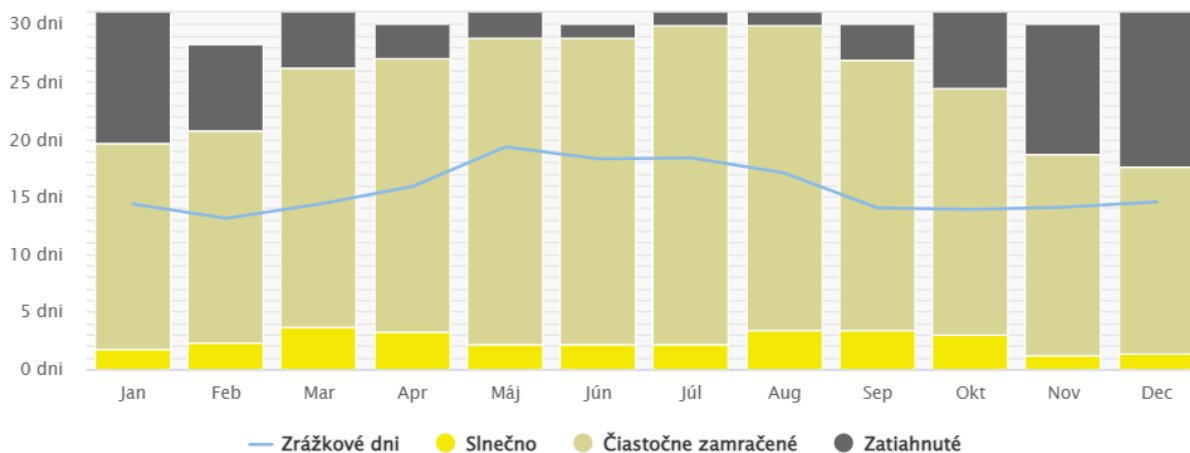
Z globálneho hľadiska medzi najchladnejšie mesiace v roku patrí január, február a december. Najviac zrážok sa v obci vyskytuje v mesiacoch máj až júl.

Moštenica

48.81°N, 19.29°E (465 m n. m.).

Model: ERA5T.

Obrázok: Slnéčné, oblačné a daždivé dni v Moštenici

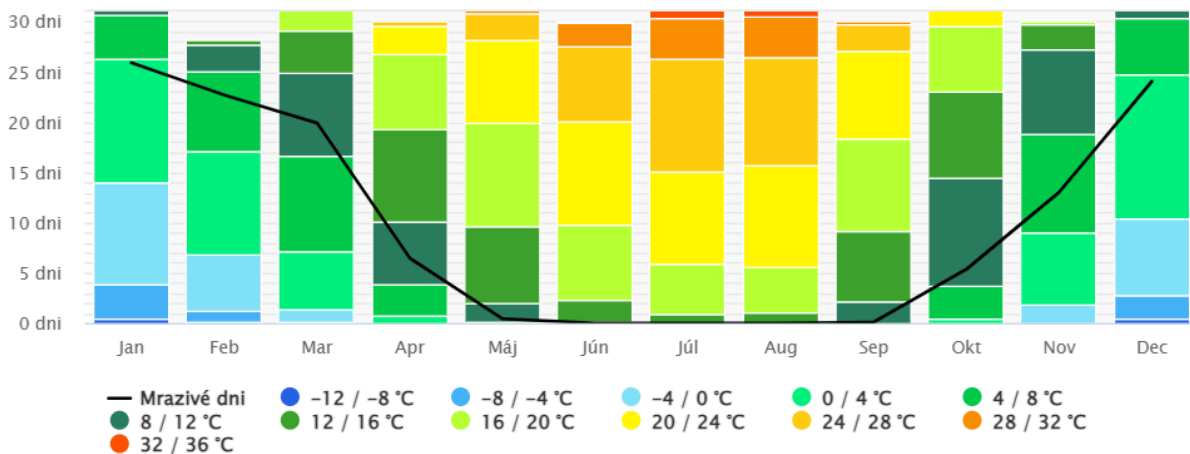
Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Diagram najvyššej teploty pre Moštenica zobrazuje, koľko dní v mesiaci dosiahne určitú teplotu.

Moštenica

48.81°N, 19.29°E (465 m n. m.).

Model: ERA5T.

Obrázok: Najvyššie teploty

Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

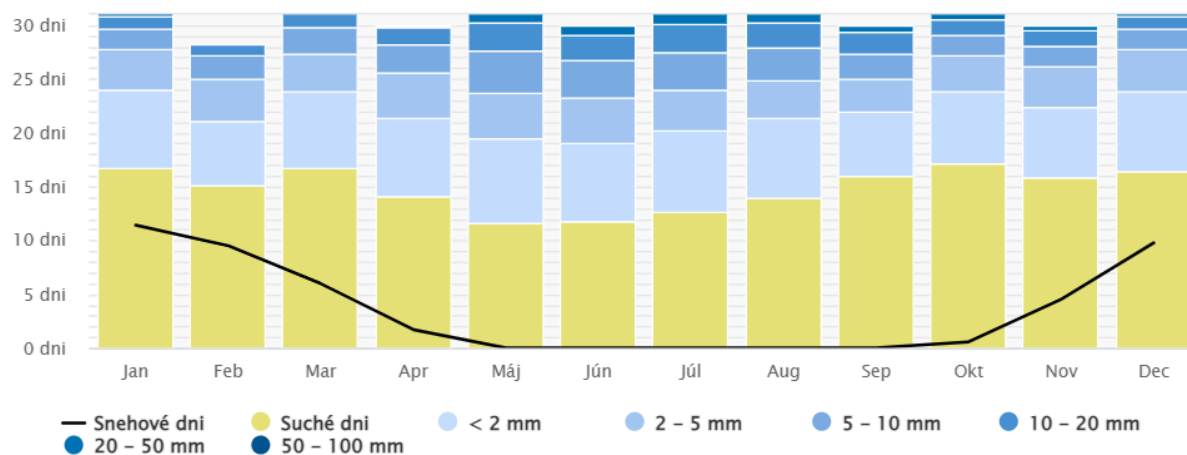
Diagram zrážok pre Moštenica zobrazuje počet dní v mesiaci, v ktorých spadne isté množstvo zrážok.

Moštenica

48.81°N, 19.29°E (465 m n. m.).

Model: ERA5T.

Obrázok: Úhrny zrážok

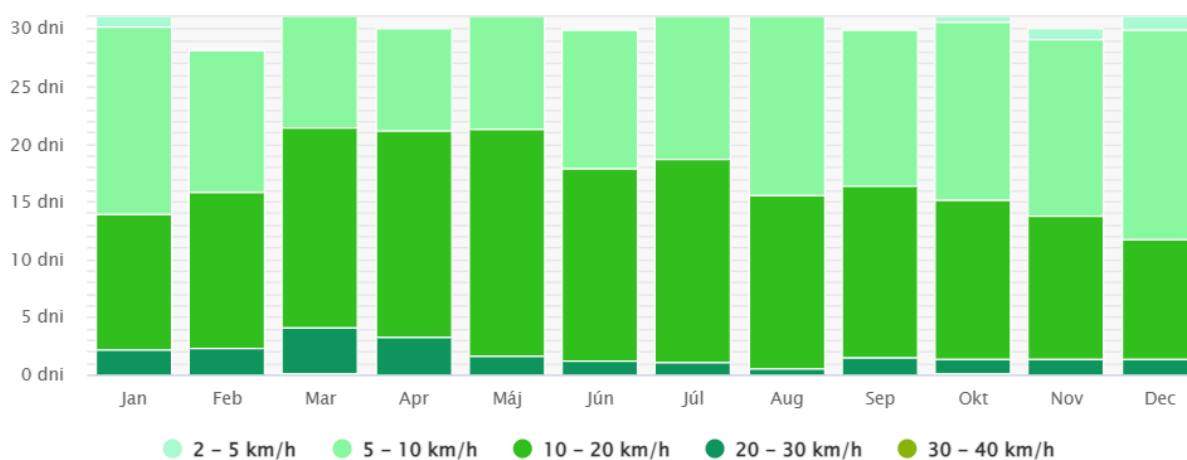
Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Diagram pre obec Moštenica prezentuje nasledujúci graf dni v mesiaci, počas ktorých vietor dosahuje určitú rýchlosť.

Moštenica

48.81°N, 19.29°E (465 m n. m.).

Model: ERA5T.

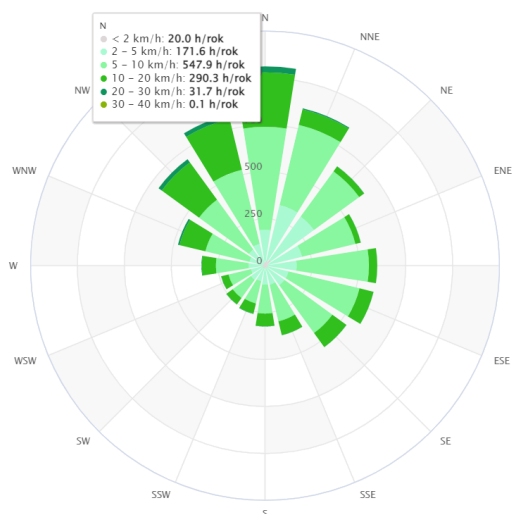
Obrázok: Rýchlosť vetra

Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Najviac veterných dní je v mesiacoch marec apríl, január a február.

Moštenica
48.81°N, 19.29°E (465 m n. m.),
Model: ERA5T.

Obrázok: Veterná ružica za obec Moštenica
Zdroj: <https://www.meteoblue.com/sk/>

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

Starohorské vrchy predstavujú typ horskej lesnatej až lesolúčnej krajiny. V pohorí prevládajú ihličnaté dreviny s prímiesou buka, v úpätných častiach trávnaté plochy prevládajú nad lesmi. Lúky v okolí obce sú druhovo bohaté. Hneď po roztopení snehu zakvitnú množstvom šafránu spišského (*Crocus heuffelianus*), ktorý tu vytvára bohatý, plošný porast. Koncom jari a v lete môžeme vidieť napr. orlíček obyčajný (*Aquilegia vulgaris*), bôľhoj lekársky (*Anthyllis vulneraria*), štrkáč neskorý (*Rhinanthus serotinus*), deväťorník vajcovitý (*Helianthemum ovatum*), nátržníky (*Potentilla*), nevädze (*Cyanus*), jastrabníky (*Hieracium*), viaceré druhy lipnicovitých (*Poaceae*) a ďalšie. Obdobná vegetácia je aj na iných bezlesých miestach pozdĺž náučného chodníka. V lesnatých častiach sa môžeme stretnúť s bažankou trvácou (*Mercurialis perennis*), starčekmi (*Senecio*), viacerými druhmi paprad'orastov (*Aspidiaceae*) a vzácné aj s cyklámenom fatranským (*Cyclamen fatrense*) (30.11.2015, http://www.napant.sk/nch/nch_don1.htm).

Živočíšstvo

Živočíšna ríša v Starohorských vrchoch je zastúpená takmer všetkými západokarpatskými horskými druhmi. V lesoch žije veľké množstvo poľovnej zveri. Zastúpená je jelenia, diviacia a srnčia. Zo šeliem tu žijú kuny (*Martes sp.*), lasica (*Mustela*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), líška obyčajná (*Vulpes vulpes*), v okrajových častiach pohoria mačka divá (*Felis silvestris*). Priaznivé podmienky pre existenciu tu má naša najväčšia šelma medveď hnedý (*Ursus arctos*), napriek pomerne hustému osídleniu a vysokej antropizácii územia cestovným ruchom. Vtáctvo zastupujú druhy horského pásma. K významným hniezdičom patria orol krikl'avý (*Aquila pomarina*), bocian čierny (*Cicconia nigra*), tetrov hlucháň (*Tetrao urogallus*), kuvičok vrabčí (*Glaucidium passerinum*), pôtik kapcavý (*Aegolius funireus*), d'ubník trojprstý (*Picoides tridactylus*). Z iných hniezdisk zaletúva orol skalný (*Aquila chrysaetos*). Zo zástupcov plazov a obojživelníkov sa vyskytujú vzácny mlok karpatský (*Triturus montandoni*), vretenica obyčajná (*Vipera berus*), skokan hnedý (*Rana temporaria*), ropucha obyčajná (*Bufo bufo*) a iné (30.11.2015, http://www.napant.sk/nch/nch_don1.htm).

2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Obec je plne elektrifikovaná. Rozvodná sieť plynu nie je v obci vybudovaná. Obyvatelia sú napojení na verejný vodovod (75,98 %). Obec nemá komplexne vybudovanú splaškovú kanalizáciu s ČOV (14,85 %). Dažďová kanalizačná sieť je riešená prostredníctvom rigolov popri ceste. Pokrytie mobilných

operátorov je nasledovné T - com, 4ka, O2, cca. 50 - 60 %, Orange 70 - 80 %. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na Internet prostredníctvom DSL, WIFI, prípadne prostredníctvom mobilných operátorov a mobilného internetu.

Infraštruktúra	jednotka	súčasný stav	budúci stav
Pošta	ano/nie	nie	nie
Káblová televízia	ano/nie	nie	nie
Verejný vodovod	pokrytie v %	75,98 %	100
Vlastný zdroj pitnej vody	názov/výdatnosť	áno	áno
Verejná kanalizácia dažďová	pokrytie v %	nie/0 %	áno/50 %
Kanalizačná sieť pripojená na ČOV	pokrytie v %	14,85 %	áno/80 %
Rozvodná sieť plynu	pokrytie v %	0 %	0 %
	DSL	áno/70 %	áno/100 %
pripojenie na sieť internet	EDGE/UMTS/G3/G4	áno/60 %	áno/100 %
	Wi-Fi	áno	áno
verejný internet	ano/nie	áno	áno
verejný prístupový bod	ano/nie	nie	nie
internetová kaviareň	ano/nie	nie	nie
počet počítačov pre prístup do Internetu	počet	1	1
pokrytie signálom Orange	%	70 - 80	100
pokrytie signálom T-mobile	%	50 - 60	100
verejné studne	ano/nie	áno	áno
pramene pitnej vody	ano/nie	áno	áno
vodojemy	ano/nie	áno	áno
priemyselná zóna - výrobná	počet firiem	nie	nie
priemyselná zóna - skladové hospodárstvo	skladová plocha v m3	nie	nie
skládka TKO	ano/nie	nie	nie
separovaný zber	ano/nie	áno	áno
zberný dvor pre separovaný zber	ano/nie	nie	nie
kompostovisko	ano/nie	nie	nie
cintorín	počet	1	1
dom smútku	počet	0	0
Zdroj: OcÚ Moštenica			

Zásobovanie pitnou vodou

Zásobovanie obyvateľstva obce pitnou vodou je v súčasnosti vykonávané zo samostatného vodovodu. Objekty a zástavba rodinnými domami nachádzajúce sa na území obce sú zásobované aj vodou z vlastných vodných zdrojov - studní. Rozvodnú sieť v obci tvoria vodovodné potrubia DN 150 resp. DN 100 mm. Sieť je čiastočne zokruhovaná. Rozvojové zámery uvažujú so zásobovaním pitnou vodou z existujúcich rozvodov pitnej vody DN 100. Spôsob zásobovania jednotlivých rozvojových zámerov pitnou vodou bude upresnený v podrobnejších stupňoch projektovej dokumentácie. V rozvojových zámeroch sa navrhuje rozvod vody z rúr PVC DN 100. Na vodovodnej sieti budú osadené požiarne hydranty, ktoré budú slúžiť aj ako odkalovacie, alebo odvzdušňovacie. Trasy vodovodných potrubí sú navrhnuté vo verejných komunikáciách a ich výstavba by mala prebiehať súčasne so stavbami a v predstihu pre výstavbu jednotlivých objektov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 174 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 24 domov. Bez napojenia na verejný vodovod boli 2 byty.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	174	75,98
v dome - vlastná	22	9,61
mimo domu - z verejnej siete	2	0,87
mimo domu - vlastná	24	10,48
bez prípojky	2	0,87
nezistený	5	2,18
Domy spolu	229	
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021		

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

V súčasnom období nieje v obci vybudovaná kanalizačná sieť a ČOV. V súčasnosti je trend riešiť túto situáciu samostatnými domovými čistiarnami. Z prevádzkových skúseností však vyplýva, že kvalita a technologické vybavenie mnohých domových ČOV je na nízkej úrovni a neumožňuje adekvátne čistenie odpadových vôd. Preto pri návrhu odvádzania a likvidácie splaškových odpadových vôd treba vychádzať z nasledovných kritérií: v sídle riešiť odvádzanie splaškových odpadových vôd cez spoločnú splaškovú kanalizáciu, vybudovať pre obce mikroregiónu samostatnú mechanicko – biologickú ČOV, pričom v prvej etape je vhodné pre obec vybudovať ČOV so zvozom odpadových vôd zo žump a v druhej etape vybudovať splaškovú kanalizáciu. V obci je potrebné vybudovať splaškovú kanalizáciu profilu DN 300.

Až 90 domov disponovalo žumpou, prípadne septikom. Domácu čističku odpadových vôd malo vybudovaných 7 domov (3,6 %). Bez kanalizácie bolo 97 domov.

Domový fond - kanalizácia

typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	90	39,30
prípojka na kanalizačnú sieť	34	14,85
domáca čistička odpadových vôd	7	3,60
bez kanalizácie	97	42,36
nezistený	1	0,44
Domy spolu	229	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Odvádzanie dažďových vôd

Obec Moštenica má vybudované provizórne ochranné technické zariadenie pre odvádzanie dažďových povrchových vôd a to otvorené rigoly pozdĺž miestnych komunikácií a štátnej cesty. Dažďové vody stekajúce z vyššie položených terénov širšieho okolia obce, i v samotnej obci sú zachytávané systémom týchto odvodňovacích rigolov.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vodovodov a kanalizácií v zmysle §19 zákona č. 442/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov: do priemeru DN 500 **1,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia, priemeru DN500 a viac **2,5 m** na obidve strany od pôdorysného okraja potrubia (navrhované potrubia)

Elektrická rozvodná sieť

Sieť pri súčasnom odbere pracuje spoľahlivo a dodáva potrebný výkon bez väčších úbytkov napätia. Vzdušné vedenie 22 kV, prechádzajúce do obce od mesta Banská Bystrica sa postupne dostáva do zastavaného územia obce. Severným okrajom obce prechádza 22 kV vedenie. Z VN vedenia sú v smere do obce prevedené VN prípojky, na ktoré sú napojené vonkajšie 22/0,4 kV transformačné stanice, zabezpečujúce cez sekundárne rozvody Nn 380/220 V odber elektrickej energie.

NN vzdušné vedenie je v dobrom stave. Vedenie je realizované na betónových podperných bodoch. Hlavné vetvy vzdušného vedenia sú vedené pozdĺž hlavnej cesty, v súbehu s telefónnym vedením a vedením obecného rozhlasu. Rozvádzače NN umiestnené na stožiarových trafostaniciach vyhovujú požiadavkám pre zásobovanie elektrickou energiou. Podzemné káblové rozvody sú v obci realizované v malej miere. Len niektoré prípojky k rodinným domom sú vedené káblovým vedením v zemi. Pri výstavbe stavebných objektov a inžinierskych sietí treba toto rešpektovať.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí:
 - od 1 kV do 35 kV vrátane: 1. pre vodiče bez izolácie 10 m, v súvislých lesných priesekoch 7 m,
 - pre vodiče so základnou izoláciou 4 m, v súvislých lesných priesekoch 2 m, 3. pre zavesené káblové vedenie 1 m
 - od 35 kV do 110 kV vrátane 15 m
 - od 220 kV do 400 kV vrátane 25 m
- v ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
 - uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
 - vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
 - vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
 - vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia
- vlastníik pozemku je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na tento účel umožniť prevádzkovateľovi udržiavať voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia (táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej z vonkajšej strany nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podporného bodu)
- ochranné pásmo zaveseného káblového vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča pri napätí od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m
- ochranné pásmo vonkajšieho podzemného elektrického vedenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36 vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách krajných káblov vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na toto vedenie od krajného kábla:
 - 1 m pri napätí do 110 kV vrátane vedenia riadiacej regulačnej a zabezpečovacej techniky
 - 3 m pri napätí nad 110 kV
- v ochrannom pásme vonkajšieho podzemného elektrického vedenia a nad týmto vedením je zakázané:
 - zriaďovať stavby, konštrukcie, skládky, vysádzať trvalé porasty a používať osobitne ťažné mechanizmy
 - vykonávať bez predchádzajúceho súhlasu prevádzkovateľa elektrického vedenia zemné práce a iné činnosti, ktoré by mohli ohroziť elektrické vedenie, spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky, prípadne sťažiť prístup k elektrickému vedeniu
- ochranné pásmo elektrickej stanice vonkajšieho vyhotovenia v zmysle zákona č. 656/2004 Z. z., § 36:
 - s napätím 110 kV a viac je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 30 m kolmo na oplatenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s napätím do 110 kV je vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplatenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice
 - s vnútorným vyhotovením je vymedzené oplatením alebo obostavanou hranicou objektu elektrickej stanice, pričom musí byť zabezpečený prístup do elektrickej stanice na výmenu technologických zariadení
- v ochrannom pásme elektrickej stanice je zakázané vykonávať činnosti, pri ktorých je ohrozená bezpečnosť osôb, majetku a spoľahlivosť a bezpečnosť prevádzky elektrickej stanice (ÚPD M.,2008).

Zásobovanie plynom

V súčasnosti obce nie je zásobovaná zemným plynom.

Domový fond - zásobovanie plynom

plynifikácia	počet	podiel (%)
áno	0	0,00
nie	228	99,56
nezistené	1	0,44
Domy spolu	229	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Miestny rozhlas

Vedenie miestneho rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s telefónnym vedením a vedením NN. Miestny rozhlas v obci je prevedený vzdušne na konzolách. Stožiare sú oceľové (prípadne na stožiaroch elektrického vedenia), do výšky 7.5 m nad zemou. Reprodukory prevažne 6 a 12 W sú rozmiestnené tak, aby nevznikali zázneje. Vedenie je na oboch koncoch chránené proti podpätiubleskoistkami. Z hľadiska funkčnosti nebude plne vyhovovať v ďalšom období. V budúcnosti bude odovzdávanie informácií v obci fungovať na báze miestnej výmeny informácií z centra na Obecnom úrade.

Telekomunikácie

Pošta - v súčasnosti sú služby v obci zabezpečované prostredníctvom pošty, ktorá sa nachádza v obci Slovenská Ľupča.

Telekomunikácie – v súčasnosti sú účastníci v obci z hľadiska telefonizácie zaradení do uzlového telefónneho obvodu UTO a z hľadiska vyššej telefónnej úrovne do tranzitného telefónneho obvodu TTO Banská Bystrica so začlenením v primárnom centre PC Banská Bystrica. Telefónna ústredňa má kapacitu na rozšírenie počtu účastníkov v novej IBV, v novej občianskej vybavenosti a v novej výrobe. Rozšírenie telefónnej siete je navrhované samonosnými telekomunikačnými káblami na drevených podperných bodoch. Budovanie vykryvačov operátorov mobilných sietí (T-com, Orange, O2...) nie je potrebné.

Rádiokomunikácie - v obci príjem televízneho signálu Slovenskej televízie je zabezpečovaný televíznym prekryvačom DVB. Signál ku koncesionárom sa dostáva na kvalitnej digitálnej úrovni. Kvalitný príjem signálu je možný zariadením kábelovej televízie s prijímacím zariadením, ktorú nemá obec vybudovanú.

Ochranné pásma

ochranné pásma telekomunikačných vedení, zariadení a objektov verejnej telekomunikačnej siete v zmysle Zákona o elektronických komunikáciách č. 610/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov (ÚPD M.,2008).

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami, ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podperných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete nn. Ovládanie VO je centrálné prostredníctvom impulzných káblov z RVO pri transformátorových staniciach. Verejné osvetlenie bolo vybudované v roku 1968. Pre navrhovanú výstavbu je potrebné budovať verejné osvetlenie LED svietidlami, ktoré budú upevnené na bezpäticových osvetľovacích stožiaroch. Rozvod medzi svietidlami bude káblom CYKY 4B x 10 mm², uloženým v zemi. Ovládanie navrhovaného osvetlenia napojiť pomocou impulzného kábla na centrálny impulz VO obce.

Ochrana pred povodňami

Príčinou vzniku povodní na toku Moštenický potok sú extrémne intenzívne dažde alebo náhle roztápanie snehu kombinované s výrazne zníženou schopnosťou, niekde až neschopnosťou územia zadržať dažďovú vodu. Rozsiahle zaasfaltované alebo betónové plochy v obci prispievajú k rýchlemu odtoku dažďových vôd a k vysušovaniu pôdy pod týmito zastavanými plochami, vrátane znižovania zásob podzemných vôd. Tieto faktory spôsobujú zmeny odtokových pomerov a zvyšujú riziko lokálnych povodní. Vysušená pôda bez protieróznych opatrení (okolité polia o rozlohe desiatok hektárov bez akejkoľvek vegetácie, či protieróznych opatrení) sa správa ako nepriepustný film. Medzi základné technické, biotechnické a hospodárske preventívne opatrenia ktoré by mala obec a majitelia pozemkov vykonať patria nasledovné: **technické:** vsakovacie pásy po vrstevniciach (pozdlžne plytké rigoly), budovanie depresí a vsakovacích jám na zadržiavanie a vsakovanie dažďovej vody v intravilánoch miest a obcí, vodoholdingy, drobné prehrádzky resp. stupne na vodných tokoch, bystrinách, v roklinách či stržiach, výstavba a údržba suchých nádrží - poldrov, objekty na líniových ochranných hrádzach na vypúšťanie vôd do záplavového územia, budovanie malých prietokových vodných nádrží a rybníkov a pod. **biotechnické:** vytváranie prirodzených prekážok povrchového odtoku – medze, trávnaté pásy, pásy stromov a krov, pôdne stupne, mokrade, optimálne zloženie a kvalita lesov, zatravnňovanie a zalesňovanie nevyužívaných plôch, zachovanie a využívanie meandrov vodných tokov a slepých ramien, budovanie vetrolamov, využitie svahových depresí ako vsakovacích a zádržných plôch a pod. **hospodárske opatrenia:** aplikácia vhodných postupov obrábania pôdy (napr. orba po vrstevnici), využitie nížin na rozvoj rybníkárstva, vytváranie malých prietokových a vodných nádrží na zachytávanie stekajúcich dažďových vôd zo spevnených plôch ako zásobníkov požiarnej vody, vodných plôch určených na rekreáciu alebo výpar, zabezpečenie dopĺňania odobratej vody z územia späť do územia odberu, obmedzovanie spevňovania plôch v zastavanom území, budovanie ochranných hrádzí čo najďalej od osi vodného toku Moštenický potok a pod (http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action__72644__id_art=14043, 10.9.2013).

V rámci eliminovania možných lokálnych záplav je potrebné pravidelne čistiť resp. stabilizovať odtokové rigole pozdĺž miestnych komunikácií, tak aby pri zvýšených zrážkach nedochádzalo k zaplavovaniu pozemkov v ich tesnej blízkosti.

Ochranné pásma

- obojstranné ochranné pásmo pobrežných pozemkov v zmysle ustanovení §49 zákona č. 364/2004 o vodách: **10 m** od vzdušnej päty, respektíve brehovej čiary miestnych tokov z dôvodov vykonávania činnosti správcu toku. Do tohto územia nie je možné umiestňovať technickú infraštruktúru, žiadame pevné stavby ani súvislú vzrastlú zeleň. Toto územie nie je možné poľnohospodársky obhospodarováť. Musí byť zachovaný prístup mechanizácie správcu vodného toku a povodia k pobrežným pozemkom z dôvodu údržby a kontroly. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodným tokom musia byť riešené podľa STN 73 6822 – Križovanie a súbehy vedení s vodnými tokmi a akékoľvek stavebné aktivity v ochrannom pásme tokov musia byť prerokované so správcom toku a povodia.

Pri návrhu investícií je potrebné rešpektovať ustanovenia § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. vodách a vyhlášky č. 211/2005 Z. z.. Všetky prípadné križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené podľa STN 73 6822 „Križovania a súbehy vedení s vodnými tokmi“. (ÚPD M.,2008).

Civilná ochrana obyvateľstva

V obci v súčasnosti nie sú vybudované nijaké väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou. Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v obci je podpivničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarňa ochrana

Obec Moštenica má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Kapacita vodného zdroja je dimenzovaná aj na účely požiarnej ochrany. Zásobovanie častí obce požiarnou ochranou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete - vybudovaných uličných rozvodov, vybavených požiarňami hydrantmi. Príjazd pre požiarne vozidlá, v rozvojovom zámere bude zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (čím sa dosiahne požadovaná minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR c. 94/2004 Z.z.).

Cintorínske služby

V obci je vybudovaný 1 cintorín. Prístup je zabezpečený z miestnej komunikácie. Do priestorov cintorínov sa navrhuje umiestnenie kontajnerov menšieho typu, s ktorým by neboli problémy pri odvoze (využitie traktora prípadne nákladného auta). Obec nedisponuje domom smútku.

Ochranné pásma

- ochranné pásmo cintorína (pohrebiska) v zmysle Zákona č. 470/2005 Z. z. o pohrebníctve a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov – 50 m – v ochrannom pásme sa nesmú povoľovať ani umiestňovať budovy – šírka ochranného pásma pohrebiska 50 m sa nevyžaduje pre pohrebiská zriadené pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 470/2005 Z. z. t.j. pred 1.11.2005 (ÚPD M.,2008).

Zásobovanie teplom

V riešenom území je vzhľadom na prevažný spôsob využívania územia (bývanie) logicky predurčený aj spôsob zásobovania teplom. Územie je z pohľadu zásobovania teplom riešené kombinovaným spôsobom. Hlavný spôsob zásobovania sú lokálne zdroje tepla na pevné palivo - prevažne na atmosferické spaľovanie drevnej hmoty a elektrická energia. Ďalšími zdrojmi energie sú v zanedbateľnej miere slnečné kolektory (najmä podpora prípravy TÚV), propán (najmä technologické účely – varenie). Väčšina objektov má inštalovaný kombinovaný spôsob vykurovania, najčastejšie v kombinácii zdroja tepla kotol na drevo / elektrické vykurovanie. Uvedené kombinácie sú riešené pre vykurovanie aj pre ohrev TÚV.

2.4. DOPRAVA

Cestný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Priemet týchto dopravných vzťahov do územia možno hodnotiť z pohľadu väzieb širšieho územia k sídlu.

Dopravná atraktivita územia je jednou z rozhodujúcich charakteristík dopravnej polohy riešeného územia obce Moštenica. Vonkajšia automobilová doprava je v súčasnej dobe realizovaná po ceste III/2426 - Moštenica - cesat III/2427, ktorá prechádza obcou Slovenská Ľupča a Lučatín. Táto zhodnocuje územie z pohľadu širších vzťahov a zahŕňa dostupnosť cieľov (vyššia vybavenosť, pracovné príležitosti), dostupnosť systémov prímestskej hromadnej dopravy a dopravných vzťahov miestnej úrovne (priepustnosť územia). Z pohľadu nižšieho zastúpenia vyššej vybavenosti a pracovných príležitostí v obci funkčne homogénne územie s prevahou obytnej funkcie logicky charakterizuje vyššia hybnosť. V území je prevádzkovaný systém prímestskej autobusovej hromadnej dopravy s izochrónou dostupnosti nepresahujúcej z okrajových častí riešeného územia časovú vzdialenosť 10 - 15 min.

Miestne komunikácie

Miestne komunikácie majú prevažne živičný kryt. Celková dĺžka miestnych komunikácií je cca. 3 km. Tieto dopĺňa sieť prístupových komunikácií. Smerové vedenie a šírkové usporiadanie týchto komunikácií nie vždy zodpovedá STN 736110, čo je do istej miery ovplyvnené aj existujúcou zástavbou. Odvodnenie týchto ciest je riešené do prilahlej zelene alebo priekop. Základný komunikačný systém miestnych komunikácií obce **Moštenica** dopĺňajú komunikácie nižších funkčných tried. Tieto vytvárajú v sídle sieť priečných a pozdĺžnych prepojení aj na vypálenú obec **Kalište**. Dopravnourbanistický význam prvkov zonálnej komunikačnej štruktúry nepresahuje úroveň upokojených komunikácií funkčnej triedy D1. Charakterizujúcou vlastnosťou týchto komunikácií je realizácia dopravných vzťahov pešej a automobilovej dopravy na spoločnom dopravnom priestore. Šírkové parametre spevnených komunikácií sú hodnotené šírkou ich koruny. V bežnom profile tieto nepresahujú šírku 4 - 5,5 m. Dopravný význam týchto komunikácií spočíva v prístupovej funkcii a pohybe výlučne zdrojovej a cieľovej dopravy. Postupnou urbanizáciou územia pozdĺž historicky založených ulíc sa vytvorila bloková zástavba umožňujúca len obmedzenú obsluhu nezastavaných priestorov. Potenciálne rozvojové smery sú orientované do nezastavaných prieluk a jestvujúcich dopravných prepojení.

Hromadná doprava

Hromadná preprava osôb je v súčasnosti, v Moštenici zabezpečovaná Slovenskou autobusovou dopravou, a.s. Zvolen.

Železničná doprava

Obec Moštenica nie je napojená na sieť železničných tratí SR. V železničnej doprave je región dostupný prostredníctvom železničnej stanice v obci Lučatín a Slovenská Ľupča. Ide o trať č. 170.

Doprava pešia a cyklistická

Pešia doprava vyplýva z celkového riešenia prostredia. Pozdĺž obslužných komunikácií v jestvujúcej zástavbe niesú vybudované chodníky. Pri komunikáciách navrhovaných do ukludnených obytných ulíc nie je nutné realizovanie samostatných peších trás, nakoľko sa charakter týchto trás vyznačuje zmiešanou pešou i motorovou dopravou so zabezpečením prednosti pre peších, čo bude zdôraznené dopravným značením. Šírkové usporiadanie cesty III triedy a miestnych komunikácií neumožňujú výstavbu chodníkov.

Podiel bicyklovej dopravy z pohľadu celkovej dopravnej práce a z pohľadu nemotorovej dopravy nie je v obci Moštenica rozhodujúci a nedosahuje podiel sídiel so zavedeným systémom bicyklovej dopravy (cca. 0 - 5 % - ný podiel na celkovej dopravnej práci), ale aj napriek tomu patrí medzi významné spôsoby dopravnej obsluhy (hlavne z pohľadu cestovného ruchu. Konfigurácia terénu, rozmiestnenie urbanistických prvkov (bývanie, vybavenosť) v obci nedáva predpoklady k významnejšiemu postaveniu bicyklovej dopravy, ako jedného zo základných vnútrošidelných dopravných systémov. Dopravnourbanistické i technické podmienky v sídle sa dajú hodnotiť nepriaznivo a nedávajú veľké predpoklady na rozvoj tohto ekologicky najefektívnejšieho druhu dopravy.

Parkovanie

Statická doprava v sebe zahŕňa nielen umiestnenie vozidla mimo jazdné pruhy komunikácie po dobu návštevy, nákupu (krátkodobé parkovanie, do 2 hod.), či zamestnania (parkovanie dlhodobé, nad 2 hod., v obci zastúpené pomenej vzhľadom na skutočnosť, že hlavný pracovný trh sa nachádza mimo územia obce), ale aj v čase kedy sa vozidlo nepoužíva (odstavenie vozidla). Parkovanie v obci je

v súčasnosti organizované v dvoch formách, jednou je parkovanie mimo jazdných pruhov, ale na vozovke, druhou je parkovanie na vyhradených parkovacích plochách (obecný úrad, ihrisko, cintorín). Odstavenie vozidiel sa zabezpečuje, v prípade individuálnej bytovej zástavby na vlastnom pozemku, buď v jednotlivito stojacich, alebo vstavaných garážach, alebo mimo vlastného pozemku.

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (v znení č. r1/c48/2003 Z. z., 525/2003 Z. z., 205/2004 Z. z., 364/2004 Z. z., 587/2004 Z. z., 15/2005 Z. z., 479/2005 Z. z., 24/2006 Z. z., 359/2007 Z. z., 454/2007 Z. z., 515/2008 Z. z., 117/2010 Z. z., 145/2010 Z. z., 408/2011 Z. z., 180/2013 Z. z., 207/2013 Z. z., 311/2013 Z. z., 506/2013 Z. z., 35/2014 Z. z., 198/2014 Z. z., 314/2014 Z. z., 324/2014 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 240/2017 Z. z., 177/2018 Z. z., 284/2018 Z. z., 310/2018 Z. z., 150/2019 Z. z., 221/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 356/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 6/2022 Z. z., 377/2022 Z. z.) legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana prírody

Natura 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie a hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát, ale najmä pre EÚ ako celok. Táto sústava chránených území má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie a prostredníctvom ochrany týchto druhov a biotopov zabezpečiť zachovanie biologickej rôznorodosti v celej Európskej únii. Základom pre vytvorenie sústavy Natura 2000 sú dve právne normy EÚ:

smernica Rady Európskych spoločenstiev č. **79/409/EHS** o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako smernica o vtákoch - Birds Directive);

smernica Rady Európskych spoločenstiev č. **92/43/EHS** o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch - Habitats Directive).

Sústavu NATURA 2000 tvoria teda 2 typy území:

osobitne chránené územia (Special Protection Areas, SPA) - vyhlasované na základe smernice o vtákoch - v národnej legislatíve: chránené vtáčie územia;

osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) - vyhlasované na základe smernice o biotopoch - v národnej legislatíve: územia európskeho významu - pred vyhlásením, po vyhlásení je územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

Tieto dve smernice predstavujú doposiaľ najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete.

Do katastra obce zasahuje lokalita NATURA 2000.

Názov : Ďumbierske Tatry

Kód územia : SKUEV0302

Kraj : BANSKOBYSTRICKÝ KRAJ

Rozloha : 44028,46 ha

Správca územia : NAPANT

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany

91E0* Lužné vrbovo-topol'ové a jelšové lesy, 4060 Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni, 4070* Kosodrevina, 6110* Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu Alyso-Sedion albi, 6150 Alpínske trávinnobylinné porasty na silikátovom substráte, 6170 Alpínske a subalpínske vápnomilné trávinnobylinné porasty, 6210 Suchomilné trávinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae), 6230* Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte, 6430 Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa, 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky, 6520 Horské kosné lúky, 7110* Aktívne vrchoviská, 7140 Prechodné rašeliniská a trasoviská, 7230 Slatiny s vysokým obsahom báz, 8110 Silikátové skalné sutiny v montánnom až alpínskom stupni, 8160* Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánného až kolinného stupňa, 8210 Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 8220 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou, 8310 Nesprístupnené jaskynné útvary, 9110 Kyslomilné bukové lesy, 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy, 9140 Javorovo-

bukové horské lesy, 9150 Vápnomilné bukové lesy, 9180* Lipovo-javorové sutinové lesy, 9410 Horské smrekové lesy, 91D0* Brezové, borovicové a smrekové lesy na rašeliniskách, 91Q0 Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany

plocháč červený *Cucujus cinnaberinus*, hlaváč bielooplutvý *Cottus gobio*, kunka žltobruchá *Bombina variegata*, mlok karpatský *Triturus montandoni*, vydra riečna *Lutra lutra*, fúzač alpský **Rosalia alpina*, rys ostrovid *Lynx lynx*, bystruška potočná *Carabus variolosus*, roháč obyčajný *Lucanus cervus*, ohniváček veľký *Lycaena dispar*, spriadač kostihojový **Callimorpha quadripunctaria*, podkovár malý *Rhinolophus hipposideros*, netopier veľkouchý *Myotis bechsteini*, uchaňa čierna *Barbastella barbastellus*, netopier obyčajný *Myotis myotis*, medveď hnedý **Ursus arctos*, cyklámen fatranský **Cyclamen fatransense*, poniklec prostredný **Pulsatilla subslavica*, vlk dravý **Canis lupus*, ochyrea tatranská *Ochyraea tatrensis*, črievičník papučkový *Cypripedium calceolus*, zvonček hrubokoreňový **Campanula serrata*, poniklec slovenský **Pulsatilla slavica*, klinček lesklý **Dianthus nitidus*, korýtkovec *Scapania massalongoi*, grimaldia trojtyčinková *Mannia triandra*, kamzík vrchovský **Rupicapra rupicapra*, hraboš tatranský *Microtus tatricus*, svišť vrchovský **Marmota marmota latirostris*, netopier pobrežný *Myotis dasycneme*, zvonovec ľaliolistý *Adenophora lilifolia*, fúzač karpatský **Pseudogaurontia excellens*

Navrhované menežmentové opatrenia

Extenzívne prepásanie ovcami (so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka), Extenzívne prepásanie hovädzím dobytkom (so stádom s veľkosťou primeranou únosnosti pasienka), Kosenie a následné odstránenie biomasy 1 x ročne, Odstraňovanie sukcesných drevín, prípadne bylín a vyhrabávanie stariny, Odstraňovanie zámerne vysadených drevín, Ponechávanie mokradí, rašelinísk a statických vodných plôch bez výsadby drevín, Usmerňovanie návštevnosti územia, Elimináciu vplyvu nepôvodných druhov na pôvodnú faunu, Zvyšovanie rubnej doby, Predlžovanie obnovnej doby, Predĺženie obdobia na zalesnenie a zabezpečenie nového porastu, Jemnejšie spôsoby hospodárenia a ich formy (výberkový hosp. spôsob), Šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty (kone, lanovky, ...), Ponechávanie stromov a drevnej hmoty v porastoch (ojedinelo stojacich stromov, skupiny stromov a ležaniny), Zvyšovanie podielu prirodzenej obnovy, Zachovať alebo cielene obnoviť pôvodné druhové zloženie lesných porastov, Optimalizovať ekologické podmienky v bylinnej etáži (napr. presvetlenie znižovaním zápoja) z dôvodu chránených alebo ohrozených druhov rastlín, Protierózne, vodohospodárske, protilavínové, breho ochranné a protideflačné opatrenia, Špeciálny manažment poľnohospodárskych plôch z titulu ochrany živočíšnych druhov (chrapkáč, drop a drobné pernaté vtáctvo, alebo cicavce), Stráženie (napríklad. hniezd dravcov), Obnova zdroja potravy (zarybňovanie), Úprava a budovanie nových hniezd a hniezdných biotopov vtáctva, Ochrana, údržba a úprava priaznivého stavu súčasných a budovanie nových liahnísk pre obojživelníky, Zabezpečenie ochrany obojživelníkov v období migrácie (napr. budovanie migračných zábran, transfer jedincov na reprodukčné lokality), Umiestnenie a výstavba lavičiek, mostíkov, chodníkov, povalových chodníkov a pod.

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Cesty I. až III. triedy, Nekryté parkoviská a odstavné plochy, Železničné, lanové a iné dráhy, Mosty, nadjazdy, tunely, nadchody podchody na cestách I. až III. triedy, Diaľkové ropovody a plynovody, rozvody vody alebo pary, Diaľkové telekomunikačné siete a vedenia, Diaľkové rozvody elektriny, Nekryté športové ihriská, Športové areály, Kryté budovy pre šport, Automobilové, motocyklové a cyklistické dráhy, Skokanské mostíky, Golfové ihriská, Lyžiarske jazdové trate, Lyžiarske vleky, Ťažba a úprava rudných surovín, Povrchové lomy vápencové, dolomitové, Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov), Ťažba ostatných nerastov, Umiestnenie vodného diela, Banské stavby a ťažobné zariadenia, Malé vodné elektrárne, Veterné elektrárne, Tepelné, vodné, jadrové alebo iné elektrárne a energetické zariadenia, Spaľovne odpadu, Stavby na spracovanie a ukladanie jadrového odpadu, Stavby hutníckeho, chemického, farmaceutického, petrochemického, strojárskoho, stavebného, papierenského, drevospracujúceho a iného priemyslu, Sklady odpadu, Hotely a motely, Penzióny a chaty s kapacitou nad 20 lôžok, Kempingy, Garáže a kryté parkoviská nad 10 parkovacích miest, Priemyselné budovy a sklady, Priemyselné nádrže a silá, Skladovacie plochy všetky, Len veľkokapacitné poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale, Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery, Rozširovanie všetkých nepôvodných druhov živočíchov, Telekomunikačné stožiare a transformačné stanice, Stožiare elektrických vedení, transformačné stanice, Zábavné parky, Zoologické a botanické záhrady, Bytové domy, Ostatné budovy na bývanie (detské domovy, študentské domovy, domovy dôchodcov a útulky pre bezdomovcov a pod.), Ostatné administratívne, správne budovy nesúvisiace s obhospodávaním pozemkov, Budovy pre veľkoobchod, Autoservisy, Čerpacie stanice, Dopravné a telekomunikačné budovy, Stanice (autobusové, železničné), Hangáre a depá, Skladovacie plochy len nad 100 m², Amfiteátre, Ostatné budovy pre kultúru a verejnú zábavu, Budovy pre školstvo a na vzdelávanie, Budovy pre výskum, Nemocnice, zdravotnícke a sociálne zariadenia, Kaplinky a kostoly, Kríže, Cintoríny, Krematóriá, Ostatné nebytové budovy (nápravné zariadenia, kasárne a pod.), Zmeny rekreačných objektov na priemyselné, Zmeny poľnohospodárskych objektov na rekreačné (napr. senníky na chaty a pod.), Zmeny obytných objektov na rekreačné, Zmeny obytných objektov na priemyselné, Zriadenie alebo zrušenie verejných sádov, parkov, okrasných záhrad a inej zelene, ak sú spojené s terénnymi prácami, s odstraňovaním zelene, s vybavením chodníkmi a iným spevnenými plochami, s umiestnením drobnej záhradnej architektúry a technickým prev, Diaľnice, Vzletové dráhy, pristávacie dráhy a rolovacie dráhy letísk, Prístavy, plavebné kanály a komory, Zmena v užívaní stavby, ktorá spočíva v zvýšení alebo rozšírení výroby alebo činnosti minimálne o 20 %, ktoré by mohli ohroziť alebo životné prostredie, Zriaďiť poľovnícke zariadenie – zvernica, Zriaďiť rybochovné zariadenie, Ťažba a úprava uhlia, lignitu a bituminózných hornín, Ťažba keramických a žiaruvzdorných ílov, Ťažobné a geotermálne vrty, Výsypky, odvaly a odkaliská (haldy), Rekonštrukcie všetkých typov parkov, parčíkov a historických záhrad, bez limitu, Umiestnenie, výsadba a zloženie nepôvodných druhov drevín mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, bez limitu.

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Ťažba a úprava uhlia, lignitu a bituminózných hornín, Ťažba a úprava rudných surovín, Ťažba a úprava rudných surovín na kontakte s tokom pretekajúcim územím, Povrchové veľkokapacitné vápencové a dolomitové lomy, Povrchové malé vápencové a dolomitové lomy ak ide o ťažbu odstrelom, Ťažba keramických a žiaruvzdorných ílov ak ide o vyhradené ložisko, Ťažba ostatných nerastov, Ostatné ťažobné vrty s používaním výplachu ak sú vypúšťané do toku nad územím, Diaľnice, Vzletové dráhy, pristávacie dráhy a rolovacie dráhy letísk, Banské stavby a ťažobné zariadenia, Tepelné, vodné, jadrové alebo iné elektrárne a energetické zariadenia, Spaľovne odpadu, Stavby na spracovanie a ukladanie jadrového odpadu, Stavby hutníckeho, chemického, farmaceutického, petrochemického, strojárskoho, stavebného, papierenského, drevospracujúceho al.

iného priemyslu, Skládky odpadu, Zmena v užívaní stavby, ktorá spočíva v podstatnom zvýšení alebo rozšírení výroby alebo činnosti, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie ľudí alebo životné prostredie, Automobilové a motocyklové dráhy, Veľkokapacitné poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale, Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery, Ťažobné vrty na geotermálne vody v prípade ich vypúšťania do toku nad územím.

Názov Nízke Tatry

Kód územia SKCHVU018

Kraj Banskobystrický

Správca územia NP Nízke Tatry

Platnosť k 1.4.2012

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany v chránenom území

Hotely a motely, Nemocnice, zdravotnícke a sociálne zariadenia, Zmeny rekreačných objektov na poľnohospodárske, Ostatné budovy pre kultúru a verejnú zábavu, Výrub drevín brehových porastov (žiadateľ nie je správcom vodného toku), nad 50 m dĺžky, Výrub krov, nad 500 m², Výrub stromov, nad 80 stromov, Zvýšenie prepravnej kapacity dopravných zariadení (vleky, lanovky) o minimálne 20 %, Zvýšenie ubytovacích kapacít v rekreačných zariadeniach, Zmeny obytných objektov na priemyselné, Zmeny obytných objektov na rekreačné, Zmeny obytných objektov na poľnohospodárske, Zmeny poľnohospodárskych objektov na priemyselné, Likvidácia brehových porastov holorubným spôsobom (oprávnenie správcu toku), nad 100 m dĺžky, Zmeny poľnohospodárskych objektov na obytné, Výrub stromov na pasienkoch s plochou väčšou ako 5 ha (okrem náletu do 20 rokov veku, alebo obvodu do 20 cm), nad 1000 stromov, Zmeny rekreačných objektov na priemyselné, Zmeny rekreačných objektov na obytné, Oplocovanie pozemkov okrem oplozenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice, Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery, Vykonávanie činnosti meniacej stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä ich úpravu, zasypávanie, odvodňovanie, ťažba trstia, rašeliny, bahna a riečného materiálu okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom, Ostatné nebytové budovy (nápravné zariadenia, kasárne a pod.), Krematóriá, Kaplnky a kostoly, Len veľkokapacitné poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale, Rodinné domy, Zmeny poľnohospodárskych objektov na rekreačné (napr. senníky na chaty a pod.), Garáže a kryté parkoviská nad 10 parkovacích miest, Ostatné budovy na bývanie (detské domovy, študentské domovy, domovy dôchodcov a útulky pre bezdomovcov a pod.), Penzióny a chaty s kapacitou nad 20 lôžok, Všetky penzióny a chaty, Kempingy, Ostatné administratívne, správne budovy nesúvisiace s obhospodarovaním pozemkov, Budovy pre malobchod a drobné služby, Budovy pre veľkoobchod, Autoservisy, Čerpacie stanice, Dopravné a telekomunikačné budovy, Údržba brehových porastov (oprávnenie správcu toku), nad 1000 m dĺžky, Hangáre a depá, Parky (prímestské, rekreačné a pod.), Priemyselné budovy a sklady, Priemyselné nádrže a silá, Skladovacie plochy všetky, Amfiteátre, Budovy pre školstvo a na vzdelávanie, Všetky poľnohospodárske budovy a sklady, stajne a maštale, Zriadiť poľovnícke zariadenie – zvernica, Zriadiť poľovnícke zariadenie – posed, soľník, krmelec, senník, Umiestnenie, výsadba a zloženie nepôvodných druhov drevín mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, bez limitu, Likvidácia drevín z dôvodu revitalizácie pasienkov, nad 1 ha, Stanice (autobusové, železničné), Rozširovanie všetkých nepôvodných druhov živočíchov, Športové areály, Kryté budovy pre šport, Skokanské mostíky, Lyžiarske zjazdové trate, Zasnežovanie lyžiarskych tratí, Rozširovanie invázných druhov rastlín uvedených v prílohe č. 2 vyhlášky, Používanie chemických látok spojených s úpravou vlastností snehu na ploche do 2 ha, Rozširovanie nepôvodných druhov živočíchov (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky), Stožiare elektrických vedení, transformačné stanice, Výkon poľovného práva - zber vajec pernatej zveri, Zriadiť rybochovné zariadenie, Oplozenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplozenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice, Let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia, Pohyb mimo vyznačených chodníkov v lesnom vegetačnom stupni (okrem vlastníka), Pohyb mimo vyznačených chodníkov v alpskom vegetačnom stupni, Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 2 a 3 vyhlášky), Melioračné sústavy, Mosty, nadjazdy, tunely, nadchody a podchody na cestách I. až III. triedy, Malé vodné elektrárne, Lyžiarske vleky, Umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, Cesty I. až III. triedy, Účelové komunikácie, Nekryté športové ihriská, Železničné, lanové a iné dráhy, Televízne káblové rozvody, Diaľkové ropovody a plynovody, rozvody vody alebo pary, Diaľkové telekomunikačné siete a vedenia, Miestne telekomunikačné siete a vedenia (okrem domových prípojk), Telekomunikačné stožiare a transformačné stanice, Diaľkové rozvody elektriny, Miestne rozvody elektriny (okrem domových prípojk), Golfové ihriská, Nekryté parkoviská a odstavné plochy, Použitie zariadení spôsobujúcich svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukováná hudba mimo uzavretých stavieb, Automobilové, motocyklové a cyklistické dráhy, Používanie chemických látok spojených s úpravou vlastností snehu na ploche 2 ha a viac, Umiestnenie, výsadba a zloženie pôvodných druhov drevín mimo ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady, nad 0,5 ha, Bytové domy, Zábavné parky, Budovanie a vyznačenie mototrás, Osvetlenie bežeckých tratí, lyžiarskych tratí a športových areálov mimo uzavretých stavieb, Skládky odpadu, Stavby hutníckeho, chemického, farmaceutického, petrochemického, strojárkeho, stavebného, papierenského, drevospracujúceho a iného priemyslu, Stavby na spracovanie a ukladanie jadrového odpadu, Spaľovne odpadu, Hospodársky odber vody, Jazda na snežných skútroch, Zoologické a botanické záhrady, Tepelné, vodné, jadrové alebo iné elektrárne a energetické zariadenia, Výstavba vodných nádrží pre zasnežovanie, Vypaľovanie stariny, Vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd do povrchových vôd poškodzujúce ukazovatele vody vhodnej pre život a reprodukciu pôvodných druhov rýb, Povrchové lomy vápencové, dolomitové, Lomy a ťažba ostatného stavebného kameňa a nerudných surovín (vrátane pieskov), Diaľnice, Úpravy tokov, priehrad, rybníkov a ochranných hrádzí, Umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo inej vodnej ploche nesúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela, Umiestnenie vodného diela

Činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na ciele ochrany mimo chráneného územia

Zmeny rekreačných objektov na priemyselné - do 50 m, Skládky odpadu - do 500 m, Ťažba a úprava rudných surovín - do 500 m, Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky a druhov rastlín uvedených v prílohe č.2) - Rastliny I. a II. kategórii Zoznamu nepôvodných, invázných a expanzívnych - bez limitu, Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky a druhov rastlín uvedených v prílohe č.2) - Rastliny I. a II. kategórii Zoznamu nepôvodných, invázných a expanzívnych - bez limitu, Zmeny obytných objektov na priemyselné - do 50 m, Terénne úpravy, ktorými sa podstatne mení vzhľad prostredia alebo odtokové pomery - do 100 m, Zmeny rekreačných objektov na poľnohospodárske - do 50 m, Stavby hutníckeho, chemického, farmaceutického,

petrochemického, strojárského, stavebného, papierenského, drevospracujúceho al. iného priemyslu - do 1 000 m, Stavby na spracovanie a ukladanie jadrového odpadu - do 1 000 m, Povrchové malé vápencové a dolomitové lomy ak ide o ťažbu odstrelom - do 50 m, Zmena v užívaní stavby, ktorá spočíva v podstatnom zvýšení alebo rozšírení výroby alebo činnosti, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie ľudí alebo životné prostredie - do 200 m, Melioračné sústavy - do 100 m, Diaľnice - do 200 m, Automobilové a motocyklové dráhy - do 200 m, Rozširovanie inváznych druhov rastlín uvedených v prílohe č.2 vyhlášky - bez limitu, Rozširovanie inváznych druhov rastlín uvedených v prílohe č.2 vyhlášky - bez limitu, Tepelné, vodné, jadrové alebo iné elektrárne a energetické zariadenia - do 1 000 m, Rozširovanie nepôvodných druhov rastlín (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky a druhov rastlín uvedených v prílohe č.2) - Rastliny ostatných kategórií - do 2000 m, Rozširovanie nepôvodných druhov živočíchov (s výnimkou druhov uvedených v prílohe č. 3 vyhlášky) - do 1000 m, Rozširovanie všetkých nepôvodných druhov živočíchov - do 2000 m (15.2.2016, <http://www.soprs.sk/natura/index1.php?p=4&sec=21&kod=SKCHVU018>).

Zakázané činnosti v CHVÚ:

- odstraňovanie alebo poškodzovanie hniezd, stromov s hniezdami alebo s hniezdnymi dutinami druhov vtákov orla skalného, orla krikl'ávého, včelára lesného, sovy dlhochvostej, bociana čierneho, d'atľa čierneho, d'atľa trojprstého, d'atľa bielochrbtého, kuvika vrabčieho, kuvika kapcavého a žlny sivej, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,
 - odstraňovanie ojedinelých zlomov alebo suchých stromov, ktoré nie sú zdrojom zvýšenej početnosti biotických škodlivých činiteľov, nepredstavujú potenciálne nebezpečenstvá z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a nebránia technologickému sprístupneniu porastu,
 - vykonávanie činnosti, ktorá môže ohroziť priebeh hniezdzenia, výchovy alebo vyvážania mláďat v blízkosti hniezda orla skalného, orla krikl'ávého, sovy dlhochvostej, bociana čierneho alebo včelára lesného, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,
 - vykonanie úmyselnej obnovnej ťažby, pri ktorej sa na jeden hektár obnovovanej plochy lesného porastu ponechá menej ako tri stromy v rubnej dobe na prirodzené dozretie alebo ponechá menej ako päť stromov vrastavých jedlí na 1 ha obnovovanej plochy na prirodzené dozretie,
 - výrub alebo vykonávanie akýchkoľvek zásahov do drevín rastúcich mimo lesa od 1. apríla do 31. júla, okrem odstraňovania následkov havárií alebo porúch na elektrickom vedení,
 - mechanizované kosenie alebo mulčovanie existujúcich trvalých trávnych porastov na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára spôsobom od okrajov do stredu,
 - úmyselné zalesňovanie poľnohospodárskej pôdy, ostatných lesných pozemkov okrem zriadených lesných škôlok, semenných sádov, lesných ciest a zväznic, lesných skladov a rozdeľovacích priesekov,
 - rozorávanie existujúcich trvalých trávnych porastov okrem ich obnovy,
 - vykonávanie úmyselnej obnovnej ťažby v období od 1. februára do 30. júna
- v ochranných lesoch, v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 2,
- uplatňovanie iného hospodárskeho spôsobu ako účelového alebo výberkového
- v ochranných lesoch v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 2
- vykonávanie úmyselnej obnovnej ťažby s veľkosťou obnovného prvku väčšou ako 0,5 hektára alebo jeho šírkou väčšou ako priemerná výška porastu v hospodárskych lesoch alebo lesoch osobitného určenia, v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 2
 - vykonávanie úmyselnej výchovnej ťažby, pri ktorej sa v dielcoch alebo v čiastkovej ploche s vyšším, ako päť percentným zastúpením pionierskych drevín z celkového drevinového zloženia, zníži toto zastúpenie pod päť percent, v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 2.
 - odstraňovanie jarabiny vtácej v siedmom lesnom vegetačnom stupni pod hornú hranicu jej obnovného zastúpenia, v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej v prílohe č. 2.
 - vypaľovanie tráv, úhorov alebo medzí,
 - lov pomocou sokoliarskych dravcov alebo sov alebo ich výcvik,
 - budovanie zariadení na farmový chov vtákov alebo rybochovných zariadení,
 - lov jariabka hôrneho.

Lesné hospodárstvo

Lesy sú jednou zo základných zložiek životného prostredia. Ovplyvňujú a zlepšujú podnebie, vodné a pôdne pomery, vytvárajú prirodzené prostredie pre mnohé druhy rastlín, živočíchov a ich spoločenstvá, sú zdrojom zdravia, osvieženia a poskytujú trvalý zdroj dreva. S rozvíjajúcim sa hospodárstvom človek využíval lesy ako ľahko prístupnú surovinu a z hľadiska jej obnoviteľnosti aj ako zdroj ľahko obnoviteľnej suroviny. V minulom období dochádzalo k intenzívnemu pretváraniu krajiny a využívaniu drevnej hmoty pri ťažobnej činnosti.

V pohorí prevládajú ihličnaté dreviny s prímiesou buka, v úpätných častiach pedimentového reliéfu trávnaté plochy (pasienky, lúky) nad lesmi, v Kordíckej brázde sa strieda lesostep s kultúrnou stepou. Starohorské vrchy predstavujú typ horskej lesnatej až lesolúčnej krajiny s lesným hospodárstvom a turisticko-rekreačnou funkciou. Eróznou-denudačnou brázda na karbonátickom a vulkanickom substráte je subtypom vrchovinej lesolúčnej až poľnohospodárskej krajiny s extenzívnou produkciou (12.12.2023, <https://www.najkrajisikraj.sk/starohorske-vrchy/>).

Starostlivosť o územie

Územným plánovaním sa sústavne a komplexne rieši priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určujú sa zásady, navrhuje sa vecná a časová koordinácia činností ovplyvňujúcich životné

prostredie, ekologickú stabilitu, kultúrno - historické hodnoty územia, územný rozvoj a tvorbu krajiny v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja. Územné plánovanie je v súčasnosti upravené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov. Územno - plánovacia dokumentácia je základným nástrojom územného rozvoja a starostlivosti o životné prostredie v obci. Základným nástrojom územného plánovania je územný plán obce. Územný plán obce je výsledok formálneho plánovania a je územnoplánovacím dokumentom v zmysle zákona č.50/1976 Zb. (zákon o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov) a v zmysle vyhlášky č.84/1976 Zb. (o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii) v znení neskorších predpisov. Obec nemá v súčasnosti spracovaný územný plán.

Ochrana ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 194/2018 Z.z. o ovzduší, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 137/2010 Z.z. (v znení zákona č. 318/2012 Z.z., zákona č. 180/2013 Z.z., zákona č. 350/2015 Z.z. a zákona č. 293/2017 Z.z.). Vyhláška o zdrojoch znečistenia 410/2012 Z. z. v znení 98/2021. K znečisteniu ovzdušia v obci negatívne prispieva aj automobilová doprava na ceste E66, a III, ktorej intenzita neustále narastá (aj v súvislosti s návštevnosťou bývalej obce Kalište. Meranie znečisťujúcich látok z dopravy sa zatiaľ nemeria, ale za 90% celkových emisií prchavých organických látok z dopravy zodpovedajú vozidlá s benzínovým motorom. Automobilová doprava okrem zvyšovania plynných emisií z výfukových plynov spôsobuje aj sekundárnu prašnosť.

Najbližšia monitorovacia stanica kvality ovzdušia sa nachádza v Banskej Bystrici na Námestí Slobody. Znečisťovanie ovzdušia riešeného územia pripadá do úvahy diaľkovým šírením, veľkými zdrojmi znečisťujúcimi ovzdušie v blízkom regióne a zdrojmi vo vlastnom území – lokálnymi zdrojmi. Medzi veľké zdroje v regióne patrí Bučina Zvolen, Tepláreň Zvolen. V minulosti patrila k nim aj Stredoslovenská cementáreň Banská Bystrica a iné veľké zdroje v Banskej Bystrici. Ukončením ich prevádzky sa situácia znečisťovania ovzdušia podstatne zmenila. Ovzdušie riešeného územia je ovplyvňované diaľkovými prenosmi znečisťujúcich látok vznikajúcich mimo riešeného územia a produkciou znečisťujúcich látok na riešenom území. Hlavnými zdrojmi diaľkových prenosov pri západnom prúdení sú priemyselné komplexy v oblasti Hornej Nitry (Prievdza, Nováky) a Hlinikáreň v Žiari nad Hronom (dočasne pozastavená výroba), pri severo-južnom prúdení sú to priemyselné prevádzky vo Zvolene a v Banskej Bystrici.

Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, okres Banská Bystrica nepatrí k veľkým producentom základných znečisťujúcich látok. Nachádza sa však v blízkosti oblasti s intenzívnou priemyselnou činnosťou.

Produkcia v t na km ² podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres Banská Bystrica	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	0,1	0	0	0,1	0	0	0	0	0	0	0,5
Oxid siričitý	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
Oxid dusíka	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4	0,9
Oxid uhoľnatý	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	4,0
<i>Tuhé emisie SR</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,6</i>
<i>Oxid siričitý SR</i>	<i>1,2</i>	<i>1,3</i>	<i>1,3</i>	<i>1,1</i>	<i>1</i>	<i>0,9</i>	<i>1,3</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>
<i>Oxid dusíka SR</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,7</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,6</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>0,5</i>	<i>1,2</i>
<i>Oxid uhoľnatý SR</i>	<i>2,3</i>	<i>2,6</i>	<i>2,9</i>	<i>2,8</i>	<i>2,8</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>3,1</i>	<i>2,9</i>	<i>5,7</i>

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčekov je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc. Ako už ale bolo spomenuté, oproti ostatným regiónom Slovenska je okres Banská Bystrica jeden zo stredne znečistených regiónov. Ako prezentuje nasledujúca tabuľka, k výraznému poklesu dochádza v prípade produkcie oxidu siričitého a tuhých emisií.

Produkcia v t podľa územie, chemická zlúčenina a rok											
Okres B. Bystrica	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	44,5	39,0	33,8	67,5	30,6	28,6	32,7	30,3	24,4	23,9	380,7
Oxid siričitý	6,2	5,4	4,3	73,2	80,0	85,3	87,2	86,4	181,1	172,4	202,9
Oxid dusíka	206,4	221,9	251,9	299,0	264,0	269,2	271,1	261,0	364,6	350,1	744,9
Oxid uhoľnatý	140,2	155,3	196,1	182,6	125,3	111,1	112,0	121,3	129,2	125,5	3206,4

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Vplyvom nepriaznivej klimageografickej polohy sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. až III. triedy, zberných obecných komunikácií a hlavných železničných ťahov sú povolené pre deň $LA_{eq,p} = 60$ dB a v noci $LA_{eq,p} = 50$ dB.

Najväčším zdrojom hluku v záujmovom území je intenzívna cestná doprava na ceste III triedy 2426, ktorá prechádza do zastavaného územia obce. Intenzívnu dopravu môžeme považovať za prevažne líniový stresový faktor, ktorý negatívne vplyva na okolitú krajinu pozdĺž dopravných koridorov. Okrem hluku z dopravy je potrebné spomenúť aj stacionárne zdroje hluku, ktorými sú predovšetkým areály a prevádzky výroby. Vibrácie vyvolané dopravou sú sledovateľné len u cestnej dopravy a majú v riešenom priestore len malú priestorovú pôsobnosť vzhľadom na veľkosť a skladbu dopravného prúdu. V tomto zmysle má na vznik vibrácií podiel hlavne autobusová doprava. V riešenom území sa v blízkosti dopravných trás, ktoré môžu mať podiel na vzniku vibrácií nenachádzajú špeciálne činnosti s negatívnou pôsobnosťou vibrácií vyvolaných dopravou.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001 (v znení č. 91/2016 Z. z., 313/2016 Z. z., 90/2017 Z. z., 90/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 292/2017 Z. z., 106/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 208/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 312/2018 Z. z., 302/2019 Z. z., 302/2019 Z. z., 364/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 460/2019 Z. z., 74/2020 Z. z., 218/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 285/2020 Z. z., 9/2021 Z. z., 46/2021 Z. z.). Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu. Obsah Programu odpadového hospodárstva obce na roky 2016 - 2020 je zostavený podľa požiadaviek § 2 až § 5 vyhlášky MŽP SR č. 310/2013 Z.z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch a zároveň zohľadňuje POH SR a POH Banskobystrického kraja. Ciele a opatrenia POH SR a POH Banskobystrického kraja 2016 - 2020 sa budú realizovať obcou. Keďže obec už nespádala v minulosti pod povinnosť spracovať POH vzhľadom na jej veľkosť a objem produkovaného odpadu, nemá v súčasnosti spracovaný platný POH.

Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Štatistické ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom v regióne											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	328,16	337,55	357,74	349,22	350,46	378,64	422,78	420,17	468,99	487,15	427,10
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	53,78	72,44	71,95	71,81	77,69	105,4	155,22	181,01	211,51	246,6	216,11
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	274,36	264,71	277,7	272	272,54	273,25	267,56	239,06	252,61	234,28	206,79

% zhodnoc. kom. odpadu	16,39	21,46	20,11	20,56	22,17	27,84	36,71	43,08	45,1	50,62	50,60
% recyklácia	15,12	16,17	13,06	18,15	21,67	27,83	36,71	38,9	45,05	50,26	50,36
% miera skládkovania	83,6	77,26	73,01	77,89	77,76	72,16	63,29	56,9	53,86	48,09	48,41
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024											

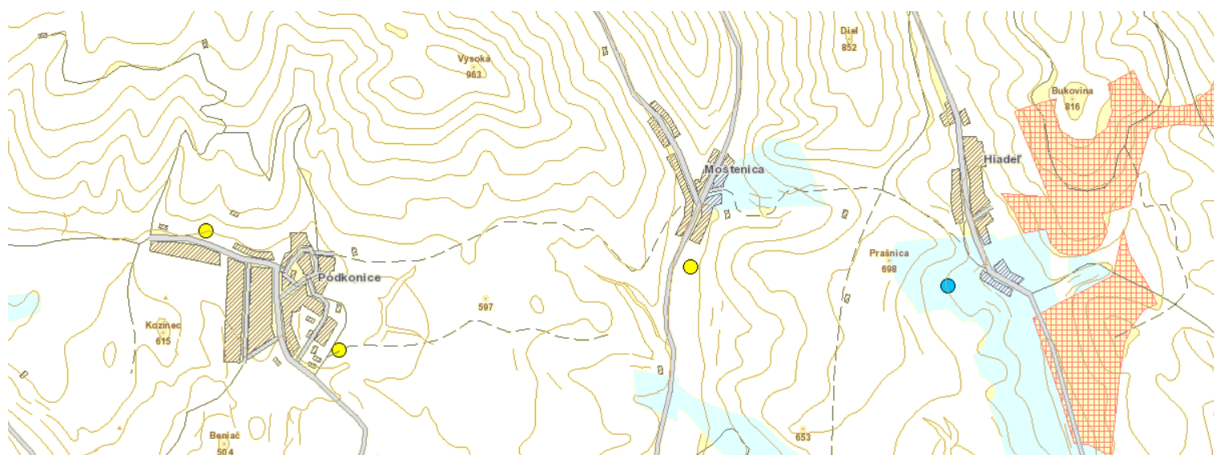
Obec má upravené nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi, vznikajúcimi v obci cez VZN. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny. Likvidáciu komunálneho odpadu sa odporúča riešiť v súlade so širšími vzťahmi v kraji v návaznosti na zákon o odpadoch. V súčasnosti sa v riešenom území nenachádzajú rozsahom väčšie divoké skládky, je však nutné jednoduchou formou upozorňovať obyvateľov obce na likvidáciu odpadu formou jeho triedenia.

Vibrácie

Z hľadiska trvalých zdrojov vibrácií, ktoré sa vyskytujú v záujmovom území rozlišujeme vibrácie z cestnej dopravy. Na území obce je hlavným zdrojom vibrácií automobilová premávka na ceste III/2426. Z hľadiska intenzity dopravy v obci je táto environmentálna záťaž závislá najmä od intenzity a skladby dopravného prúdu. Potenciálnym zdrojom vibrácií pri realizácii rozvoja obce bude činnosť ťažkých stavebných mechanizmov, použitie stavebných technológií a preprava ťažkými nákladnými vozidlami. Vplyv vibrácií na okolie v období výstavby možno vzhľadom na použitie bežných stavebných technológií považovať za významný. Zdrojom vibrácií na nízkej úrovni produkcie budú novo navrhované miestne obslužné komunikácie, ktoré budú v prevažnej miere využívané osobnými motorovými vozidlami.

Radónové riziko

Podľa mapy Prognóza radónového rizika (Čížek, P., a kol., In: Atlas krajiny SR, 2002) sa riešené územie nachádza v oblasti s nízkym radónovým rizikom. Postup stanovenia presnej objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu, priepustnosti základových pôd riešeného územia ako bude potrebné vykonať v ďalších stupňoch projektovej prípravy.

Obrázok: radónové riziko v obci Moštenica
Zdroj: 10.6.2024, <https://apl.geology.sk/radio/>

Pôda

Kvalita pôdy patrí medzi najvýznamnejšie faktory využívania a rozvoja územia obce. Vzhľadom k veľmi dlhému času jej obnovy je potrebné v maximálnej miere zohľadňovať jej prirodzené vlastnosti. Rozsah pôdneho fondu je obmedzený, a práve preto musí byť v plnom rozsahu racionálne využívaný. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd.

Degradácia pôdy eróziou

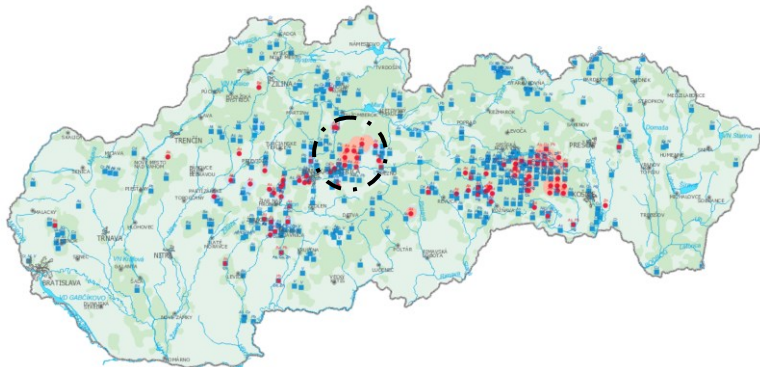
Vonkajšími faktormi mechanickej degradácie pôd sú vietor a zrážky podporované typom reliéfu a antropogénnou činnosťou. Reliéf v riešenom území je členitý, s prejavmi vodnej erózie. Erózia v menšom meradle sa môže prejavovať aj v blízkosti vodného

toku Moštenický potok, kde sú procesy zmyývania a akumulácie intenzívnejšie. Na druhej strane odkrytý terén po ťažbe drevnej hmoty vytvára podmienky pre vodnú aj veternú eróziu, najmä v mimovegetačnom období.

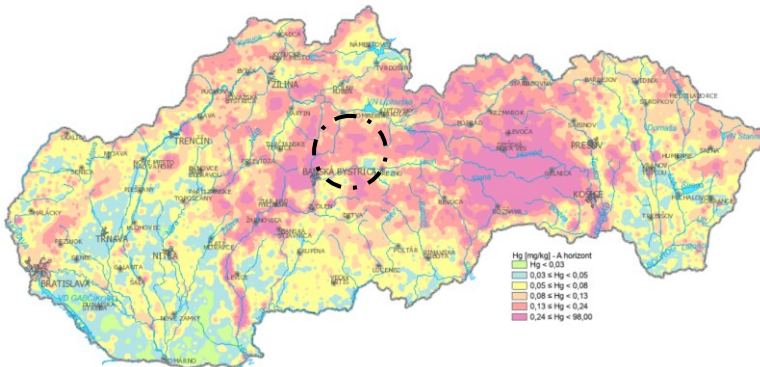
Kontaminácia pôd

Región v okolí obce Moštenica **patrí** spomedzi ostatných regiónov SR ku silno kontaminovaným regiónom. Nasledujúci obrázok prezentuje región v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska.

Obrázok: Kontaminácia pôd v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

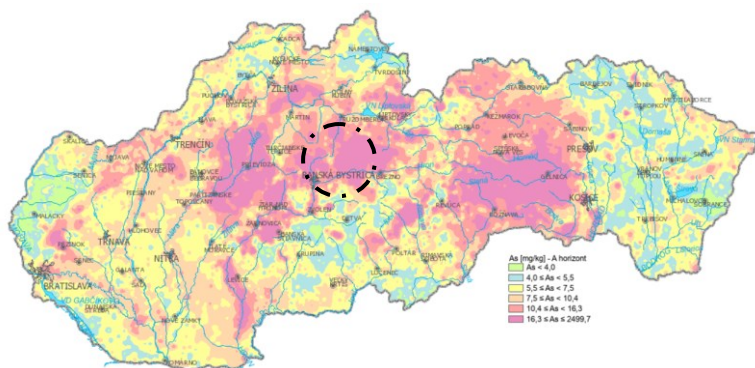
Svetová zdravotnícka organizácia identifikovala 10 chemických látok, ktoré vyvolávajú zásadné obavy z hľadiska verejného zdravia, a štyri z nich sú ťažké kovy: kadmium, ortuť, olovo a arzén. Ortuť sa v životnom prostredí vyskytuje prirodzene, vo všeobecnosti však býva bezpečne uchovaná v mineráloch a nepredstavuje žiadne významné riziko. Problém vzniká vplyvom ľudských činností, ktorých výsledkom je veľké množstvo ortuti uvoľnenej do životného prostredia a táto ortuť môže potom voľne cirkulovať tisíce rokov. Obavy vyvoláva hlavne ortuť vo vode a sedimentoch, pretože sa vyskytuje vo vysoko toxicknej forme a môže sa ľahko dostať do zvierat, a takto prejsť do ľudského potravinového reťazca. (15.10.2021, <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>).

Obrázok: Výskyt Ortuť v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspydy/>

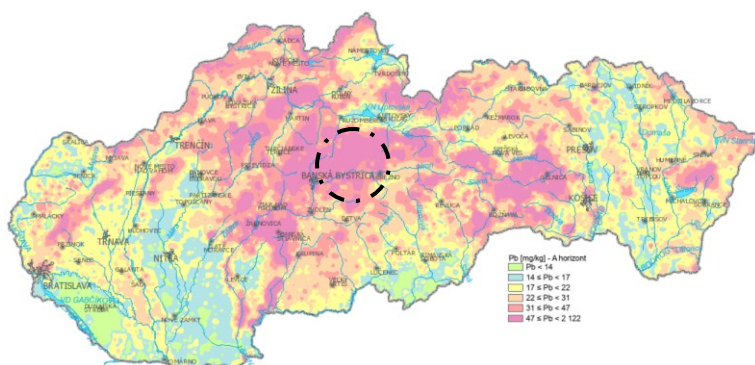
Zhľadiska zaťaženia A horizontu je región silne zaťažený. Okolie **obce Moštenica** patrí medzi silno zaťažené oblasti s obsahom 0,13 až 0,98 mg / kg pôdy.

Nasledujúci obrázok prezentuje prítomnosť Arzénu v pôde - A - horizont v regióne. Väčšina územia spadá do oblasti s obsahom Arzénu do stredne až silno zaťažených pôd od 10,0 a viac mg / kg.

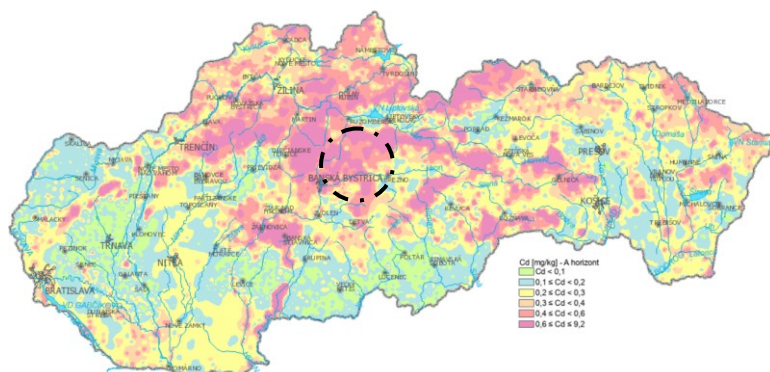
Obrázok: Výskyt Arzénu v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

Ďalším dôležitým prvkom, ktorý môže mať negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva je ortuť a olovo. Hlavne severné oblasti spadajú do skupiny s vysokým obsahom olova pod 31 a viac mg / kg pôdy.

Obrázok: Výskyt Olova v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

Podľa monitoringu pôd na území SR možno zhodnotiť, že z hľadiska priestorovej diferenciácie obsahu Pb na území SR a v Moštenici zreteľne vidieť **prirodzené endogénne geochemické anomálie**, ktoré sa vyskytujú na mnohých miestach. Naproti tomu v severnej a severozápadnej časti SR, kde sa geochemické anomálie nevyskytujú môžeme konštatovať výraznú imisnú záťaž zo susedných krajín (LINKEŠ, et al., 1997). Silne vôbec zaťaženou oblasťou je **územie obce Moštenica** a jej okolia smerom na sever.

Obrázok: Výskyt Kadmia v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

V prípade Kadmia sú viac zaťažené oblasti alokované v obci a severne od obce Moštenica. Výskyt Kadmia priamo v obci Moštenica je na vysokej úrovni od 0,4 mg / kg.

Erózia pôdy

Erózia pôdy je rozrušovanie (lat. erode = hrýzt') povrchu pevnín vodou, ľadom a vetrom. V závislosti od podmienok sa prejavuje jednotlivo alebo v určitej kombinácii. Znamená odnos pôdnej hmoty (denudácia), jej premiestňovanie do iných polôh (transport) a ukladanie (akumulácia) vo forme nánosov alebo prekryvu (Bedrna, 2002).

Zastúpenie kategórií ohrozenosti vodnou eróziou v okrese B. Bystrica (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Kategória erózneho ohrozenia			
	žiadna až slabá erózia	stredná erózia	silná erózia	extrémna erózia
Banská Bystrica okres	9,84	13,61	26,68	49,88
Banskobystrický kraj	24,43	23,69	23,52	28,36

Zdroj: 10.10.2023, http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/vod/vod.aspx

Priame **okolie ako aj kataster obce** predstavuje územie vysoko ohrozené eróziou.

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone NR SR č. 184/2002 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (vodný zákon) s účinnosťou od 1. júna 2002. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie. Katastrálnym územím obce Moštenica preteká vodohospodársky významný vodný tok Moštenický potok.

Povrchové vody

Povrchové vody a vodné toky v riešenom území sú kontaminované ďalej predovšetkým splachmi humusu, pôdy (zeminy), ako aj hlušiny. Vďaka starostlivosti a kontrole zo strany obecného úradu sú prípady hádzania domového odpadu, kovového šrotu, obalov do vodných tokov skôr ojedinelé a periodicky sa odstraňujú. Mierny rozsah chemického znečistenia predstavujú lesná technika a nelegálne skládky odpadov, z ktorých sú často vylúhované aj toxické látky znečisťujúce povrchové i podzemné vody.

2.6. OBYVATEĽSTVO

V obci žije viac ako 94,85 % obyvateľov so slovenskou národnosťou. Celkovo viac ako 51,5 % obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu. Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v obci Moštenica v roku 2023.

Bývajúce obyvateľstvo v obci Moštenica (rok 2023)

	spolu	ženy	0-14	65+	15-65
obec Moštenica	232	120	23	43	166

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2011,

V roku 2023 žilo v obci celkovo 232 obyvateľov. V tomto roku žilo v obci 120 žien. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia od 15 do 65 rokov - 166. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru obyvateľstva obce Moštenica podľa vierovyznania v roku 2021. Obec je podľa kritéria vierovyznania s dvomi dominantnými vierovyznaniami. K Evanjelickému vierovyznaniu sa hlásilo 6,87 % obyvateľstva. Pri 3,86 % nebolo zistené vierovyznanie. Bez vyznania bolo 35,19 % obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Rímskokatolícka cirkev	120	51,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	16	6,87
Gréckokatolícka cirkev	2	0,86
iné	4	1,72
bez vyznania	82	35,19
nezistené	9	3,86
Spolu	233	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 94,85 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	221	94,85
Maďarská	3	1,29
Nezistené	9	3,86
Spolu	233	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

V okrese Banská Bystrica je národnostná štruktúra podobná. Žije tu cca. 100500 obyvateľov slovenskej národnosti. Postupne klesá počet obyvateľov českej (749) a moravskej národnosti (25). Ostatné národnosti sú sledovanom období relatívne stabilné. Výrazne narástol počet obyvateľov ukrajinskej národnosti (139).

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)

ok. B. Bystrica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spolu	111112	111018	110920	110925	110931	110941	110716	110631	108120	107642	107199
Slovenská	96478	96493	96520	96608	96734	96846	96759	96733	101141	100838	100541
Maďarská	392	394	400	409	413	421	423	424	320	306	306
Rómska	568	568	569	568	566	562	562	565	191	186	174
Rusínska	55	56	56	55	55	55	55	55	41	38	36
Ukrajinská	66	72	76	83	88	93	91	93	134	135	139
Česká	910	912	914	916	931	932	927	954	739	753	749
Nemecká	112	112	113	116	117	119	120	131	60	64	60
Poľská	143	153	157	164	167	174	176	181	68	70	73
Chorvátska	0	0	0	0	0	0	0	0	13	18	20
Srbská	0	0	0	0	0	0	0	0	17	17	17
Ruská	100	108	117	132	131	131	127	128	124	125	122
Židovská	15	15	15	15	15	15	15	15	13	13	13
Moravská	95	95	94	93	91	89	88	87	26	26	25
Bulharská	26	26	27	28	28	28	28	31	17	18	17
Sliezska	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	3
Grécka	7	6	7	8	9	9	9	11	15	14	14
Rumunská	45	46	48	49	50	55	55	56	24	27	28
Rakúska	28	31	30	31	34	34	34	37	15	17	17
Vietnamská	29	30	30	30	37	40	40	43	29	29	28
Albánska	0	0	0	0	0	0	0	0	14	15	20
Iná a nezistená	12043	11901	11747	11620	11465	11338	11207	11087	5026	4840	4703

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

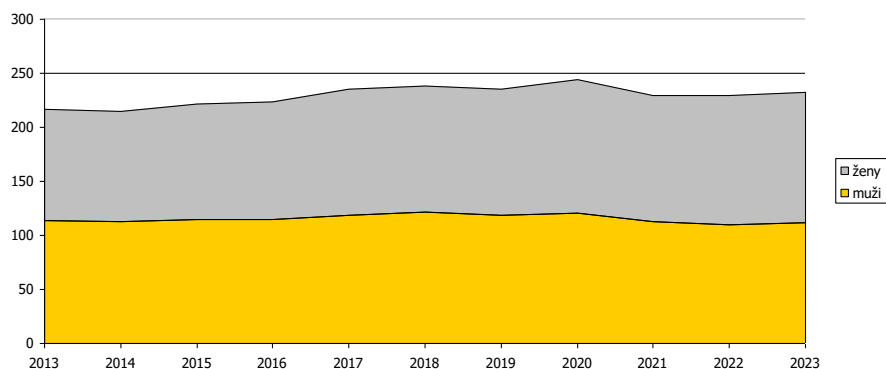
Demografia

Problémom a zároveň bariérou rozvoja prevažnej časti obcí je postupné znižovanie počtu obyvateľov. V prípade obce Moštenica bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov (z dôvodu blízkej alokácie pri krajskom meste Banská Bystrica).

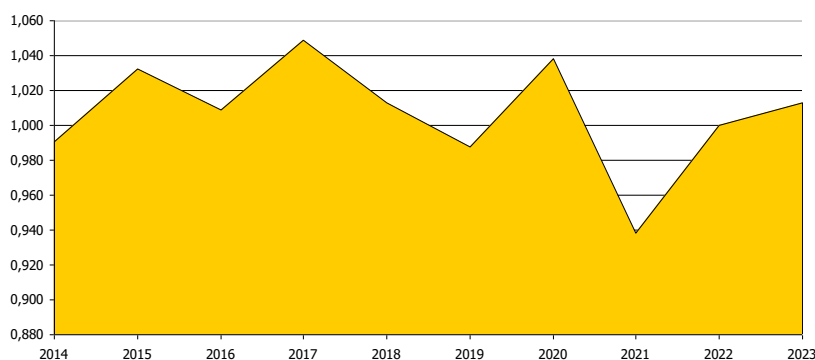
Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)

o. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
k 1.1.	219	217	215	222	224	235	238	235	233	229	229
k 30.6.	218	216	219	223	230	237	237	240	231	229	231
k 31.12	217	215	222	224	235	238	235	244	229	229	232
muži	114	113	115	115	119	122	119	121	113	110	112
ženy	103	102	107	109	116	116	116	123	116	119	120
Index	-	0,991	1,033	1,009	1,049	1,013	0,987	1,038	0,939	1,000	1,013
Priemer Ix											1,007

Zdroj: ŠÚSR, 2013-2023, DataCubes

Obrázok: Vývoj počtu mužov a žien
Zdroj: ŠÚSR, 2013-2023, DataCubes

Obrázok: Vývoj rastového indexu v obci
Zdroj: ŠÚSR, 2013-2023, DataCubes

Počas sledovaného obdobia počet obyvateľov vzrástol o 15 (6,91 %). Priemerný index dosiahol hodnotu 1,007, čo predstavuje priemerný ročný nárast o 0,62 %. K najvyššiemu nárastu došlo v roku 2017, kedy vzrástol počet obyvateľov o 11 osôb. K roku s najnižším nárastom obyvateľstva patrila rok 2016, 2018 a 2023, kedy vzrástol počet obyvateľov o 2 a 3. V roku 2021 bol zaznamenaný pokles o 15 obyvateľov. K úbytku došlo aj v roku 2014 a 2019. V roku 2022 bola vyrovnaná bilancia. V obci žije väčší počet žien ako mužov.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica, ako aj prirodzený prírastok v obci Moštenica.

Prirodzený prírastok											
O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. B. Bystrica HMPP	0,22	-0,09	-0,01	0,33	0,14	0,23	-0,3	-0,61	-3,73	-2,38	-3,06
prirodzený prírastok	-4	0	-4	-3	-1	-1	0	1	-2	-1	-1
hrubá miera pr. príro.	-18,4	0	-18,3	-13,5	-4,36	-4,23	0	4,18	-8,66	-4,37	-4,34

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Vývoj ukazovateľa hrubej miery prirodzeného prírastku obyvateľstva v okrese v sledovanom období vykazuje negatívny trend. Počet živonarodených prekračuje v obci počet zomrelých obyvateľov v roku 2020 sledovaného obdobia. Najvyšší prirodzený úbytok bol zaznamenaný v roku 2013 a 2015. V roku 2016 to bolo - 3 osoby a 2021 - 2 osoby.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených (hrubá miera) v okrese a vývoj počtu narodených za obec Moštenica. Rastový trend v okrese bol evidovaný do roku 2015, kedy hrubá miera dosiahla 2,90. Do roku 2023 klesol tento počet na 1,65. V súčasnosti je v obci nerovnomerný trend. Najvyšší počet živonarodených bol evidovaný v roku 2020 a 2022 a to 4 a 2 osoby.

Počet živonarodených

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Banská Bystrica HM	3,1	2,85	2,9	2,86	2,56	2,62	2,04	2,08	1,96	1,88	1,65
narodení	1	0	0	0	1	1	0	4	1	2	1
živonarodení	1	0	0	0	1	1	0	4	1	2	1
hrubá miera živorod.	4,59	0	0	0	4,36	4,23	0	16,7	4,33	8,73	4,34

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Štatistika počtu potratov v okrese nevykazuje podobné tendencie, ako v prípade obecnej štatistiky. Potratovosť v obci je na minimálnej priemernej úrovni ako je priemer okresu. V obci sa počas sledovaného obdobia vyskytol najväčší počet potratov v roku 2021 a to 2 prípady.

Počet potratov

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Banská Bystrica HM	3,1	2,85	2,9	2,86	2,56	2,62	2,04	2,08	1,96	1,88	1,65
potratovosť	1	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0
hrubá miera potratovosti	4,59	0	0	0	0	0	0	4,18	8,66	0	0
index potratovosti	100	0	0	0	0	0	0	25	200	0	0
ukončené tehotenstvá	2	0	0	0	1	1	0	5	3	2	1
hrubá miera uk. tehot.	9,17	0	0	0	4,36	4,23	0	20,88	12,99	8,73	4,34

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend s trendom nárastu v posledných rokoch sledovaného obdobia. Počet kolíše okolo 9,82 osôb na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2021.

V obci Moštenica možno sledovať rastúci aj klesajúci trend. V roku 2013 bolo evidovaných 22,94 zomretých na 1000 obyvateľov, v roku 2023 to bolo 8,68. V roku 2022 to bolo 13,1 zomretých na 1000 obyvateľov.

Počet zomretých

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Banská Bystrica HM	8,74	9,15	9,24	9,02	9,01	9,45	9,69	9,88	12,86	10,54	10,45
zomretí	5	0	4	3	2	2	0	3	3	3	2
hrubá miera úmrtnosti	22,94	0	18,31	13,45	8,71	8,46	0	12,53	12,99	13,1	8,68

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v obci pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok pozitívny trend. Pozitívny vývoj súvisí s blízkou alokáciou obce Moštenica v blízkosti krajského mesta Banská Bystrica. V roku 2015 a 2017 presahoval počet prisťahovaných počet vystáňovaných o 11 a 12 osôb. Najvyššia pozitívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2017.

Saldo sťahovania

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Banská Bystrica HM	-0,54	-0,76	-0,87	-0,29	-0,08	-0,14	-1,73	-0,15	-1,9	-2,05	-1,06
migračné saldo	2	-2	11	5	12	4	-3	8	-2	1	4
hr. miera migr. salda	9,17	-9,26	50,34	22,42	52,29	16,91	-12,7	33,4	-8,66	4,37	17,35

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za obec Moštenica. Najvyšší počet obyvateľov migruje mimo územia SR.

Migrácia obyvateľstva

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
prist'ahovaní	3	4	15	7	13	8	1	15	3	6	7
vyst'ahovaní	1	6	4	2	1	4	4	7	5	5	3

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

V sledovanom období počet vyst'ahovaných kolíše. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne v roku 2014 a 2020 - celkovo až 6 a 7 vyst'ahovaných. V roku 2023 počet vyst'ahovaných dosiahol hodnotu 3. Najväčší počet prist'ahovaných bol zaznamenaný v roku 2015 a 2020, kedy sa do obce prist'ahovalo celkovo 15 obyvateľov. V roku 2023 sa do obce prist'ahovalo 7 osôb.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov v okrese, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za obec. Celkový prírastok vykázal v okrese v sledovanom období len v troch rokoch kladnú hodnotu (2016, 2017 a 2018).

Celkový prírastok (- úbytok)

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. Banská Bystrica HM	-0,32	-0,85	-0,88	0,05	0,05	0,09	-2,03	-0,77	-5,63	-4,43	-4,12
celkový prírastok	-2	-2	7	2	11	3	-3	9	-4	0	3
hrubá miera celk. pr.	-9,17	-9,26	32,04	8,97	47,93	12,68	-12,7	37,58	-17,3	0	13,02

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Celkový prírastok v obci vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu prírastku došlo v roku 2017, kedy počet obyvateľov dosiahol hodnotu 11. K celkovému úbytku v obci počas sledovaného obdobia došlo len v roku 2013, 2014, 2019 a 2021.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v okrese a sobášnosť a rozvodovosť v obci Moštenica. Na 1000 obyvateľov v okrese roku 2013 pripadalo 4,75. Do roku 2023 bol ich počet na hodnote 4, 61.

Počet sobášov

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. B. Bystrica HM	4,75	4,74	5,21	5,72	5,35	5,13	5,02	4,11	4,9	5,14	4,61
sobášnosť	0	1	0	2	1	0	0	1	2	1	0
hrubá miera sobášnosti	0	4,63	0	8,97	4,36	0	0	4,18	8,66	4,37	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v obci nižšia, ako v prípade okresu. Najvyšší počet sobášov sa uskutočnil v rokoch 2016 a 2021. V prípade rozvodovosti boli hodnoty pod úrovňou okresu. K najväčšiemu počtu rozvodov došlo v rokoch 2020 až 2022.

Počet rozvodov

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
okr. B. Bystrica HM	2,11	2,06	1,88	1,72	1,92	1,85	1,8	1,65	1,76	1,76	1,74
rozvodovosť	0	1	0	0	1	0	0	1	1	1	0
hrubá miera roz.	0	4,63	0	0	4,36	0	0	4,18	4,33	4,37	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v obci je hlboko pod úrovňou Slovenska. Z dlhodobého hľadiska dochádza v obci k nárastu hustoty obyvateľstva. V roku 2012 dosiahla hustota hodnotu 16,24 a do roku 2023 stúpila na hodnotu 17,17. Nachádza sa hlboko pod úrovňou hustoty vidieka (61,57).

Hustota obyvateľov na km2 k 31.12. podľa územie a rok

O. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Mestá	406,74	405,9	405,13	400,79	399,84	399,06	398,27	394,81	392,06	389,2	386,88
vidiek	59,34	59,61	59,87	60,03	60,34	60,66	60,98	61,23	61,31	61,57	61,86
SR	110,4	110,51	110,61	110,75	110,93	111,08	111,23	111,33	110,98	110,78	110,67
Banskobystrický kraj	69,56	69,4	69,2	68,99	68,82	68,63	68,39	68,14	65,93	65,52	65,16
okr. Banská Bystrica	137,29	137,21	137,1	137,04	137,04	137,05	136,92	136,73	133,95	133,28	132,71
O. Moštenica	16,24	16,09	16,28	16,61	17,1	17,62	17,62	17,84	17,21	17,06	17,17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Veková štruktúra obyvateľstva obce

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)

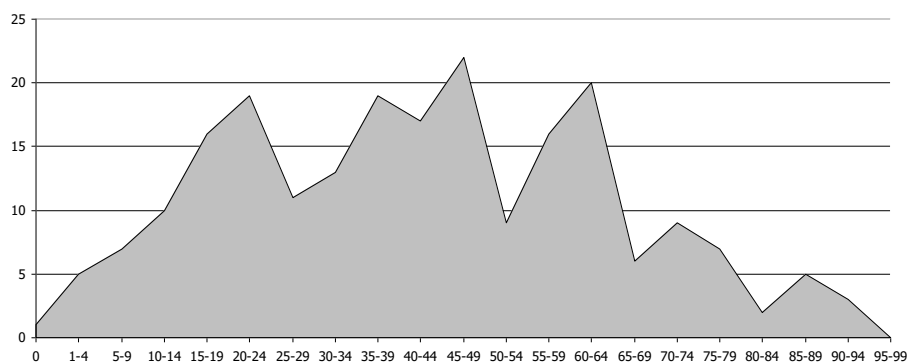
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Spolu	217	215	222	224	235	238	235	244	229	229	232
0	1	0	0	0	1	1	0	4	1	2	2
1-4	5	4	1	3	4	3	3	4	6	6	6
5-9	7	6	7	9	10	9	7	4	7	6	5
10-14	10	12	9	7	9	8	8	9	8	9	10
15-19	16	15	19	17	10	12	14	12	9	10	7
20-24	19	21	18	18	19	19	17	21	19	12	14
25-29	11	8	12	17	22	22	22	14	17	17	18
30-34	13	11	12	10	15	12	10	17	14	17	18
35-39	19	17	17	17	14	16	15	15	9	13	16
40-44	17	16	17	16	19	21	19	20	18	15	12
45-49	22	27	29	25	25	19	19	19	19	20	22
50-54	9	10	9	16	19	25	29	32	27	25	19
55-59	16	11	13	10	9	10	11	11	21	24	26
60-64	20	23	21	16	17	18	13	13	9	11	14
65-69	6	7	14	19	18	18	21	19	17	17	17
70-74	9	9	7	7	8	6	7	13	14	12	12
75-79	7	7	7	6	4	7	7	6	6	6	4
80-84	2	3	4	4	5	5	5	4	4	3	6
85-89	5	4	2	3	3	2	3	3	2	2	3
90-94	3	4	4	3	3	3	3	3	1	1	0
95-99	0	0	0	1	1	2	2	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

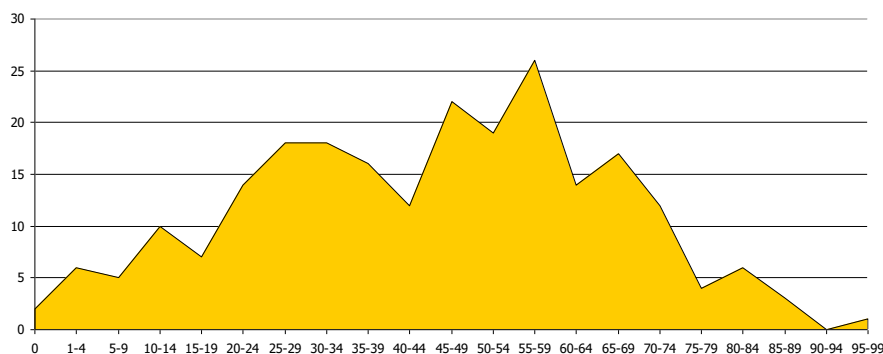
K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 50 - 54 a od 65 do 69. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v obci Moštenica.

Veková štruktúra obyvateľstva

2013

2023

Prognózy

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k nárastu počtu obyvateľov hlavne v predproduktívnom, produktívnom a poproduktívnom veku. Do roku 2035 by mal celkový počet obyvateľov stúpnuť na 268 obyvateľov. Vekové skupiny by mali mať rovnomerný vývoj. Intenzívnejší vývoj by mal pokračovať vo vekových skupinách od 55 do 59.

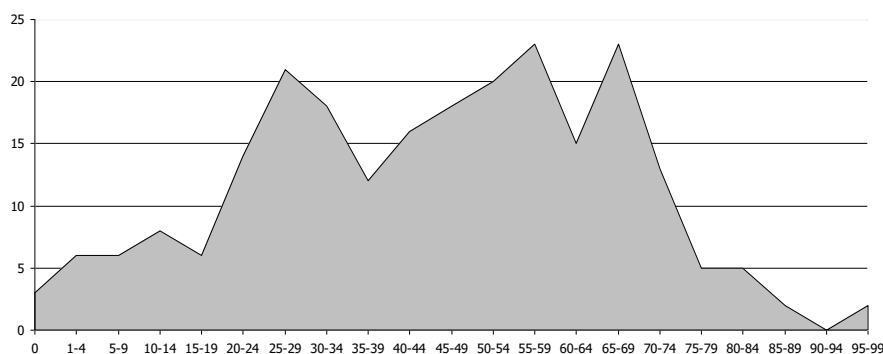
Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Spolu	235	240	243	248	251	253	257	259	261	264	268
0	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	5
1-4	6	6	6	7	7	7	8	8	8	8	9
5-9	6	5	5	5	5	4	4	4	4	4	3
10-14	8	8	8	8	8	8	8	7	7	7	7
15-19	6	6	6	7	7	7	8	8	8	8	9
20-24	14	14	13	13	13	12	12	11	11	10	10
25-29	21	22	23	24	24	25	26	27	27	28	29
30-34	18	18	19	19	20	21	21	22	22	23	23
35-39	12	11	11	10	9	9	8	8	7	7	6
40-44	16	16	16	16	15	15	15	15	15	15	14
45-49	18	17	16	15	15	14	13	13	12	11	11
50-54	20	23	23	24	24	25	25	25	25	25	26
55-59	23	24	25	27	28	29	30	31	32	34	35
60-64	15	15	16	16	16	15	15	15	14	14	14
65-69	23	24	24	25	26	27	28	29	30	31	32
70-74	13	14	14	15	15	16	16	17	18	18	19
75-79	5	5	5	4	4	4	4	4	4	3	3
80-84	5	6	6	6	6	6	6	7	7	7	7
85-89	2	2	1	1	1	1	1	1	0	0	0
90-94	0	0	0	1	1	1	2	2	2	3	3
95-99	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3

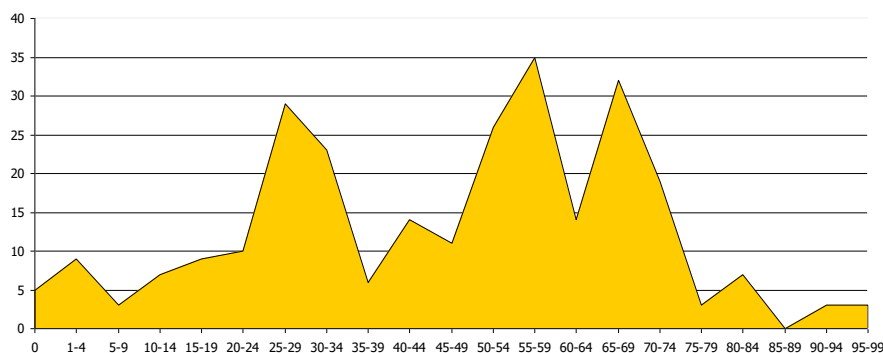

Prognózaná veková štruktúra obyvateľstva

2025

2035

Ďalšie demografické charakteristiky

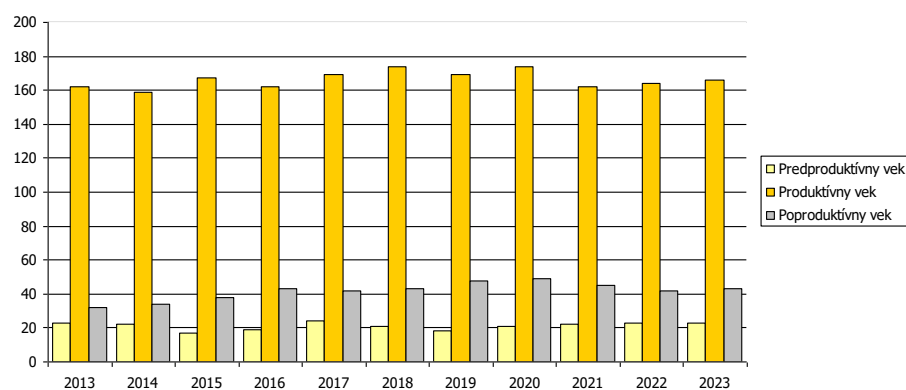
Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu obyvateľov a predpokladaný vývoj podľa hlavných vekových skupín. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v predproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný výrazný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov o 11. V skupine v predproduktívnom veku bola zaznamenaná stagnácia obyvateľov. Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal nárast o 4.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Predproduktívny vek	23	22	17	19	24	21	18	21	22	23	23
Produktívny vek	162	159	167	162	169	174	169	174	162	164	166
Poproduktívny vek	32	34	38	43	42	43	48	49	45	42	43

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 20244

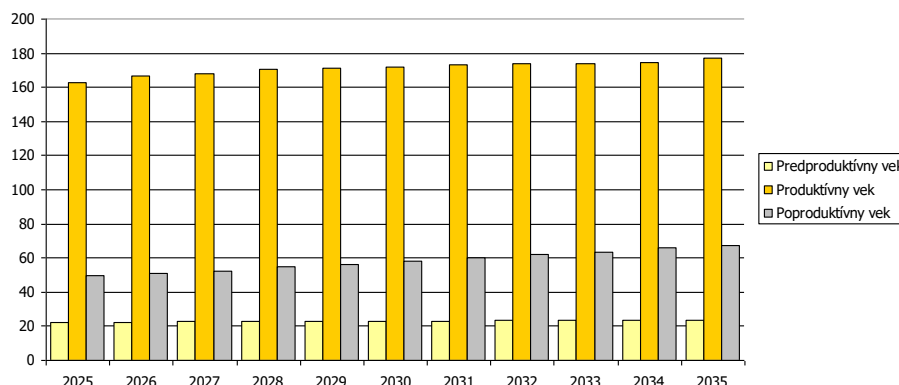
Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu len v skupine produktívneho a poproduktívneho veku. Nasledujúca tabuľka prezentuje predpokladaný vývoj v hlavných vekových skupinách do roku 2035.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2035

Do roku 2035 sa predpokladá nárast obyvateľov vo vekovej skupine predproduktívneho, produktívneho aj poproduktívneho veku. Vo vekovej skupine poproduktívneho veku sa predpokladá nárast o 17 obyvateľov.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2035

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Predproduktívny vek	22	22	23	23	23	23	23	23	24	24	24
Produktívny vek	163	166	168	171	171	172	173	174	174	174	177
Poproduktívny vek	50	51	52	55	56	58	60	62	63	66	67

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 45 do 49 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 15 do 19 rokov. Pokles v medziročnom porovnaní 2013 až 2023 bol zaznamenaný v skupine 15 - 19, 25 až 34, 40 - 44 a 50 až 59 rokov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2013 a 2023

Vek	2013	2023	rozdiel 2023 -2013
15-19	9	7	-2
20-24	10	14	4
25-29	29	18	-11
30-34	23	18	-5
35-39	6	16	10
40-44	14	12	-2
45-49	11	22	11
50-54	26	19	-7
55-59	35	26	-9
60-64	14	14	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Z ekonomického hľadiska daná štruktúra je vyhovujúca.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 94,85 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	221	94,85
Maďarská	3	1,29
Nezistené	9	3,86
Spolu	233	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

V okrese Banská Bystrica je národnostná štruktúra podobná.

2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

V obci majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s úplným stredným vzdelaním (38,20 %) a so stredným učňovským vzdelaním - bez maturity - 20,60 %. Obyvatelia so základným vzdelaním boli zastúpení 10,73 %.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov obce v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	15	6,44
základné	25	10,73
stredné odborné učňovské (bez maturity)	48	20,60
úplné stredné (s maturitou)	89	38,20
vyššie odborné vzdelanie	16	6,87
vysokoškolské	32	13,73
bez školského vzdelania (15+ rokov)	0	0,00
nezistené	8	3,43
Spolu	233	

Zdroj: statistics.sk, 10.2.2021

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra vyhovujúci pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci ďalej zvyšovať počet obyvateľov so stredným odborným vzdelaním a úplným stredným vzdelaním.

Vývoj nezamestnanosti

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2019 klesajúci trend. V roku 2020 ovplyvnila nezamestnanosť pandemická situácia a opatrenia vlády SR.

Miera evidovanej nezamestnanosti v obci

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nezamestnaná spolu	37	9	10	12	4	2	1	4	3	5	12
Nezamestnaní ženy	23	3	4	7	4	2	1	4	2	5	7
% miera nezamest.	14,20	1,89	2,40	4,32	2,37	1,15	0,59	2,30	1,23	3,05	4,22

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Nezamestnanosť aj v obci mala za posledných 5 rokov (do roku 2019) klesajúcu tendenciu. V roku 2023 bolo v obci Moštenica 12 nezamestnaných. Najvyšší počet nezamestnaných bol evidovaný v roku 2013, 2016 a 2023 (37 a 12 obyvateľov).

Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v obci a regióne prezentuje nasledujúca tabuľka.

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Slovenská republika	13,5	12,3	10,6	8,8	5,9	5,0	4,9	7,6	6,8	5,9	5,1
Kraj Banská Bystrica	18,3	17,2	14,9	12,8	8,7	7,0	6,7	9,8	9,0	8,5	7,0
Okres Banská Bystrica	9,2	8,9	8,0	6,3	4,3	3,4	3,3	4,9	4,6	3,9	3,3
Muži	9,5	8,9	8,0	5,7	4,0	3,1	3,1	4,9	4,6	3,8	2,9
Ženy	8,9	8,9	8,1	6,8	4,6	3,6	3,5	4,9	4,6	4,1	3,7

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2023 dosiahla úroveň 3,7 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2013 (9,5 %). Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a skupinu nad 50 rokov. V tejto skupine podiel mierne výrazne klesá. K znižovaniu podielu dochádza v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2023 klesol podiel na 259 osôb.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku v osobách

Okr. B. Bystrica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
15-24	1009	867	748	437	289	262	272	383	327	287	259
25-34	1423	1391	1242	986	650	576	631	826	635	547	557
35-49	1858	1800	1684	1347	966	777	785	1167	1051	927	919
50 a viac	1636	1632	1584	1311	969	890	801	1025	975	820	769
spolu	5926	5690	5258	4081	2874	2505	2489	3401	2988	2 581	2 504

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Významným ukazovateľom na trhu práce je doba evidencie nezamestnaných obyvateľov. V prípade regiónu ide hlavne o krátkodobú nezamestnanosť do 3 mesiacov.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený ÚPSVaR ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôbovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytvárania nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec spolupracuje s ÚPSVaR v Banskej Bystrici, pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci

aktívnych prác a malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

Štruktúra zamestnanosti

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva. Najväčšie zastúpenie majú v regióne priemysel, obchod a verejná správa. Silne zastúpené je vzdelávanie (9,7 %) a zdravotníctvo (11,7 %). Od roku 2013 sa podiel priemyslu na zamestnaní znížil (15,1 %). Najvýraznejší nárast nastal v prípade verejnej správy (19,3 %).

Štruktúra zamestnanosti podľa NACE v %											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pol'nohospodárstv...	2,1	2,1	2,1	1,7	1,6	2,2	2,1	2,5	2,4	1,9	2,0
Priemysel spolu	17,3	17,0	16,1	21,2	19,2	15,4	14,6	16,0	15,6	14,6	15,1
Ťažba a dobývanie	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Priemyselná výroba	14,7	14,0	13,4	13,8	16,2	13,4	12,4	13,9	13,3	12,4	12,8
Dodávka elektriny, ply...	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Dodávka vody; čistení...	2,2	2,2	2,1	6,8	2,5	1,4	1,6	1,4	1,7	1,7	1,7
Stavebníctvo	3,9	3,9	4,0	4,9	3,5	4,6	5,4	1,8	4,0	4,7	4,0
Veľkoobchod a maloobc...	17,2	16,6	16,5	16,4	15,1	14,6	17,3	15,6	14,5	15,5	14,1
Doprava a skladovanie	5,1	5,5	5,1	3,7	4,7	4,4	4,4	3,4	3,2	3,2	2,7
Ubytovacie a stravova...	2,0	1,9	1,8	1,7	1,8	2,6	1,7	2,1	2,1	3,2	3,4
Informácie a komunikácia	3,1	3,0	3,0	2,3	2,5	2,8	3,2	2,6	2,4	2,4	2,0
Finančné a poisťovac...	2,2	2,3	2,0	1,9	2,1	1,6	1,6	1,6	1,4	1,4	1,3
Činnosti v oblasti neh...	1,3	1,1	1,1	0,9	0,9	1,1	1,3	2,3	2,8	2,3	3,1
Odborné, vedecké a t...	2,7	2,8	3,3	3,4	1,9	2,5	2,1	2,9	1,9	2,7	2,6
Administratívne a po...	2,0	2,2	2,5	2,3	2,7	2,9	2,6	4,3	3,6	3,9	4,4
Verejná správa a obr...	13,6	14,4	15,4	15,3	17,8	17,4	17,1	17,8	19,0	18,4	19,3
Vzdelávanie	14,7	14,0	13,2	11,6	11,8	11,5	12,5	11,3	11,2	10,3	9,7
Zdravotníctvo a soci...	10,0	10,8	11,5	10,7	12,1	12,6	10,3	11,5	11,6	11,0	11,7
Umenie, zábava a rekreácia	1,6	1,5	1,6	1,5	1,8	2,2	2,3	2,4	2,3	2,5	2,5
Ostatné činnosti	1,2	0,8	0,9	0,5	0,5	1,4	1,4	1,9	2,0	1,9	2,2

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Obyvatelia sú prevažne zamestnaní v krajskom meste Banská Bystrica.

2.8. BÝVANIE

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytového fondu podľa obdobia výstavby. Najviac bytov bolo vybudovaných v období 1946 až 1960. Najmenej bytov bolo vybudovaných medzi 2001 a neskôr. Vzhľadom na kultúrno historický charakter obce a výraznú členitosť katastra sú možnosti ďalšej výstavby obmedzené (s výnimkou spodnej časti obce).

Domový fond podľa obdobia výstavby		
obdobie výstavby	počet	podiel (%)
do roku 1919	24	10,48
1919 - 1945	32	13,97
1946 - 1960	119	51,97
1961 - 1980	43	18,78
1981 - 2000	5	2,18
2001 - 2010	3	1,31
2011 - 2015	0	0,00
2016 a neskôr	2	0,87
nezistené	1	0,44
Domy spolu	229	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Najväčší podiel domového fondu tvorili rodinné domy - 127 (55,46 %) a ostatné budovy na bývanie - 70 (30,57 %) v roku 2021.

Domový fond podľa typu budovy		
typ budovy	počet	podiel (%)
rodinný dom	127	55,46
bytový dom	4	1,75
polyfunkčná budova	0	0
ostatné budovy na bývanie	70	30,57
neskolaudovaný rodinný dom	0	0
núdzový objekt neurčený na bývanie	3	1,31
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	0	0
ostatné	25	10,92
nezistený	0	0

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z hľadiska počtu obytných miestností boli v obci Moštenica najviac zastúpené byty s počtom obytných miestností 3 a následne s 5 obytnými miestnosťami. Okolo 8,3 % tvorili byty so 4 a 3,49 % byty 6 + obytnými miestnosťami. Byty s 1 obytou miestnosťou boli zastúpené v počte 51.

Štruktúra bytového fondu		
počet miestností	počet	podiel (%)
1 obytná miestnosť	51	22,27
2 obytné miestnosti	18	7,86
3 obytné miestnosti	80	34,93
4 obytné miestnosti	19	8,3
5 obytných miestností	52	22,71
6 a viac obytných miestností	8	3,49
Nezistené	1	0,44
Byty spolu	229	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 174 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 22 domov. Bez pripojenia na vodovod sa v obci byty nachádzali v počte 2.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	174	75,98
v dome - vlastná	22	9,61
mimo domu - z verejnej siete	2	0,87
mimo domu - vlastná	24	10,48
bez prípojky	2	0,87
nezistený	5	2,18
Domy spolu	229	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Celkovo 90 domov bolo napojených na septik alebo žumpu. Vlastnú čističku odpadových vôd malo 3,60 % domov.

Domový fond - kanalizácia		
typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	90	39,30
prípojka na kanalizačnú sieť	34	14,85
domáca čistička odpadových vôd	7	3,60
bez kanalizácie	97	42,36
nezistený	1	0,44
Domy spolu	229	
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021		

Základným zámerom obce v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladiení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

V obci sa odporúča rozvíjať výroba a služby hlavne v týchto smeroch:

- rozvoj malých podnikov
- rozvoj cestovného ruchu a turizmu
- rozvoj terciárnej sféry (služby, obchod)

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru podnikateľských osôb – fyzické osoby podľa právnej formy. Najväčší počet je zastúpený živnostenskými podnikaniami. Do roku 2023 bol ich počet 10.

Fyzické osoby - podnikatelia											
o. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Fyz. osoby – podnik.	15	17	17	19	17	15	13	12	13	15	15
Živnostníci	14	16	15	16	15	11	11	10	11	11	10
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes											

Celkovo je v obci činných 9 právnických osôb. Z celkového počtu bolo 5 ziskových a 4 neziskové subjekty.

Právnické osoby v obci											
o. Moštenica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Právnické osoby spolu	8	8	6	6	6	6	6	6	7	6	9
Práv. osoby ziskové	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	5
Práv. osoby neziskové	5	5	3	3	3	3	3	3	3	2	4
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes											

V obci majú sídlo nasledujúce spoločnosti:

1. ASA plus, s.r.o.
2. E.R.B. s.r.o.
3. FR STAV, s.r.o.
4. Oblúbená s. r. o.
5. POD ORLOJOM s. r. o.

6. VÝKLAD s.r.o.

7. WAU LIFE s. r. o.

Maloobchodné služby a iné komerčné služby

V obci sa v rámci základnej vybavenosti nachádzajú objekty maloobchodnej siete a služieb v súkromnom vlastníctve. Ich počet a kapacita poskytovaných služieb je závislá od momentálnej ekonomickej úspešnosti jednotlivých majiteľov a kúpyschopnosti miestneho obyvateľstva. V obci sa nachádzajú obchodné jednotky s potravinárskym, nepotravinárskym tovarom.

Rozvíjajú sa na základe ponuky a dopytu na trhu a reprezentujú ho prevažne zariadenia obchodno-obslužnej vybavenosti a ubytovacie zariadenia. Obchodná sieť je zastúpená obmedzenou ponukou predajní potravinárskeho a nepotravinárskeho charakteru. V budúcom rozvoji obce je potrebné sa orientovať na rozšírenie siete zariadení jednak pre potreby vlastných obyvateľov, ako aj pre zabezpečenie potrieb turistov a návštevníkov obce. Základná občianska vybavenosť (hlavne rozšírenie obchodnej siete a služieb) by sa mala rozvíjať jednak ako súčasť rodinných domov, alebo aj v samostatných objektoch, prevažne v centrálnej časti obce.

Pol'nohospodárska výroba

Z hľadiska pol'nohospodárskeho pôdneho fondu a pol'nohospodárskej výroby patrí riešené územie do administratívnej jednotky Moštenica, ktorá je začlenená do okresu Banská Bystrica, kraj Banskobystrický. Celková výmera pol'nohospodárskej pôdy je 270,1 ha, z čoho orná pôda zaberá len 0,6 ha. Trvalé trávnaté porasty majú zastúpenie – 261,6 ha. Celkový podiel pol'nohospodárskej pôdy na celkovej výmere mierne klesá. Podiel na celkovej výmere má pol'nohospodárska pôda len 20,1 %.

Výmera pol'nohospodárskej pôdy v obci Moštenica											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
% z celkovej výmery	20,2	20,2	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1	20,1
Pol'nohosp. pôda	270,9	270,8	270,4	270,3	270,3	270,3	270,3	270,3	270,2	270,1	270,1
- orná pôda	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
- záhrada	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	8,0	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9
- trvalý trávny porast	262,3	262,2	261,8	261,8	261,8	261,8	261,8	261,8	261,7	261,6	261,6

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2023

Rastlinná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje hektárovú úrodu v regióne. Najvyššiu hektárovú úrodu majú zemiaky.

Hektárová úroda podľa hospodárske rastliny											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Zrniny spolu	3,07	4,72	3,92	4,81	3,6	3,75	4,15	3,93	3,62	3,62	3,74
Obilniny	3,07	4,73	3,93	4,82	3,61	3,77	4,12	3,93	3,64	3,63	3,74
Olejniný	2,02	2,46	2,50	2,53	2,03	2,69	2,61	2,55	2,49	2,55	2,60
Zemiaky	6,76	5,77	9,41	9,41	11	10,1	10,7	14,79	14,08	11,11	11,77
Viacročné krmo...	5,53	5,21	5,32	6,24	5,18	5,04	5,54	5,52	5,2	4,38	6,09

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Živočišná výroba

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru a počty hospodárskych zvierat v okrese Banská Bystrica. Z hľadiska živočišnej výroby sa okres zameriava hlavne na chov hydiny a oviec.

Intenzita chovu hospodárskych zvierat											
Ok. B. Bystrica	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
A	40,1	38,3	35,2	33,0	33,8	32,1	32,0	29,6	35,6	36,4	30,5
B	17,9	17,1	15,7	14,5	15,4	14,7	15,3	13,6	15,9	17,5	13,4
C	101,4	99,9	87,8	87,0	96,7	94,1	95,3	88,0	107,3	107,8	113,8
D	10,5	10,8	10,5	10,9	10,8	10,8	11,4	4,8	7,6	3,7	4,4
E	644,3	663,4	641,9	647,7	657,1	659,0	680,8	672,9	677,0	681,2	685,3

F 556,1 572,6 554,1 559,1 567,2 568,5 587,6 580,7 584,2 587,8 591,3
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

A - Hovädzí dobytok (na 100 ha poľ p.), B - Kravy (100 ha p. p.), C - Ovce (na 100 ha poľnohospodárskej pôdy), D - Ošípané (na 100 ha or. pôdy), E - Hydina (na 100 ha or. pôdy), F - Sliepky (na 100 ha or. pôdy).

Lesné hospodárstvo

Lesný pôdny fond obhospodarujú Lesy SR, š.p., spoločenstvo urbárov a iné spoločnosti. Výmera lesných pozemkov v obci predstavuje 1 054,9 ha.

Pasienkové pozemkové spoločenstvo

Pasienkové spoločenstvo (PS Moštenica) je združením, ktoré v súčasnosti tvorí 143 členov. Vzniklo 29.4.2013. Jeho účelom je obhospodarovanie lesnej pôdy a pasienkov o výmere 160 ha. Táto leží v katastri obce Moštenica a väčšia časť v katastri obce Podkonice. Činnosť pasienkového spoločenstva stanovuje lesný hospodársky plán, ktorý zahŕňa ťažbu dreva, čistenie po ťažbe, výsadbu stromkov, osádzanie lapačov proti drevoškodcom. Tento plán spracúva odborný lesný hospodár pasienkového spoločenstva, ktorý predkladá na schválenie a platí desať rokov (10.7.2024, <https://mostenica.eu/o-obci/pasienkove-pezemkove-spolocenstvo/>).

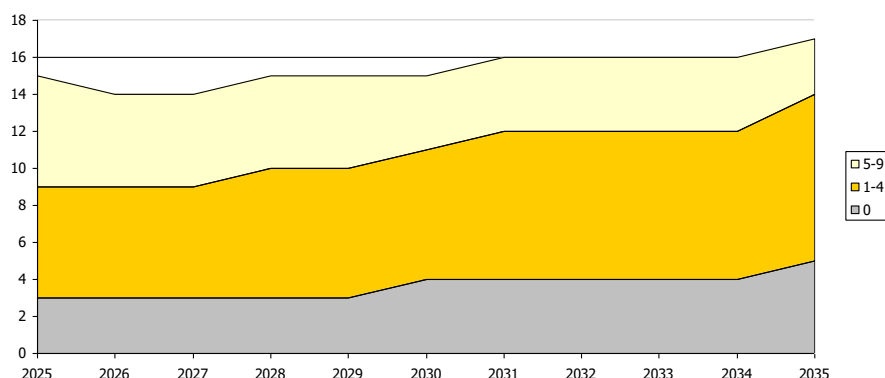
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení. Boli zredukované počty zariadení i v centre regiónu a záujmovom území. V obci sa nenachádza žiadne vzdelávacie zariadenie.

Prognózy

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k nárastu počtu obyvateľov vo vekových skupinách do 4 rokov. Do roku 2035 by mal celkový počet obyvateľov stúpnuť na 17 obyvateľov. Vekové skupiny by mali mať rovnomerný vývoj.

Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
0	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4	5
1-4	6	6	6	7	7	7	8	8	8	8	9
5-9	6	5	5	5	5	4	4	4	4	4	3

Obrázok: Prognóza veková štruktúra obyvateľstva

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách z. z. v znení neskorších predpisov.

Sociálna starostlivosť je občanom poskytovaná poskytovaním rôznych sociálnych dávok, ktoré vypláca ÚPSVaR v Banskej Bystrici, opatrovateľskú službu občanom na to odkázaným zabezpečuje zo zákona obec.

Sociálne služby zabezpečuje aj Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Bystrica. Úrad práce poskytuje finančné prostriedky na kompenzáciu a na preklopenie zdravotných ťažkostí.

Občania Moštenice žiadajú hlavne o tieto sociálne služby, pretože sú finančne kompenzované štátom (rôzne príspevky na kompenzáciu miery funkčných porúch - opatrovanie, asistenčné služby, príspevky na hygienu, na prepravu a pod.). V rámci týchto sociálnych služieb vydáva obec Moštenica potvrdenie, že občanovi nie je poskytovaná žiadna sociálna služba prostredníctvom obce. Nasledujúca tabuľka prezentuje ponuku sociálnych služieb v okrese. V obci Moštenica sa nenachádza žiaden poskytovateľ sociálnych služieb.

Sociálne zariadenia podľa typ ukazovateľa, rok a územie

Okres Banská Bystrica	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet zariadení	32	47	44	39	37	30	36	38	37	34	34
P.m. k 31.12 spolu	1 051	1 070	1 100	1 135	1 128	959	1 085	1 018	1 073	1 063	1 063
P.m. v zar. pre seniorov	185	193	210	314	314	333	422	366	404	409	409
P.m. v d. soc. služ. pre PD	40	40	36	35	29	28,00	28	47	17	17	17
P.m. v d. soc. služ. pre PDO	396	405	410	360	352	336	334	353	315	308	308
P.m. v detských domovoch	145	146	154	157	165	-	-	-	-	-	-

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2022

Opatrovateľská služba §41 zákona 448/2008

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008 a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Opatrovateľskou službou sa poskytujú úkony podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Rozsah úkonov na základe sociálnej posudkovej činnosti určuje obec v hodinách alebo podľa jednotlivých úkonov podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Minimálny rozsah úkonov sebaobsluhy nesmie byť nižší, ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008, ak sa poskytovateľ sociálnej služby s prijímateľom sociálnej služby na návrh prijímateľa sociálnej služby nedohodne inak v zmluve o poskytovaní sociálnej služby.

Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, ak tento zákon neustanovuje inak, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu, ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou. Ustanovenie odseku 3 písm. b) sa nepoužije, ak fyzickej osobe vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v zdravotníckom zariadení, vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje odľahčovacia služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, sa poskytuje opatrovateľská služba v rozsahu najviac osem hodín mesačne (10.12.2022, <https://www.bbsk.sk/socialne-sluzby>).

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebujú, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu. Programové vyhlásenie vlády (ďalej len PVV) na roky 2010-2014 z augusta 2010 s hlavným odkazom Občianska zodpovednosť a spolupráca. V sociálnej oblasti sa vláda sústreďuje na podporu životnej úrovne obyvateľstva, a to aj v komplikovanej situácii prebiehajúcej hospodárskej krízy. Vláda SR nebude kopírovať sociálno-ekonomický model žiadnej inej krajiny, ale bude hľadať inšpiráciu v tých krajinách, ktoré dokázali v konkrétnych oblastiach rýchle a dlhodobé udržateľné úspechy. Vláda SR považuje za kľúčové vytvárať podmienky na zvyšovanie kvality života ľudí. Systém sociálnych služieb na Slovensku neprešiel po roku 1990 radikálnou zmenou. Politika všetkých doterajších vlád sa orientovala prevažne na udržanie prevádzky existujúcich pobytových zariadení bez toho, aby od nich požadovala vyššiu kvalitu poskytovaných služieb, efektívnejšie hospodárenie s verejnými zdrojmi, či väčšiu samostatnosť. Vyhlásený program humanizácie služieb v praxi znamenal len znižovanie kapacity zariadení, čo ešte viac zvýšilo napätie medzi ponukou a dopytom. Mnohé zariadenia nedosahujú základné priestorové normy ani po znížení kapacity. Jediným transformačným prvkom v systéme sociálnych služieb je zrušenie monopolu štátu na ich poskytovanie. Súkromní poskytovatelia sociálnych služieb v oveľa väčšej miere ako verejní študujú skúsenosti a nové trendy v krajinách Európskej únie. Súkromní poskytovatelia služieb však v súčasnosti ešte nezabezpečujú taký podiel služieb, aby výrazne ovplyvňovali a menili charakter celého systému. Vyššia dynamika rastu súkromných služieb sa nedosahuje aj kvôli vysokej organizačnej roztrieštenosti súkromných poskytovateľov. Budovanie sietí služieb jedným zriaďovateľom postupuje pomaly. Sociálne služby pre seniorov sú v každej krajine dôležitou časťou systému sociálnej ochrany a ročne sa vynakladá na systém značná časť finančných prostriedkov. Sociálne služby je možné poskytovať v

domácom prostredí formou opatrovateľskej služby, resp. v zariadeniach pre seniorov. V niektorých krajinách sú služby decentralizované, v niektorých sú pod kuratelou štátu. Všetky krajiny prešli transformáciou v tejto oblasti (11.6.2012, http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261). Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom.
individuálna poskytovanie sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa
legitimácia kvality sociálnych služieb a formulovanie podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb)
rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb
konceptný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v obci (14.6.2012, <http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb, s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálnu technickej vybavenosti, najneskôr do 31. 12. 2013.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným zo základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

Zdravotná starostlivosť o obyvateľov na území obce nie je vhodne riešená. Zdravotnícka starostlivosť v nemocniciach a rôzna špecializovaná odborná zdravotnícka starostlivosť sa poskytuje v zdravotníckych zariadeniach predovšetkým v Banskej Bystrici. Najbližšie zdravotné stredisko sa nachádza v obci Slovenská Ľupča.

2.13. ŠPORT

V súčasnosti je vzhľadom na potreby v obci riešená športová infraštruktúra vo vyhovujúcej forme. V centre obce sa nachádza viacúčelové ihrisko s antukovým povrchom. Vzhľadom na reliéf intravilánu a šírkové usporiadanie sa ihrisko alebo športový areál priamo v obci nenachádza. V obci je činný športový klub TJ Sokol. Nad obcou sa nachádza športový areál - Sport resort Slovenka.

Sport resort Slovenka

Areál sport resort slovenka je zameraný na aktívny oddych ako aj na prípravu profesionálnych športovcov. Priamo v areáli sú športoviská, ktoré možno využiť na rôzne druhy športov. Tieto zariadenia nemusia slúžiť len pre športovcov, ale aj pre aktívny oddych - rodiny s deťmi, teambuldingy atď.

V areáli sa nachádza:

telocvičňa/školiaca miestnosť s videoprojekciou a kompletným ozvučením
športová hala
fitnes, workoutová dráha
 ihrisko s umelou trávou
lezecká stena
lanová dráha
detské ihrisko
prekryté ohnisko s možnosťou vonkajšej videoprojekcie, sauna s vírivkou
reštaurácia s prekrytou terasou a grilom je otvorená celoročne.

V zimných mesiacoch alebo v prípade nepriaznivého počasia sú v areáli pripravené plne vybavené zariadenia

telocvičňa - upolové športy (judo, karate, kick box...), tanečné športy, basketbal, nohejbal, volejbal, floorball, bedminton, gymnastika, mini futbal ..., hala - stolný tenis, upolové športy, tanečné športy, gymnastika, joga, pilates ..., posilňovňa (20.7.2024, <http://www.chataslovenka.sk/sportoviska.html>).

TJ Sokol Moštenica

TJ Sokol Moštenica, pôsobiaca v obci, nadväzuje na tradíciu Federatívnej robotníckej telovýchovnej jednoty, ktorá bola založená ako jedna z prvých v Československu v roku 1921, ako aj na históriu volejbalu v obci Moštenica. V roku 1965 si športovci v Moštenici založili Telovýchovnú jednotu Sokol Moštenica a volejbalový oddiel sa prihlásil do okresnej súťaže, ktorú v tom istom roku aj vyhrali a postúpili do krajskej súťaže. Volejbal sa v Moštenici súťažne nehrá od roku 1995. V súčasnej dobe je hlavným cieľom TJ Sokol Moštenica udržanie resp. pokračovanie volejbalovej tradície, najmä organizáciou a pokračovaním najstaršieho volejbalového turnaja mužov na Slovensku. Tento bol v roku 1956 rozšírený o Memoriál Teodora Šimku a od roku 2013 o Memoriál Bohuša Goliana, ku ktorému sa po novom pridáva organizácia halového turnaja dvojíc s názvom „Vianočná debľa“. Organizáciou volejbalových turnajov sa však činnosť TJ Sokol Moštenica nekončí. Členovia sa zúčastňujú údržby, čistenia a opráv volejbalového ihriska s príslušným areálom, kosenia okolia ciest v extraviláne obce a na mnohých ďalších akciách. TJ Sokol Moštenica má v súčasnosti 24 aktívnych členov a množstvo sympatizantov (20.7.2024, <https://mostenica.eu/o-obci/tj-sokol-mostenica/>).

Štatistiky

Najpopulárnejším športom dospelých Európanov je cyklistika, ktorú uprednostňujú Maďari, Slováci, Chorváti, Estónci, Lotyš a Litovčania. Ďalšou obľúbenou športovou disciplínou je beh (Slovensko – 45 %). Najobľúbenejším tímovým športom je futbal. Na Slovensku patrí medzi najrozšírenejšie športy rýchla chôdza – 47 % a bicyklovanie 22 %. Spomedzi športov detí najviac obľubujú futbal – 16 – 25 %), po ňom nasledujú basketbal, tanec a plávanie – 16 – 19 %). Ak športujú s deťmi aj rodičia, európske deti zvyčajne trávia voľný čas cyklistikou (47 % – Slovensko) a hrami hier, ako je naháňkačka a schovávačka, ale aj tímovými hrami, napríklad futbalom alebo volejbalom (Slovensko – 47 %) a plávaním (Slovensko – 34 %) (12.6.2012, <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov/>). Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru pravidelne športujúcich podľa pohlavia. Podporu športu je potrebné cielene smerovať podľa vývoja jednotlivých vekových skupín obyvateľov.

Veková štruktúra pravidelne športujúcich

	ženy	muži	priemer
15-24	52	45	49
25-39	36	43	40
40-54	39	39	39
55-69	38	36	37
70+	18	48	33

Zdroj: 10.6.2012, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_334_fact_sk_en.pdf

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilnejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 15 do 24 a 25 do 39 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži nad 70 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

2.14. KULTÚRA

Kultúra v obci je samozrejmosťou a nevyhnutnou podmienkou ponuky kultúrno-spoločenského vyžitia sa vlastných obyvateľov, ale aj prejavom cielenej kultúrnej ponuky širšej návštevníckej verejnosti tejto obce. Je prejavom a symptómom spoločenskej úrovne a kultúrnej vyspelosti daného sídla a regiónu. Kultúrne podujatia obce a jej obyvateľov sa realizujú v miestnom kultúrnom dome. V rámci oblasti kultúry má obec vybudovanú aj obecnú knižnicu. Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácii výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a

často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.). Návštevnosť zariadenia kultúry závisí od viacerých faktorov. Z hľadiska kvality priestoru a prevádzkových podmienok sa predpokladá budúca potreba riešenia ďalšej modernizácie najmä technického vybavenia na kvalitatívne vyššej úrovni. V návrhu riešenia sa počíta s možnosťami zriadenia klubových foriem využitím kultúrneho zariadenia, s možnosťou využitia ako viacúčelového zariadenia pre kultúrne, zábavné účely.

Pamiatky

Rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža, jednoloďová klasicistická stavba s polygonálne ukončeným presbytériom a vežou tvoriacou súčasť jej hmoty z rokov 1846 – 1847.[4] V interiéri sa nachádza oltárny obraz Ukrižovanie od Jozefa Božetecha Klemensa. Fasády kostola sú členené pilastrami s kvádrovaním a termálnymi oknami. Vstupný rizalit je ukončený trojuholníkovým štítom s tympanónom. Veža má ihlancovú helmicu.

Bývalý banský úrad, renesančná budova na pôdoryse písmena U z roku 1561

Robotnícky dom - Moštenica sa môže popýšiť najstarším robotníckym domom na Slovensku, ktorého výstavbu miestni obyvatelia zahájili v roku 1921. Ako spomína starosta, kedysi u nich bolo silné robotnícke hnutie, dokonca k nim chodil Klement Gottwald, ktorý v tom čase pôsobil ako redaktor v Banskej Bystrici. Robotnícky dom zrekonštruovali v roku 2010 z eurofondov (23.6.2024, <https://mybystrica.sme.sk/c/20221755/v-mostenici-maju-najstarsi-robotnický-dom-foto.html>).

Záujmové organizácie

Miestny odbor Matice slovenskej (MO MS) Moštenica vznikol 9.12.2013 z iniciatívy niekoľkých obyvateľiek obce. Dnes má MO MS 15 členiek, ktoré sa aktívne podieľajú na kultúrno – spoločenskom živote obce. MO MS svoju hlavnú činnosť zameriava na podujatia, ktoré odbor každoročne organizuje, a ktoré majú v obci už tradíciu spojenú s menom MO MS. A to – Varíme tradičné mostenické jedlá, Ochutnávka slivkového lekváru, vianočné pečenie oblátok, či výroba vianočných adventných vencov. Členky sa aktívne podieľajú na fašiangovej zabíjačke, volejbalovom turnaji, jarnom upratovaní obce. Okrem toho MO MS organizuje aj kurzy a tvorivé dielne. Každý štvrtok o 17.30 hod. sa členovia stretávajú v priestoroch Obecného úradu Moštenica a spoločne sa venujú výučbe a zdokonaľovaniu umenia paličkovania a výšivky (21.7.2024, <https://mostenica.eu/o-obci/miestny-odbor-matice-slovenskej/>).

Základná organizácia SZPB Moštenica pôsobí v obci Moštenica dlhodobo. V základnej organizácii je 16 členov. Úzko spolupracuje s Oblasťným výborom SZPB v Banskej Bystrici, Obecným úradom Moštenica. Základná organizácia sa v spolupráci s obcou Moštenica stará o hroby padlých partizánov na cintoríne v obci a o pomník zavraždených maďarských vojakov a civilnej obeť, ktorý stojí na mieste pri bývalej vápenke. Základná organizácia SZPB v Moštenici odsudzuje a odmieta všetky pokusy o znevažovanie Slovenského národného povstania a skresľovanie výsledkov druhej svetovej vojny. Hlavné poslanie organizácie je kladne vplývať na mladých ľudí, aby nezabúdali na odkaz svojich starých rodičov, ktorí bojovali za lepší a šťastnejší život. Členovia základnej organizácie sa každoročne zúčastňujú aj spomienkovej akcie Stretnutie generácií na Kališti (20.7.2024, <https://mostenica.eu/o-obci/zakladna-organizacia-szpb/>).

Štatistiky

Celkové využívanie klasických kultúrnych statkov monitoring meria frekvenciami návštev a nákupov počas roka. Z hľadiska využívania kultúrnych hodnôt sú na prvých dvoch miestach literatúra a film. Knihu si raz za mesiac kúpilo vo všetkých sledovaných rokoch 7,8 % obyvateľov, raz za pol roka tesmer 30 % obyvateľov a raz za rok viac ako 40 % obyvateľov. Návštevnosť filmových predstavení býva vyrovnaná; mierne vzrastá. Výsledky monitorovania poukazujú aj na dlhodobý vyrovnaný záujem o divadelné predstavenia. Počet pravidelných návštevníkov, ktorí navštevujú divadlo raz za mesiac, ale aj počet tých, ktorí navštívili divadlo raz za pol roka, je dlhodobý stabilný. Systematicky rastie návštevnosť koncertov vážnej a populárnej hudby. Existuje aj málopočetná skupina pravidelných návštevníkov (3 - 4 % respondentov), ktorí navštevujú koncerty každý mesiac. Pritom sa dlhodobý zvyšuje počet tých, ktorí navštívili koncert raz za pol roka alebo jedenkrát za rok. Je to zrejme vyvolané rastúcim záujmom o koncerty populárnej a alternatívnej hudby. Segment prezentovania zbierok a ochrany kultúrneho dedičstva v monitoringoch reprezentujú výtvarné a iné umenia, ľudové a tradičné umenie a múzejníctvo. V tomto segmente u nás prevažujú príležitostné a sezónne formy spotreby, ktoré možno v monitoringu posudzovať len množstvom návštev za rok. Návšteva folklórnych podujatí a múzeí je okrem toho pre väčšinu našich občanov charakteristickou dovolenkou kultúrnou aktivitou, ktorá priamo súvisí s dynamikou cestovného ruchu (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/df/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

Trendy

Komplex opatrení na podporu súkromnej voľby domácností by mal v budúcnosti:

- stimulovať lepšie „previazanie“ súkromných výdavkov domácností s verejnými zdrojmi podpory kultúry. Určitá časť tejto podpory kultúrnych zariadení ponúkajúca svoje aktivity pre verejnosť musí byť variabilná, závislá od toho, či vyvolala odozvu, ktorá sa prejavuje vo veľkosti návštevnosti ap. Akými metódami to prepočítať je iná otázka: či u divadiel napr. podľa počtu obsadenosti ponúkaných miest, počtu repríz ap. Pokračovať by sa malo sofistikovanejšie s experimentom „kultúrnych poukazov“
- zefektívniť systém dlhodobiejšieho viazania subjektu stimulovaného trhového dopytu (cieľových skupín súčasných i budúcich „spotrebiteľov“ kultúry so stimulovanou trhovou ponukou kultúrnych inštitúcií
- rozšíriť systém permanentiek

- rozšíriť systém kultúrnych poukazov aj pre zamestnancov súkromných a verejných inštitúcií (a dotáciami ich kryť zo sociálneho fondu a u firiem aj z iných zdrojov)
- uplatňovať bonusové body na cenu vstupenky, za ktoré návštevník po určitom počte dostane bezplatnú (alebo výrazne zľavnenú) vstupenku
- last minute zľavy na očakávanú nevyužitú ponuku
- zaviesť výrazne diferencované ceny na dopoludňajšie a popoludňajšie predstavenia (s prioritou pre dôchodcov a deti aj so sprievodom)
- zlepšiť využívanie stykov s podnikovým svetom ekonomiky pri podpore ich firemnej identity aj návštevou kultúrnych zariadení
- podporiť „umelecké školenie“ detí mimo školy ako budúcich aktívnych subjektov trhového dopytu zavedením odpočítateľnej položky z daňového základu domácnosti za tieto výdavky
- radikálne zlepšiť celý systém marketingu verejných kultúrnych inštitúcií (vo väzbe na odporúčanie č. 1 a č. 3)
- radikálne zlepšiť strategický manažment kultúrnych inštitúcií (v prepojení na prognózovanie ich vývoja, na manažment rizika podmienok ich ekonomického vývoja atď.)
- významne zlepšiť systém školskej a mimoškolskej výchovy mládeže ku kultúre (12.6.2012, <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>).

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

Sport Resort Slovenka bol ako rekreačné zariadenie známe už pred rokom 1989 za komunistického režimu pod názvom Chata Slovenka. V roku 2002 prešiel celý areál rozsiahlou rekonštrukciou pričom sa prebudoval na kvalitný športový komplex vhodný na aktívny oddych. Sport Resort Slovenka sa nachádza v prostredí Nízkyh Tatier, len 22 km od Banskej Bystrice (smer Brezno). Chránené Moštenické travertíny s vodopádmi zabezpečujú vlhkú mikroklimu tejto oblasti, ktorá je odporúčaná hlavne astmatikom. V jeho blízkosti sa nachádza niekoľko železitých minerálnych prameňov. Nádherná príroda poskytuje možnosti horského turizmu priamo na hlavnom hrebeni Nízkyh Tatier. Zameraný je hlavne na rekreáciu, teambuildingy, konferencie, workshopy a spĺňa všetky podmienky na organizovanie sústreďení športových klubov všetkých zameraní, tanečných súborov, detských a školských táborov, firemných školení, osláv, svadieb, škôl v prírode ... V areáli sa nachádza telocvičňa/školiaca miestnosť s videoprojekciou a kompletným ozvučením, športová hala, fitness, workoutová dráha, ihrisko s umelou trávou, lezecká stena, lanová dráha, detské ihrisko, prekryté ohnisko s možnosťou vonkajšej videoprojekcie, sauna s vírivkou, reštaurácia s prekrytou terasou a grilom je otvorená celoročne.

Ubytovanie je možné buď priamo v chate alebo v štýlových, moderne zrekonštruovaných chatkách s podlahovým kúrením a vlastnou kúpeľňou. Chatky sú situované priamo v areáli (20.7.2024, <http://www.chataslovenka.sk/historia-a-sucasnost.html>).

Horská chata Moštenica sa nachádza na hranici Národného parku Nízke Tatry v katastri obce Moštenica v časti zvanej Kyslá. Je na slnečnej čistinke s výhľadom na dolinu a kopec Vlačuhovo. Chata prešla komplexnou rekonštrukciou v rokoch 2020/21 a ponúka celoročné ubytovanie pre 18 hostí v troch až päťposteľových izbách. K dispozícii je veľká spoločenská miestnosť, 2xkuchyňa ale najmä okolie chaty pre relax ako aj aktívny odpočinok (15.8.2024, <https://www.chatamostenica.sk/>).

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Priamo nad obcou sa nachádza jedno stravovacie zariadenie v rámci zariadenia Sport Resort Slovenka. Rezort je zameraný na vrcholových športovcov a aktívny oddych. Preto je aj kuchyňa prispôbená tomuto zámeru. Zariadenie pripravuje "domácu" stravu a vyhýba sa polotovarom a priemyselne spracovaným potravinám. Zariadenie pripravuje vegetariánske, bezlepkové, paleo alebo akýkoľvek iný druh stravovania. Turisti, športovci ale aj teambuildingové skupiny obľubujú grilovačky na terase alebo varenie guláša na ohnisku (20.7.2024, <http://www.chataslovenka.sk/historia-a-sucasnost.html>).

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Obec je členom Mikroregiónu RENTAR. Je to záujmové združenie obcí Brusno, Hiadel', Lučatín, Ľubietová, Medzibrod, Moštenica, Povrazník, Pohronský Bukovec a Strelníky. Mikroregión sa rozprestiera na území 6-tich geomorfologických celkov. Stredom sa tiahne Horehronské podolie a Zvolenská kotlina. Smerom na sever sa rozprestierajú Nízke Tatry a Starohorské vrchy. Južnú časť

zaberajú Veporské vrchy, Zvolenská kotlina a Poľana. Z hľadiska ochrany prírody ide o veľmi významné územie s množstvom chránených území, čo svedčí o zachovalosti a bohatosti miestnej prírody. V území sa vyskytujú dve veľkoplošne chránené územia. Severnú časť zaberá Národný park Nízke Tatry a južnú časť Chránená krajinná oblasť Poľana. Z maloplošných chránených území leží v mikroregióne Prírodná pamiatka Moštenické Travertíny neďaleko prameňa Moštenica. Ďalej sú to Prírodná pamiatka Veporské Skalky vo Veporských vrchoch, Prírodná rezervácia Periská leží neďaleko obce Strelníky a Prírodná rezervácia Mačková zas neďaleko obce Medzibrod. Tieto časti prírody predstavujú významné bohatstvo, majú vedecký, kultúrny, ekologický a estetický význam a je dôležité ich zachovať pre budúce generácie. Návštevníkovi ale aj domácim obyvateľom mikroregiónu sú ľahko dostupné či už peši, na bicykli, bežkách, alebo autom (2.8.2024, <https://www.chatamostenica.sk/aktivity-v-okoli>).

Blízke okolie ponúka množstvo výletov a prechádzok rôznej náročnosti po lesných cestách a chodníkoch. Na dosah je aj hlavný hrebeň Nízkych Tatier a turistické centrum Donovaly, kde sa dá spraviť pekný jednodenný výlet. V blízkom okolí sa nachádzajú dva značené náučné chodníky a to Banský náučný chodník Ľubietová, Turisticko-náučný chodník Hiadeľskou dolinou. Tak isto je možnosť návštevy prírodných rezervácií a prírodných pamiatok: Prírodná rezervácia Štrosov, Prírodná rezervácia Kozí Chrbát, Prírodná pamiatka Ľupčiansky skalný hribeň.

Turistické trasy

Moštenica (452 m.n.m.) – Kyslá (590 m.n.m.) – sedlo Hadlanka (1129 m. n.m.) – horský hrebeň Kečka (1225 m.n.m.) – Polianka (1043 m. n.m.) – Donovaly (980 m. n.m.) – späť dopravou do Banskej Bystrice

Moštenica (452 m.n.m.) – Kalište, národná kultúrna pamiatka (925 m. n.m.) - Baláže (545 m. n.m.) - späť dopravou do Banskej Bystrice

Moštenica (452 m.n.m.) – Kyslá (590 m.n.m.) – Zubová (965 m. n.m.) – Hadlanka (1129 m. n.m.) – Kozí chrbát (1330 m. n.m.) – Hiadeľské sedlo (1099 m. n.m.) – Hiadeľská kyslá (725 m. n.m.) – Hiadeľ (500 m. n.m.)

Cyklotrasy

Moštenica (452 m.n.m.) – Kalište, národná kultúrna pamiatka (925 m. n.m.) - Baláže (545 m. n.m.) – Žiare (100 m. n.m.) – sedlo Horný Šturec (990 m. n.m.) – Šachtická (950 m. n.m.) – Špania dolina (735 m. n.m.)

Lyžiarske strediská v blízkosti

Selce-Cachovo - 20 km

Šachtičky - 25 km

Chopok Juh - 35 km (25.8.2024, <http://www.chataslovenka.sk/aktivity.html#turistika>).

Prírodné atrakcie

Moštenické travertíny

V lese, neďaleko obce Moštenica, sa nachádza miesto, ktoré je oázou pokoja a skvelou lokalitou na turistiku či rodinný výlet. Stačí sa vybrať po lesnej cestičke smerujúcej za zvukmi padajúcej vody z Moštenických travertínov. Prírodná pamiatka Moštenické travertíny sa nachádza v závere doliny Uhliarskeho potoka v ochrannom pásme Národného parku Nízke Tatry. Predmetom ochrany je masívna a ešte stále aktívna travertínová terasa s piatimi vývermi vody. Na stenách travertínov je možné pozorovať časté odtlačky listov a slimákov. Travertíny sú stále živé a narastajú vďaka povrchovo tečúcim mineralizovaným vodám. Niektoré z nich sú mohutné až 20 m, pričom šírka kaskád je 15–100 m. Celý travertínový komplex sa nachádza v nadmorskej výške 650 – 800 metrov nad morom a predstavuje šesťstupňovú kaskádu v dĺžke asi pol kilometra. Lokalita je tiež zaujímavá aj z pohľadu výskytu vzácnej flóry (8.7.2024, <https://www.kamnavylet.sk/sk/atrakcia/mostenicke-travertiny>).

Minerálny prameň Moštenica

Minerálny prameň Moštenica sa nachádza cca. 4 km od rovnomennej obce smerom na severozápad. Zachytený je do drevenej, zvonku obetónovanej nádržky. Nad prameňom je drevený prístrešok.

Jegorovov prameň (BB-53)

Minerálny prameň je vzdialený od obce asi 4 km smerom na severozápad. Zachytený je do drevenej, zvonku obetónovanej nádržky s prelivovou rúrkou. Nad prameňom je drevený prístrešok s upraveným okolím. Voda odteká do potoka. Využíva sa často na pitie.

Prameň v jelšine (BB-54)

Prameň minerálnej vody sa nachádza asi 80 m za Murovanou chatou v Jelšine, v koryte malého potôčika. Voda vyteká polyetylénovou rúrkou z kamenného múrika. Nad prameňom je drevený prístrešok. Voda sa využíva na pitie.

Blboták (BB-55)

Prameň sa nachádza na bývalej lúke porastenej jelšinami v blízkosti prameňov BB – 53 a BB – 54. Bol zachytený do dreveného kadluba, ktorý bol zničený. Voda sa voľne rozteká po okolí. Nevyužíva sa.

Dolná kyslá (BB-56)

Prameň sa nachádza v Moštenickej doline, pri potoku na jeho pravej strane. Asi 300 m od prameňa Jegorov /BB – 83/. Je zachytený v betónovej šachte s prelivovou rúrkou. Nad prameňom je drevený prístrešok. Voda sa využíva zriedka na pitie.

Kultúrne - historické pamiatky

Kalište

Národná kultúrna pamiatka Kalište je súčasťou expozícií Múzea Slovenského národného povstania. Kalište je jednou z 102 obcí a osád, ktoré boli počas 2. svetovej vojny vypálené. Do Kališťa sa však život už nikdy nevrátil. Kalište sa nachádza v chránenej oblasti Národného parku Nízke Tatry. Expozícia pozostáva z 2 zrekonštruovaných domčekov, malej zvoničky a základov zhorených obytných domov, ktoré pripomínajú tragédiu v obci. Tá sa odohrala 18. marca 1945. Z pôvodne 42 domov zostalo po tejto tragédii zachovaných len šesť. Takmer všetci obyvatelia boli zastrelení alebo upálení v zničených domoch. V zrekonštruovaných domčekoch je inštalovaná expozícia pod názvom „Partizánska republika“. V strede obce vybudovali pamätník obetiam a nachádza sa tu „Sad života“, pozostávajúci zo 102 ovocných stromov, ktoré symbolizujú počet vypálených obcí na Slovensku a zároveň sú symbolom návratu života do Kališťa. Územím bývalej dedinky vás prevádzajú tabule náučného chodníka „Ako žili Kališťania“, kde sa dozviete o živote, obyvateľoch, ich hrdinstvách a tragických osudoch. (16.7.2024, <https://www.visitbanskabystrica.sk/art/kaliste-narodna-kulturna-pamiatka/>).

Hradisko Moštenica

Vápencový končiar kužeľovitého tvaru s priestranným vrcholom, čnejúci nad okolím je zo severu chránený hrebeňom Nízkych Tatier, ktorý zachytáva významnú časť zrážok a chráni tak Hradište pred agresívnym počasím. Uvedená skutočnosť bola jedným z dôvodov, prečo sa ľud lužického kultúrneho komplexu rozhodol osídliť ho. Ich rozhodnutie ovplyvnila aj veľmi dobrá strategická poloha, pri významnej dobovej komunikácii, ťažkodostupný terén a neďaleké ložiská medi. Pod akropolou ležalo rozsiahle terasovité sídlisko orientované na juhovýchod a juhozápad, ktorého zvyšky môžeme pozorovať aj dnes. Pozostáva z množstva zvetraných terás, z ktorých niektoré vplyvom erózie takmer zanikli. Na hradisku jednoznačne prebiehali významné kovolejárske aktivity, ktoré dokazuje množstvo bronzových odliatkov, nájdených v strmých zrážkach obklopujúcich Hradište. Na prelome milénia sa v priestore akropoly údajne našlo niekoľko unikátnych depotov z bronzu. Niektoré poklady bronzových šperkov údajne obsahovali aj prvky zo zlata. Zdokumentovaných ostalo len malé množstvo náhodných nálezov zo strmých zrážok a dolín a údajný depot nákrčníkov z úpätia Hradišťa. Početné povrchové nálezy keramiky a signifikantné kultúrne vrstvy signalizujú dlhodobé a intenzívne osídlenie z bronzovej doby. Vzhľadom na absenciu oficiálnej pramennej bázy nie je známe v ktorej perióde bronzovej doby osídľovanie kopca započalo. Isté je, že rozkvet nastal v mladšej respektíve neskorej fáze tejto historickej epochy. Početné nálezy úlomkov bronzovej industrie, ozdôb, ale aj zbraní

poukazujú na bonitu tunajšej populácie, ktorá mohla profitovať z montánných a metalurgických aktivít (15.6.2024, https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=826517317944343&id=268172347112179).

Trendy v cestovnom ruchu

Európska komisia cestovného ruchu (ETC) označila za hlavné faktory ovplyvňujúce rozvoj CR demografiu, zdravie, uvedomelosť a vzdelávanie, voľný čas, cestovné skúsenosti, životný štýl, informačné technológie, dopravu, trvalo udržateľný rozvoj a bezpečnosť. Počet starších ľudí v Európe neustále rastie. Mnoho seniorov odchádza do predčasného dôchodku, má vyššie disponibilné príjmy, teší sa lepšiemu zdraviu. To má za následok rýchlejšiu rast dopytu tejto kategórie ľudí po cestovnom ruchu. Zdravotné povedomie návštevníkov je čoraz väčšie a ovplyvňuje najmä voľbu cieľového miesta a životný režim počas dovolenky. Čoraz populárnejšou je dovolenka spojená so vzdelávaním. Pri plánovaní dovolenky má významnú rolu história, umenie a kultúrne podujatia. Súčasná spoločnosť kladie zvýšené nároky na ľudí a ich denný režim, čo sa prejavuje v raste nárokov na voľný čas a možnosti oddychu. Rastie aj pragmatickosť návštevníkov v CR, ich sebaistota, požiadavky a znalosť vlastných práv, čo súvisí s predchádzajúcimi skúsenosťami. Rastie podiel kritických názorov na kvalitu a dôraz sa kladie na pomer kvality a ceny. Rastie význam internetu, ktorý umožňuje nielen vizuálnu prezentáciu, ale aj priamy nákup produktov cestovného ruchu. V dopravných službách sa do popredia dostáva záujem o cestovanie železnicou, a najmä vysokorýchlostnými vlakmi. Rastie aj sieť nízkotarifných leteckých spoločností, zatiaľ čo cestné siete sa stávajú preťažené a klesá podiel klasického cestovania. Medzi populáciou naďalej rastie environmentálne povedomie, čo ovplyvňuje rast záujmu o cieľové miesta rozvíjajúce na základe trvalej udržateľnosti. Aktuálne trendy v cestovnom ruchu – rast záujmu o kvalitu, luxus, pohodlie a bezpečie, – záujem o relax, uvoľnenie, aktívnu dovolenku, pobyty wellness a pobyty v kúpeľoch, – dopyt po produktoch pre jednu osobu, – rast záujmu o krátkodobé pobyty v zahraničí, – individuálne organizovaná dovolenka zameraná na kultúru, umenie a históriu (rast záujmu o strednú a východnú Európu), – potreba ponuky cenovo dostupných produktov, – spokojnosť zákazníkov sa prejavuje v ich opätovnom návrate, – rast záujmu o osobnejší prístup v poskytovaní služieb (malé rodinné podniky), – úzka špecializácia poskytovateľov služieb na produkt pre vybranú cieľovú skupinu, – trend „späť k začiatkom“, ktorý súvisí s preferenciami tráviť jednoduchšiu dovolenku (ubytovanie v hoteli nahradiť ubytovaním v bungalove, resp. stane), – nezáujem o sprostredkovanú organizáciu dovolenky oproti zvýšenému záujmu o priame rezervovanie a nákup služieb prostredníctvom internetu (12.6.2012, <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>).

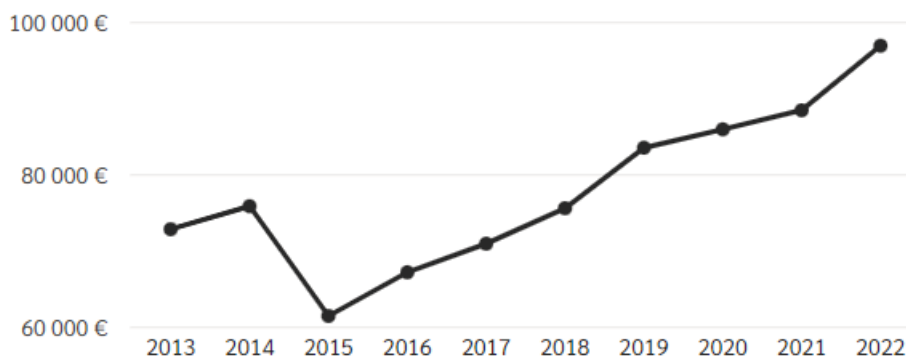
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU OBCE

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov obce.

Spolu za rok 2022

Ekonomická klasifikácia

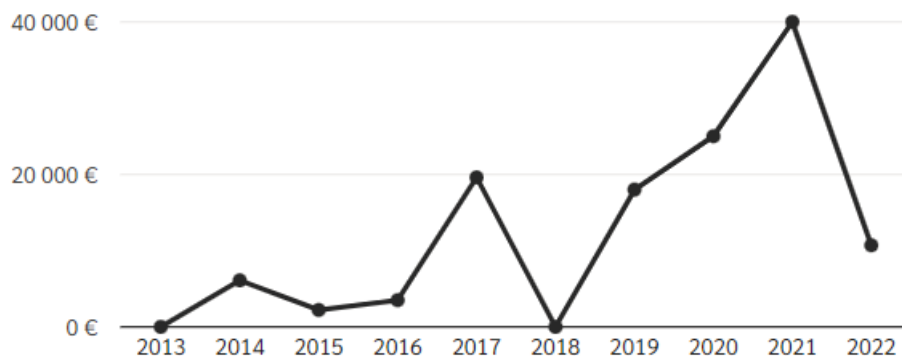
Spolu	116 816 €		
názov	suma	podiel z celku / podiel v rámci skupiny	priemer miest
Daňové príjmy	96 946 €	83 %	43 %
Dane z príjmov a kapitálového majetku	66 702 €	69 %	84 %
Dane z majetku	19 831 €	20 %	10 %
Dane za tovary a služby	10 414 €	11 %	6 %

Obrázok: Vývoj daňových príjmov v obci Moštenica

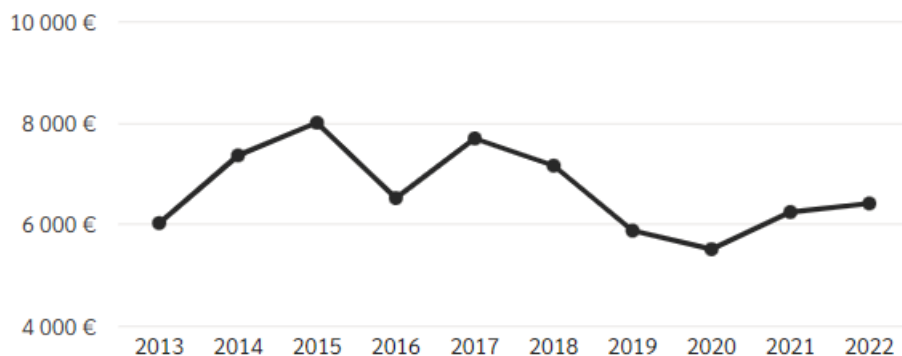
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Príjmy z transakcií s finančnými	10 700 €	9 %	10 %
Z ostatných finančných operácií	10 700 €	100 %	100 %

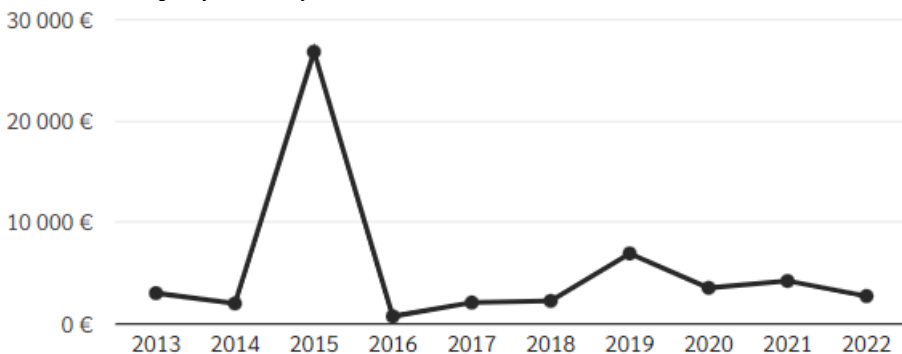
Obrázok: Vývoj príjmov z transakcií s finančným
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Nedaňové príjmy	6 421 €	5 %	9 %
Administratívne poplatky a	3 473 €	54 %	53 %
Príjmy z podnikania a z vlastní...	2 617 €	41 %	28 %
Iné nedaňové príjmy	331 €	5 %	6 %

Obrázok: Vývoj nedaňových príjmov v obci Moštenica
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Granty a transfery	2 749 €	2 %	34 %
Tuzemské bežné granty a transfery	2 749 €	100 %	99 %

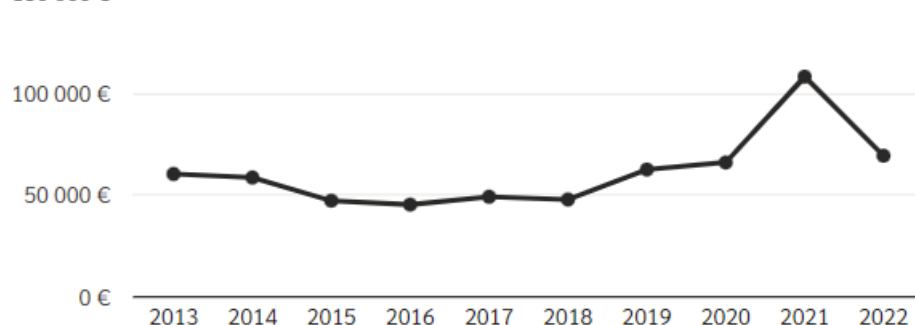
Obrázok: Vývoj grantov a transferov v obci Moštenica
Zdroj: 20.12.2023, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Štruktúra výdavkov

Spolu	89 116 €		
názov	suma	podiel z celku / podiel v rámci skupiny	priemer miest
Všeobecné verejné služby	69 442 €	78 %	26 %
Výkonné a zákonodarné orgány...	67 542 €	97 %	89 %

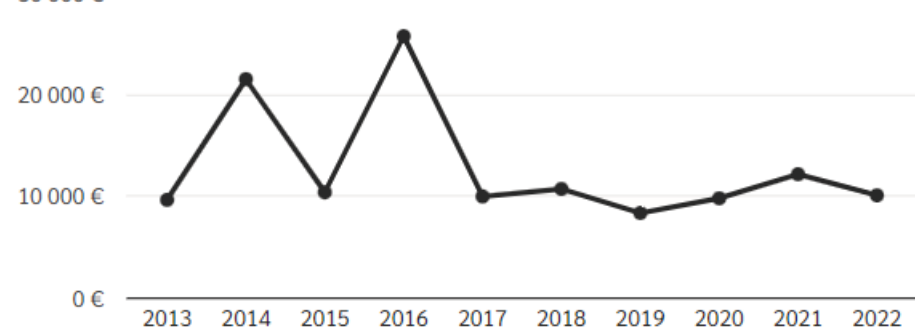

Všeobecné verejné služby inde.... 1 900 € 3 % 1 %
150 000 €

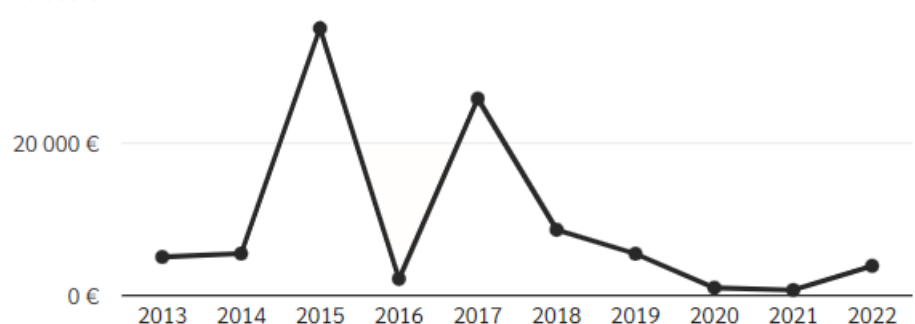
Obrázok: Vývoj výdavkov na všeobecné verejné služby v obci Moštenica
Zdroj: 26.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Ochrana životného prostredia 10 112 € 11 % 6 %
Nakladanie s odpadmi 10 088 € 100 % 59 %
Ochrana prírody a krajiny 24 € 0 % 4 %
30 000 €

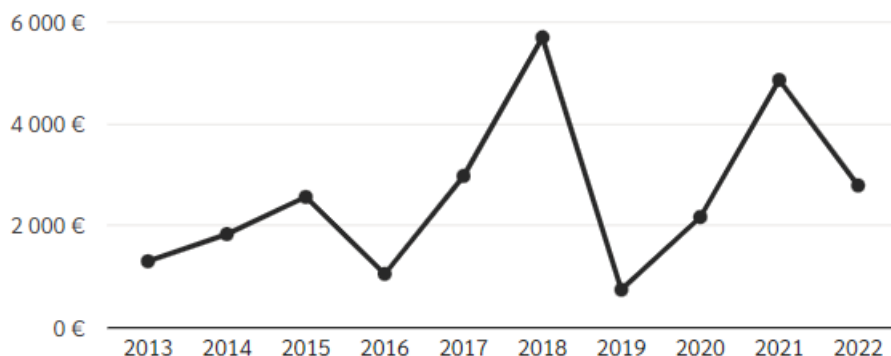
Obrázok: Vývoj výdavkov ochranu životného prostredia v obci Moštenica
Zdroj: 26.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Ekonomická oblasť 3 887 € 4 % 5 %
Doprava 3 887 € 100 % 66 %
40 000 €

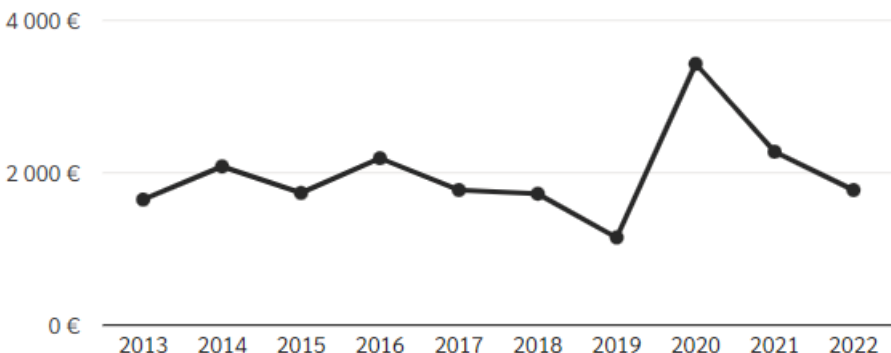
Obrázok: Vývoj výdavkov na ekonomickú oblasť v obci Moštenica
Zdroj: 26.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Rekreácia, kultúra a náboženstvo 2 793 € 3 % 5 %
Kultúrne služby 2 645 € 95 % 48 %
Rekreačné a športové služby 147 € 5 % 32 %

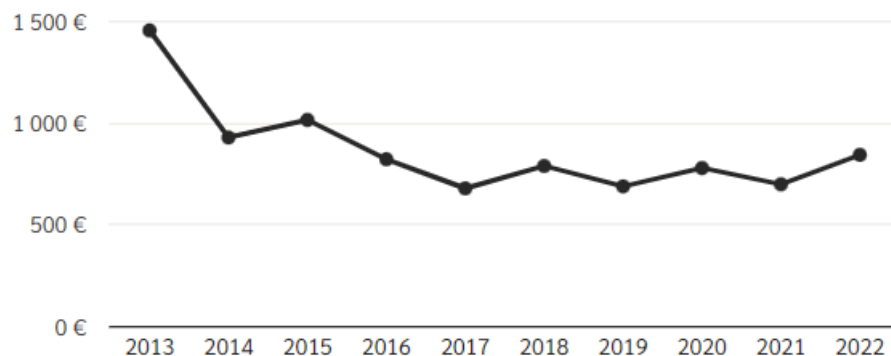
Obrázok: Vývoj výdavkov na rekreáciu, kultúru, ... v obci Moštenica
Zdroj: 26.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Bývanie a občianska vybavenosť	1 771 €	2 %	9 %
Verejné osvetlenie	1 771 €	100 %	13 %

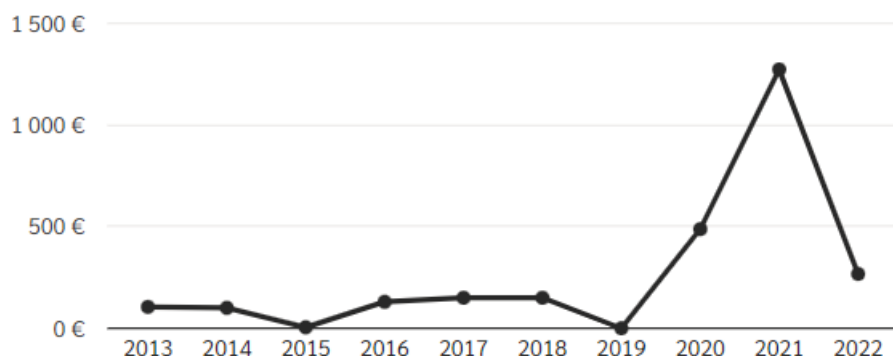
Obrázok: Vývoj výdavkov na bývanie a občianska vybavenosť v obci Moštenica
Zdroj: 26.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Sociálne zabezpečenie	845 €	1 %	4 %
Staroba	845 €	100 %	52 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na sociálne zabezpečenie, ... v obci Moštenica
Zdroj: 26.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Verejný poriadok a bezpečnosť	267 €	0 %	1 %
Ochrana pred požiarmi	267 €	100 %	65 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na poriadok a bezpečnosť, ... v obci Moštenica

Zdroj: 26.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

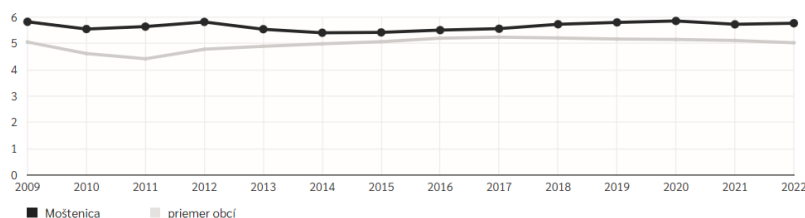
Finančné zdravie obce Moštenica

Celkové skóre finančného zdravia obce Moštenica sa počíta ako vážený priemer zo skóre, ktoré dosiahla každá z jeho piatich zložiek - Celkový dlh, Dlhová služba, Bilancia bežného účtu, Záväzky po lehote splatnosti a Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti. Tieto zložky majú váhu postupne 30 %, 10 %, 30 %, 15 % a 15 %. Obec Moštenica dosiahla skóre **5,8**.

Historický vývoj

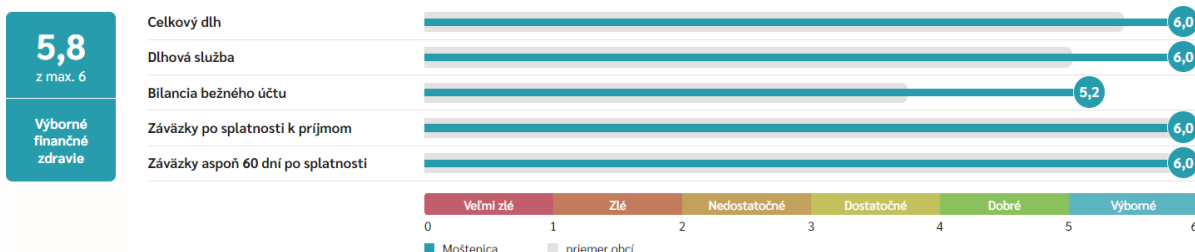
Celkové skóre finančného zdravia obce / VÚC sa počíta ako vážený priemer zo skóre, ktoré dosiahla každá z jeho piatich zložiek - Celkový dlh, Dlhová služba, Bilancia bežného účtu, Záväzky po lehote splatnosti a Záväzky aspoň 60 dní po splatnosti. Tieto zložky majú váhu postupne 30 %, 10 %, 30 %, 15 % a 15 %.

Poznámka: Na výpočet skóre týchto piatich zložiek finančného zdravia sa používa iný postup ako na výpočet pôvodných indikátorov, postup výpočtu je však odvodený od skóre indikátorov finančnej stability. Viac informácií možno nájsť v sekcii Metodika.

Obrázok Vývoj finančného zdravia obce Moštenica

Zdroj: 28.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Obrázok Aktuálny stav finančného zdravia obce Moštenica

Zdroj: 28.7.2024, <http://www.hospodarenieobci.sk/>

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientského prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom obce.

Obec Moštenica je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky, ktorý svoje samosprávne kompetencie vykonáva samostatne (zákon SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).

Manažment a správa obce

Súčasný zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje obecný úrad. Obecný úrad je výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu obce Moštenica. Obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu obce, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Obecné zastupiteľstvo má 5 poslancov.

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy.

Príslušnosť k obyvateľov k úradom ŠŠS

Sídlo matričného úradu	Slovenská Ľupča
Sídlo pracoviska daňového úradu	Banská Bystrica
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Banská Bystrica
Sídlo Okresného súdu	Banská Bystrica
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Banská Bystrica
Sídlo pracoviska okresného úradu	Banská Bystrica
Sídlo Územnej vojenskej správy	Banská Bystrica
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Banská Bystrica
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Banská Bystrica
SÚ SR	

2.20 BEZPEČNOSŤ

Prácu polície v obci Moštenica v súčasnej dobe zabezpečuje pre občanov Obvodné oddelenie Policajného zboru v Banskej Bystrici - OO PZ Slovenská Ľupča, Školská 313/20, 976 13 Slovenská Ľupča. Oddelenie má vo svojom obvode nasledujúce obce: Brusno, Pohronský Bukovec, Ľubietová, Lučatín, Strelníky, Povrazník, Medzibrod, **Moštenica**, Hiadel', Slovenská Ľupča, Selce, Priechod, Podkonice, Baláže, Poniky, Ponická Huta, Ponická Lehôtka, Hrochoť, Môlča, Oravce, Dúbravica.

Táto činnosť je upravená nariadením ministra vnútra Slovenskej republiky, ktorým sa upravuje činnosť obvodných oddelení Policajného zboru. Pri uskutočňovaní svojho poslania plní obvodné oddelenie úlohy najmä na úseku: ochrany verejného poriadku, boja proti trestnej činnosti odhaľovania a objasňovania priestupkov, odhaľovania a objasňovania trestných činov, stálej služby s cieľom zabezpečiť akcioskopnosť a potrebný kontakt s verejnosťou, obchôdzkovej služby s cieľom zabezpečiť plnenie základných úloh policajného zboru. Oznamuje sa: narušenie verejného poriadku, spáchanie priestupku na nich alebo ich majetku, skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin na nich alebo na ich majetku, nezvestnosť osoby, krádež dokladov a evidenčných čísel motorových vozidiel, rušenie občianskeho spolužitia.

2.21. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Obec Moštenica je súčasťou Vyššieho územného celku Banská Bystrica. Táto časť identifikuje hlavné faktory vonkajšieho prostredia, ktoré priamo alebo nepriamo ovplyvňujú vývoj samotnej obce. Banskobystrický kraj je ostatný vidiecky, pomaly rastúci, viac stagnujúci, s dlhodobou nadpriemernou mierou nezamestnanosti, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a nízko konkurencieschopný región SR mimo centra rozvojových aktivít EU a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Maďarskou republikou. Podľa stupňa urbanizácie sa radí do skupiny ostatný vidiecky región (53,5 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa výrazne prejavuje proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky mierne klesá, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Najviac zamestnaných v kraji je v priemysle (okolo 31 %) a vo verejnej správe a v školstve (spolu takmer 27 %). Nezamestnanosť v tomto kraji je vysoko nad priemerom SR i EÚ 27. V prípade BBK bude nevyhnutné vytvárať pracovné príležitosti najmä pre ekonomicky aktívne obyvateľstvo, ktoré dochádza za prácou do iných regiónov (približne 10 000). Prioritou je riešenie dlhodobej nezamestnanosti a zamestnanosti rómskej populácie. Pre udržateľnosť investícií a maximalizáciu prínosu investície pre regionálnu ekonomiku je rozhodujúcim faktorom existencia vhodných ekonomických štruktúr schopných naplniť požiadavky investorov v oblasti dodávok pre produkciu. V investičnej (prípravnej) aj operačnej (výrobnej) fáze realizácie investícií z hľadiska počtu dominuje zapojenie domácich dodávateľov. Prevažne ide o podniky lokalizované mimo daného okresu. Z hľadiska objemu dodávok v investičnej fáze síce podniky väčšinu svojich dodávok získavajú od dodávateľov zo Slovenska, ale vo fáze výroby už väčšina dodávok prichádza zo zahraničia. Napriek významnému podielu investícií do vedomostne menej náročných odvetví a z časti obmedzenému vplyvu multiplikačných efektov, regionálna ekonomika môže reálne profitovať z transferu technológií, zvýšenej zamestnanosti a rozvoja kvalifikácie pracovnej sily. Priemysel je v regióne rozložený nerovnomerne. Dosahuje vysokú koncentráciu na severe kraja, kde sídlia najproduktívnejšie odvetvia ekonomiky - hutnícky, strojársky, automobilový, drevársky, farmaceutický a polygrafický priemysel. V

južnej časti majú základňu potravinársky priemysel a ostatné odvetvia komplementárne k poľnohospodárstvu. Celkom možno očakávať, že BBK má šancu si len vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu. Bude sa však len veľmi pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať doterajší priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať turizmus. BBK má silný inovačný potenciál len v dvoch mestách – Banská Bystrica a Zvolen. Pomaly sa zvyšuje výkonnosť v oblasti turizmu. Vidiecke oblasti sú na ceste k transformácii, pomáhajú im nástroje na vyrovnávanie regionálnych rozdielov – predovšetkým diverzifikácia hospodárskej činnosti. Identita/špecifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov napr. lazy. Prírodné zdroje BBK sú bohaté a rôznorodé. Veľký význam majú lesy, zdroje minerálnych a termálnych vôd využívaných najmä v kúpeľníctve a potravinárstve. Kraj disponuje veľkým podielom chránených území.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že BBK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného potenciálu najmä v pôdohospodárstve, nízkom príleve PZI a podpore domácich investorov a využívaní vysokovzdelanej pracovnej sily, vytváraním pracovných miest v sektore služieb. Dôsledkom toho je jeho slabá konkurencieschopnosť poľnohospodárstva a celkové ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu založenej hlavne na energeticky náročnej výrobe. V porovnaní so svetovými trendmi a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie BBK nízka a pre budúci rozvoj nedostatočná.

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda BBK je tvorená najmä jeho prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom, atraktívnou vidieckou krajinou vrátane potenciálu pre rozvoj poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, obnoviteľných zdrojov energie a agroturistiky.

Strategické ciele:

1. doprava a zvyšovanie dostupnosti a atraktivity územia (integrovaná doprava),
2. rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie kvality života obyvateľov prostredníctvom informatizácie verejnej správy a podporou projektov v oblasti e-služieb,
3. poľnohospodárstvo, lesníctvo a rozvoj vidieka,
4. inovácie a rast konkurencieschopnosti priemyslu v rozhodujúcich sektoroch a pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich regionálnych zdrojov,
- zvýšenie zamestnanosti najmä vo vidieckych oblastiach a v oblasti nových technológií,
- zvýšenie dostupnosti a atraktivity regiónu nielen z pohľadu domácich a zahraničných investorov, MSP, ale aj miestneho obyvateľstva a zvýšenie podielu ekologickej (integrovanej) dopravy,
- zvýšenie výkonnosti najmä v oblasti turizmu, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva, drevospracujúceho priemyslu.

2.22. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Obec v predchádzajúcom období realizovala niekoľko väčších a menších projektov zameraných hlavne na rekonštrukcie miestnych komunikácií, investície na obecnom úrade, športovej infraštruktúre, Robotníckom dome, v rámci obecného cintorína, či verejnom osvetlení. Obec čiastočne zabezpečila rozvoj verejných priestranstiev.

2022

2021

2020

2019

2018

2017

2016

2015

3 SWOT ANALÝZY

Nasledujúca SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre obec Moštenica nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom obce, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov podniku k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci obce. Na jej základe môže obec prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1. 2. ... 10.	1. 2. ... 10.
O - príležitosti	1. 2. ... 10. Stratégia SO	1. 2. ... 10. Stratégia WO
T - hrozby	1. 2. ... 10. Stratégia ST	1. 2. ... 10. Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v obci, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu obci priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, s ktorými bude obec riešiť v rámci Integrovannej stratégie.

Znamená to teda, že obec musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prospech (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť).

Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že obec dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia.

V rámci analýzy SWOT sa obec koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu..

Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre obec, preto by sa mal manažment obce sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich obec nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí				Matica rizík	
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu obec vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj obce, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami.
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami.
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami.
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele obce, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie obec stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily obce sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné.. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrály faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky). Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých obec momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých

je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody obce. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest obce je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má obec najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky obce Moštenica a kvalitu života v obci.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Silné stránky	Slabé stránky
- plocha lesných pozemkov - 1054,9 ha, - 15 podnikateľských subjektov - fyzické osoby, - 5 právnických osôb podnikateľov, - cca. 261,6 ha TPP, - poloha obce v blízkosti krajského mesta, - dostupná cesta E66, - dobrá geografická poloha vzhľadom k rozvojovým pólom rastu, blízkosť krajského mesta, - dostupnosť územia vzhľadom na infraštruktúru, - vysoký potenciál rozvoja cestovného ruchu, - existencia stravovacích a ubytovacích zariadení,	- nerozvinutá sieť komerčných služieb, - nedostatok obchodných služieb, - roztrúsenosť komerčných služieb, - absencia bankových služieb, - nevybudovaný priestor pre trhovisko, - nedobudovaná polyfunkčná zóna v centrálnej časti obce, - zložitý reliéf neumožňuje rozvoj výrobných aktivít, - nízky počet obyvateľov znemožňuje rozvoj komerčných služieb, - nedostatok priestorov pre začínajúcich podnikateľov, - obmedzené podmienky pre rozvoj podnikania, - obmedzené možnosti nákupu rozličného tovaru
Príležitosti	Ohrozenia
- podpora malých podnikateľov v oblasti služieb, - využitie polohového potenciálu obce Moštenica, - orientovanie sa na služby bez negatívnych účinkov na životné prostredie, - využívanie jestvujúcich plôch a areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu, - preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby, - skvalitnenie prostredia obslužných a prevádzkových areálov (prípadne nové prevádzky) - vytváranie podmienok pre šport, turistiku a oddych, rozvoj infraštruktúry a podmienok pre ďalšie bývanie, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU, - rozvoj environmentálne vhodných technológií, - vytvorenie nových pracovných miest najmä v malom podnikaní a službách,	- zvýšená regionálna konkurencia v oblasti profilových odvetví vhodných pre Moštenica, - tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie), - pomalá a nákladná výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry, - administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu, - veľká administratívna náročnosť pre získanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EU, - nedostatok investičného kapitálu, - neochota investorov o regiónu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 10	Stratégia WO 11 4 0 10
T hrozby	Stratégia ST 7	Stratégia WT

V oblasti hospodárstva dochádza k prevahe silných stránok. Je nevyhnutné zabezpečiť využitie silných stránok na elimináciu slabých stránok. Riešenie môže byť využitím potenciálu existujúcej infraštruktúry a plôch pre možný rozvoj výrobných zón.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Silné stránky	Slabé stránky
- vybudovaná sieť miestnych komunikácií, - dobrá dopravná dostupnosť mesta Banská Bystrica, - dostupnosť hlavnej regionálnej cesty E66, - prechádzajúca cesta III/2426, - cca. 10 parkovacích miest pri obecnom úrade, - existencia plôch pre parkovanie pre potreby obecného cintorína (10), - dostupnosť autobusovej dopravy, - 1 zastávka SAD s vyhovujúcou dostupnosťou, - cca. 6 km štátnych komunikácií,	- potrebná výstavba parkovacích miest, - nevyhovujúce šírkové usporiadanie miestnych komunikácií, - nedostatok chodníkov pre peších pozdĺž miestnych a štátnej komunikácii (III), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry, - nedostatočne rozvinutý integrovaný dopravný systém,
Príležitosti	Ohrozenia
- revitalizácia verejných komunikačných priestorov, - dobudovanie chodníkov pozdĺž miestnych komunikácií a štátnej ceste III, - dostavba parkovacích miest, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - vybudovanie spevnených komunikácií na základe pozemkových úprav,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry, - oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 9	Stratégia WO 6
T hrozby	Stratégia ST 6	Stratégia WT 6

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégie SO a ST - kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.3 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- fungujúci verejný rozhlas, - existencia verejného vodovodu (75,98 %), - dobré pokrytie signálom mobilného operátora Orange (70 %), T-com (50 %), O2 (50 %), - 3/4G, - existencia požiarnej zbrojnice, - existencia verejného osvetlenia, - existencia obecného cintorína s dostatočnou kapacitou, - odberatelia elektrickej energie sú zásobovaní elektrickou energiou zo stožiarových trafostaníc,	- nevyhovujúci stav elektrickej rozvodnej siete, - vysoká poruchovosť elektrickej rozvodnej siete, - potrebná rekonštrukcia požiarnej zbrojnice a zastaralé vybavenie, - poruchovosť TKR, - nedostatočná kapacita vodovodnej siete, - nevyhovujúci stav vodovodnej siete, - zlý technický stav telefónnej siete, - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC ,

	nízkej výkonnosti e-služieb ,
Príležitosti	Ohrozenia
- dostavba a rekonštrukcia verejného vodovodu, - rekonštrukcie vzdušnej elektrickej rozvodnej siete, - zavedenie elektrických, vodovodných a kanalizačných prípojk do nových častí IBV, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov, - rozvoj ďalších telekomunikačných a dátových služieb v konkurenčnom prostredí,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - zhoršujúci sa stav obecných stavieb a komunikácií, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - stavebné a legislatívne prekážky a nevysporiadanosť pozemkov v intraviláne,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 7	10 Stratégia WO 5 6
T hrozby	Stratégia ST 1	5 Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

3.4 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, - zabezpečený odvoz TKO, - realizovaný separovaný zber, - existencia vhodných plôch pre budovanie obecného kompostoviska, - zabezpečená platená služba odvozu a likvidácie odpadových vôd zo žump,	- absencia zberného dvoru pre separovaný zber, - absencia obecného kompostoviska, - obsah žump je zneškodňovaný nevhodnou aplikáciou, - absencia splaškovej kanalizačnej siete, - absencia ČOV, - nedostatok nádob na separovaný zber, - nevybudovaná dažďová kanalizačná sieť, - do separovaného zberu nie sú dostatočne zapojené domácnosti, - chýbajúca skládka stavebného odpadu, - existencia čiernych skládok v okrajových častiach, - nedostatok smetných košov na verejných priestranstvách, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, - nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy,
Príležitosti	Ohrozenia
- dostavba kanalizačnej siete s napojením na centrálnu ČOV, - výstavba obecného kompostoviska, - obstaranie potrebných mechanizmov, - zabezpečiť efektívny separovaný zber v celej obci, - možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov, - dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	- ohrozená kvalita povrchových vôd vodných tokov, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia alokovaných v meste Banská Bystrica, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami, - nárast množstva vyvázaných odpadov, - nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi, - neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok,

- rozvoj ekologického poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - dodržiavanie noriem EÚ v oblasti produkcie znečisťujúcich látok v priemysle,	
---	--

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 5	Stratégia WO 15 7 6 11
T hrozby	Stratégia ST 8	Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd. Odporúča sa využitie stratégie WO – čeliť hrozbám využitím silných stránok a príležitostí.

3.5 ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Silné stránky	Slabé stránky
- dobrá starostlivosť o verejnú zeleň, - pravidelné čistenie trávnikov, - existencia väčších lesných porastov (1054,9 ha), - existencia oddychových zón v centre obce s estetickou zeleňou, - zavedený separovaný zber, - zavedený systém likvidácie komunálneho odpadu, - existencia lokality NATURA 2000 - Nízke Tatry, - existencia lokality NATURA 2000 - Ďumbierske Tatry,	- slabá zainteresovanosť obyvateľov na skrášľovaní vzhľadu obce, - nezáujem detí a mládeže o starostlivosť o životné prostredie, - nedostatočné odkanalizovanie dažďových vôd na území obce, - absencia splaškovej kanalizačnej siete, - neobhospodarované plochy územia, prevažne lúk so zárastom, - chátrajúce objekty väčšinou z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, - absencia dokumentu upravujúceho rozvoj a starostlivosť o vegetáciu, - výskyt nelegálnych skládok odpadu, - vykurovanie domácností tuhým palivom s dôsledkom znečisťovania ovzdušia a vznikom smogu, - nevyhovujúci stav drevín v miestnom cintoríne, - nevybudovaná dažďová kanalizačná sieť, - nedostatok lavičiek na verejných priestranstvách, - nevyhovujúce zloženie okrasnej zelene, - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, - v širšom okolí prítomné výrobné prevádzky spôsobujúce nadmernú produkciu polietavých častíc prachu, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí,
Príležitosti	Ohrozenia
- rozvoj ekologického lesného hospodárstva a výroby, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - regulácia koryt miestnych potokov a revitalizácia ich okolia, - odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje vody, - zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia,	- zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti, - ohrozená kvalita podzemných a povrchových vôd, - zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva, - znečistenie ovzdušia veľkými zdrojmi znečistenia, - dopady na zdravotný stav obyvateľov, - zníženie biodiverzity, - hrozba zníženia kvality životného prostredia v dôsledku výstavby z hľadiska kvantity a kvality - nadmerná zástavba výšková, plošná, nevhodná funkčná skladba plôch

	- tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny, - radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny,
--	--

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 18 9 4	Stratégia WO 8 5
T hrozby	Stratégia ST 10	Stratégia WT

V prípade životného prostredia prevládajú slabé stránky nad silnými. Je to dôsledok nedobudovaného systému na likvidáciu a čistenie odpadových vôd a existenciou záťažových prevádzok v Banskobystrickom kraji. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami.

3.6 SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Silné stránky	Slabé stránky
- blízka alokácia mesta Banská Bystrica a rýchla dostupnosť mesta umožňuje využívať zdravotnícke a sociálne služby širšieho rozsahu,	- absencia lekárskej služby, - absencia ambulancie detského lekára, - absencia stomatologickej ambulancie, - absencia služby prevozu obyvateľov v dôchodkovom veku v podobe odvozu za lekárskou starostlivosťou, - absencia terénnej opatrovateľskej služby, - absencia zariadenia núdzového bývania, - absencia strediska osobnej hygieny, - nevyužitie (zle riešené dispozičné plochy) priestory obecných stavieb, - nedostatok priestorov pre mládež a dorast, - vzhľadom na veľkosť obce a jej finančné možnosti nie je v súčasnej dobe možné investovať v tejto oblasti, - absencia zariadenia starostlivosti o starších obyvateľov, - nedostatočná úroveň klubovej činnosti, - zdravotný stav obyvateľstva, - absencia širšej podpory vzdelávania a zamestnávania osôb vzdialených od trhu práce dlhšie obdobie z dôvodu starostlivosti o dieťa alebo o ďalšieho člena rodiny, príslušnosti k marginalizovanej alebo vylúčenej skupine populácie - nedostatočné využívanie viacdrožového financovania - slabá kooperácia aktérov (štát, samospráva, zamestnávateľa) - nedostatočná úroveň identifikovania potrieb rozvoja ľudských zdrojov,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva, - zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, - zlepšujúca sa infraštruktúra a lepšie prepojenie trhov práce na susediace trhy práce, - rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky, - podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, projektov a	- rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii, - zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva, - zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku, - rast počtu srdcovo-cievnych chorôb, - rast nádorových ochorení tráviaceho traktu, - vysoký výskyt alergických ochorení, - pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť, - pretrvávajúce stereotypy v mobilitnom správaní sa pracovnej sily, - nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta,

- programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb, - dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity, - lepšie podmienky na zlad'ovanie prac. a rodinných povinností, - možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest, - prehľbovanie chudoby u niektorých skupín populácie a reprodukcia chudoby, - zvyšujúci sa počet klientov odkázaných na pomoc iných nesystematickou preventívnou prácou v prirodzenom rodinnom a otvorenom prostredí, - zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby,
--	---

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 17 4	Stratégia WO 7 8
T hrozby	Stratégia ST 13	Stratégia WT

V tomto prípade prevládajú slabé stránky a ohrozenia nad silnými stránkami a príležitosťami. Odporúča sa využiť stratégiu WO – kde sa obec môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám, ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa obci zabezpečovať nevyhnutné sociálne služby pre obyvateľov a ostatné služby ponechať poskytovateľom v meste Banská Bystrica.

3.7 ŠKOLSTVO A ŠPORT

Silné stránky	Slabé stránky
- narastajúci počet detí predškolského veku, - existencia volejbalového ihriska, - existencia poľovníckeho revíru, - činný športový klub TJ Sokol, - športová športová infraštruktúra v rámci Sport resort Slovenka, - potenciál pre výstavbu cykloturistických chodníkov, - vybudované detské ihrisko, - vybudované bežkárske trate a cykloturistické trasy,	- absencia materskej a základnej školy, - nedostatočné vybavenie obce športovou infraštruktúrou pre deti školského veku, - absencia klubu mladých, - neorganizované počítačové kurzy pre dospelých, - nedostatok finančných prostriedkov na prevádzkovanie školských zariadení,
Príležitosti	Ohrozenia
- dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v obci Moštenica, - skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov obce, najmä so zameraním na deti a mládež, - vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít, - zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov, - nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov, - nárast sociálnej ohrozenosti mládeže, - nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov, - nepriaznivý demografický vývoj, - množstvo nových úloh bez riadneho preškolenia kompetentných zamestnancov, - negatívny vplyv sociálne slabého prostredia na správanie žiakov, - zvyšujúca sa administratíva a byrokracia vo výchovno-vzdelávacej práci,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 5	Stratégia WO

	8	2	6
T hrozby	Stratégia ST	4	Stratégia WT
		9	

V oblasti vzdelávania je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie ST - využiť silné stránky na prekonanie slabých a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu športovej infraštruktúry v obci. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

3.8 KULTÚRA

Silné stránky	Slabé stránky
- dlhoročná história obce, tradície, - množstvo kultúrnych akcií organizovaných obcou, - rozvinutá cirkevná činnosť cirkev Rímskokatolícka, - existencia historického objektu – kostol, Robotnícky dom, Bývalý banský úrad, - pravidelne organizované kultúrne podujatia, - činné organizácie v oblasti kultúry - Miestny odbor Matice slovenskej, Základná organizácia SZPB, - Kalište, múzeum, pamätník, - zachovaná tradícia paličkovania a výšivky,	- nedostatok priestorov a priestranstiev na uskutočňovanie kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia,
Príležitosti	Ohrozenia
- lepšia koordinovanosť a propagácia kultúrnych aktivít obce, - rekonštrukcia kultúrnych pamiatok, - obnova zanikajúcich tradícií, - možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU,	- zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície) - slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC, - posun priorít mládeže ku konzumnej kultúre, - nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia obce, - neuskutočnená komplexná rekonštrukcia kultúrneho domu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO	Stratégia WO
	8	4
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT
		5

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie ST – využiť silné stránky na prekonanie slabých a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

3.9 PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Silné stránky	Slabé stránky
- existencia kultúrno historických pamiatok spojených s banskou tradíciou, - Rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža, - www stránka obce,	- nevyhovujúci technický stav kultúrnych pamiatok, - absencia turistickej kyvadlovej dopravy do obce, - absencia letného amfiteátra, - absencia štandardných popisov historických a

- neustále zlepšovanie služieb cestovného ruchu, - potenciál pre kvalitné cyklistické trasy, - existencia ubytovacieho zariadenia Sport Resort Slovenka, - existencia ubytovacieho zariadenia - Chata Moštenica, - Múzeum Kalište, - aktívne kultúrne spolky, - obec je členom Mikroregiónu RENTAR, - 3 turistické trasy, - Moštenické travertíny, - Hradisko Moštenica,	- prírodných zaujímavostí, - absencia oddychových priestorov pre cyklistov, - nízky záujem miestnych podnikateľov o cestovný ruch, - nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu (InfoKiosk),
Príležitosti	Ohrozenia
- dobré možnosti (existencia lesných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás, - dobrá poloha obce Moštenica v rámci regionálnych štruktúr, - dobrá poloha obce Moštenica vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality - Šachtický, Donovaly, - zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou, - iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových,... organizácií, - spolupráca na regionálnej úrovni v rozvoji turizmu, - rozvoj agroturistických aktivít so zameraním na vzdelávacie a zážitkové pobyty, - spolupráca s okolitými obcami,	- zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície), - negatívne dopady na životné prostredie v prípade zásadného zvýšenia cestovného ruchu, - zvýšené náklady na likvidáciu odpadu, - tlak na parkovacie plochy, - negatívne dôsledky v oblasti verejného poriadku,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 8 3 5	Stratégia WO 8
T hrozby	13 Stratégia ST 5	Stratégia WT

Obec disponuje veľkým rozvojovým potenciálom v oblasti cestovného ruchu. V súčasnosti však nie je plne využívaný. Odporúča sa využiť stratégiu SO využiť silné stránky, ako kultúrno-historický potenciál, prírodný potenciál na získanie konkurenčnej výhody.

3.10 ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Silné stránky	Slabé stránky
- dostatok priestorov pre administratívu, - budova obecného úradu v dostupná v centre obce,	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - energetická náročnosť budovy obecného úradu, - zastarané vybavenie obecného úradu, - absencia komplexného monitorovacieho systému, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy - nedostupný kvalitný digitálny obsah - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,

Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných, - vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení,	- malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu, - nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy, - zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu,

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 11 6 2	Stratégia WO 4
T hrozby	Stratégia ST 5	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec využiť silné stránky a príležitosti.

3.11 INFORMATIZÁCIA OBCE

Silné stránky	Slabé stránky
- postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy - dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, - existencia webovej stránky,	- nedostatočné pokrytie signálom mobilných operátorov, - nedostatočný prístup k vysokorychlostnému internetu, - absencia optických rozvodov vo všetkých častiach obce, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a šandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom, - vysoké nároky na odbornosť zamestnancov obce v oblasti práce s IT a službami eGovernmentu,
Príležitosti	Ohrozenia
- možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ, - zvýšenie počítačovej gramotnosti, - zníženie cien využívania Internetu, - rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí, - vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu, - zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou, - e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných,	- nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov, - nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk, - digital divide, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT, - nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách, - rozvoj digitálnej kriminality, narušanie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov, - legislatívne a stavebné prekážky pri budovaní informačných technológií,

- vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení, - rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia,	
---	--

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 12 7 3	Stratégia WO 9 7
T hrozby	Stratégia ST 6	Stratégia WT

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia WO – kde musí obec prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaradovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi obcou Moštenica a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky obce Moštenica patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu obce, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia obce Moštenica vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment obce ovplyvniť.

3.12 PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU OBCE MOŠTENICA.

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadáním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov obce Moštenica. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou obce Moštenica a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely, sú vybrané strategické a koncepcné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda), regionálnej (PHRSR BBSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim obec Moštenica poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozeráť ako na nerovnosti, neoddôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok obce Moštenica je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité.

Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam obce sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň dielčie riešenie. Obec Moštenica je súčasťou vyššieho územného celku Banská Bystrica. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR obce Moštenica:

Hlavné disparity BBK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;
- nevyužitý potenciál pestovania rôznych kultúrnych plodín pre oblasť energetiky a ekologického poľnohospodárstva;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby najmä v rozhodujúcich odvetviach;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne, nízka orientácia na PZI do odvetví s vyššou pridanou hodnotou;
- nízky rast produktivity práce v priemysle;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania;
- podpriemerný podiel služieb na regionálnom HDP;
- nevyužitý potenciál turizmu – kúpeľníctvo, chránené územia a lazy;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia;
- značné ekologické zaťaženie krajiny (chemický priemysel, ťažba uhlia);
- nedobudovaná nadradená vodovodná sieť v južných okresoch kraja a nízke % napojenie obyvateľstva na ČOV;
- nedodržiavanie stanovených limitov a regulatívov;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny a budúcich obnoviteľných zdrojov energie;
- nízka dopravná dostupnosť územia a „regionálna logistika“;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra vo vybraných okresoch, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- postupný zánik strategicky významných študijných programov a odborov;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- nízka životná úroveň v južných okresoch;
- nedostatočné prepojenie vzdelávacieho systému s podnikateľskou sférou;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- nerovnomerná sieť zariadení sociálnych služieb v jednotlivých okresoch kraja;
- nedostatočná propagácia regiónu a jeho komparatívnych výhod;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov.

Hlavné faktory rozvoja BBK:

v pôdohospodárstve

- dobrý produkčný poľnohospodársky potenciál v oblasti pestovania kultúrnych plodín, ovocinárstvo, špecifické regionálne plodiny;
- lesné hospodárstvo – vysoké zásoby a ťažba dreva;
- dôsledné uplatňovanie spoločnej poľnohospodárskej politiky aj v chránených oblastiach;

v priemysle

- možnosť posilňovania exportu, silná exportná pozícia v odvetví hutníctva, drevospracujúceho, keramického a sklárskeho priemyslu;
- budovanie vedecko-technologických parkov so zameraním na rozhodujúce odvetvia;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach, zvýšenie atraktivity pre prílev PZI;
- možnosť rozvoja výroby nových produktov s vyššou pridanou hodnotou na báze obnoviteľných a nerudných nerastných surovín;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce

v priemyselnej výrobe;

- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;

v službách

- atraktívny potenciál pre zvyšujúci sa záujem o turizmus, zameranie sa na kúpeľníctvo a vidiecky turizmus;
- záujem regionálnej samosprávy o podporu podnikateľského a inovačného prostredia v regióne;
- existujúce poradenské centrá pre rozvoj podnikateľského prostredia;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how, posilnenie spolupráce medzi vysokými školami a podnikateľským sektorom;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach, zvyšovanie dostupnosti služieb pre obyvateľstvo;

v technickej infraštruktúre

- možnosti využitia kombinovanej dopravy;
- výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie Budapešť – Krakov;

- dostatočný potenciál zdrojov vody a vysoká lesnatosť územia – veľká koncentrácia druhotných drevných surovín vhodných na energetické účely;
- v sociálno-spoločenskej infraštruktúre
- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
- vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
- možnosť vytvorenia kvalitného regionálneho systému celoživotného vzdelávania (NSRR, 2013, s.91-92).

Nasledujúce tabuľky prezentujú hlavné faktory rozvoja a hlavné disparity rozvoja obce Moštenica v jednotlivých politikách.

Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ plocha lesných pozemkov - 1054,9 ha, + 15 podnikateľských subjektov - fyzické osoby, + 5 právnických osôb podnikateľov, + cca. 261,6 ha TPP, + poloha obce v blízkosti krajského mesta, + dostupná cesta E66, + dobrá geografická poloha vzhľadom k rozvojovým pólom rastu, blízkosť krajského mesta, + dostupnosť územia vzhľadom na infraštruktúru, + vysoký potenciál rozvoja cestovného ruchu, + existencia stravovacích a ubytovacích zariadení,	- nerozvinutá sieť komerčných služieb, - nedostatok obchodných služieb, - roztrúsenosť komerčných služieb, - absencia bankových služieb, - nevybudovaný priestor pre trhovisko, - nedobudovaná polyfunkčná zóna v centrálnej časti obce, - zložitý reliéf neumožňuje rozvoj výrobných aktivít, - nízky počet obyvateľov znemožňuje rozvoj komerčných služieb, - nedostatok priestorov pre začínajúcich podnikateľov, - obmedzené podmienky pre rozvoj podnikania, - obmedzené možnosti nákupu rozličného tovaru

Doprava a komunikácie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ vybudovaná sieť miestnych komunikácií, + dobrá dopravná dostupnosť mesta Banská Bystrica, + dostupnosť hlavnej regionálnej cesty E66, + prechádzajúca cesta III/2426, + cca. 10 parkovacích miest pri obecnom úrade, + existencia plôch pre parkovanie pre potreby obecného cintorína (10), + dostupnosť autobusovej dopravy, + 1 zastávka SAD s vyhovujúcou dostupnosťou, + cca. 6 km štátnych komunikácií,	- potrebná výstavba parkovacích miest, - nevyhovujúce šírkové usporiadanie miestnych komunikácií, - nedostatok chodníkov pre peších pozdĺž miestnych a štátnej komunikácii (III), - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nevyhovujúci technický a kvalitatívny stav dopravnej infraštruktúry, - nedostatočne rozvinutý integrovaný dopravný systém,

Technická infraštruktúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ fungujúci verejný rozhlas, + existencia verejného vodovodu (75,98 %), + dobré pokrytie signálom mobilného operátora Orange (70 %), T-com (50 %), O2 (50 %), - 3/4G, + existencia požiarnej zbrojnice, + existencia verejného osvetlenia, + existencia obecného cintorína s dostatočnou kapacitou, + odberatelia elektrickej energie sú zásobovaní elektrickou energiou zo stožiarových trafostaníc,	- nevyhovujúci stav elektrickej rozvodnej siete, - vysoká poruchovosť elektrickej rozvodnej siete, - potrebná rekonštrukcia požiarnej zbrojnice a zastaralé vybavenie, - poruchovosť TKR, - nedostatočná kapacita vodovodnej siete, - nevyhovujúci stav vodovodnej siete, - zlý technický stav telefónnej siete, - negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb ,

Odpadové hospodárstvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ kvalitná legislatíva pre nakladanie s KO a DSO, + zabezpečený odvoz TKO, + realizovaný separovaný zber, + existencia vhodných plôch pre budovanie obecného kompostoviska, + zabezpečená platená služba odvozu a likvidácie odpadových vôd zo žump,	- absencia zberného dvoru pre separovaný zber, - absencia obecného kompostoviska, - obsah žump je zneškodňovaný nevhodnou aplikáciou, - absencia splaškovej kanalizačnej siete, - absencia ČOV, - nedostatok nádob na separovaný zber, - nevybudovaná dažďová kanalizačná sieť, - do separovaného zberu nie sú dostatočne zapojené domácnosti, - chýbajúca skládka stavebného odpadu, - existencia čiernych skládok v okrajových častiach, - nedostatok smetných košov na verejných priestranstvách, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - nedostatok technických kapacít zberu, dopravy, triedenia, zhodnocovania a likvidácie odpadov, - nadmerné využívanie umelých hnojív spôsobujúce acidifikáciu pôdy,

Životné prostredie

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ dobrá starostlivosť o verejnú zeleň, + pravidelné čistenie trávnikov, + existencia väčších lesných porastov (1054,9 ha), + existencia oddychových zón v centre obce s estetickou zeleňou, + zavedený separovaný zber, + zavedený systém likvidácie komunálneho odpadu, + existencia lokality NATURA 2000 - Nízke Tatry, + existencia lokality NATURA 2000 - Ďumbierske Tatry,	- slabá zainteresovanosť obyvateľov na skrášľovaní vzhľadu obce, - nezáujem detí a mládeže o starostlivosť o životné prostredie, - nedostatočné odkanalizovanie dažďových vôd na území obce, - absencia splaškovej kanalizačnej siete, - neobhospodarované plochy územia, prevažne lúk so zárazom, - chátrajúce objekty väčšinou z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov, - absencia dokumentu upravujúceho rozvoj a starostlivosť o vegetáciu, - výskyt nelegálnych skládok odpadu, - vykurovanie domácností tuhým palivom s dôsledkom znečisťovania ovzdušia a vznikom smogu, - nevyhovujúci stav drevín v miestnom cintoríne, - nevybudovaná dažďová kanalizačná sieť, - nedostatok lavičiek na verejných priestranstvách, - nevyhovujúce zloženie okrasnej zelene, - narastanie individuálnej automobilovej a motocyklovej dopravy, - v širšom okolí prítomné výrobné prevádzky spôsobujúce nadmernú produkciu polietavých častíc prachu, - nízka miera vynútiteľnosti práva v oblasti ŽP, - nedostatočná informovanosť obyvateľstva o stave ŽP, - kyslé dažde znehodnocujúce lesný porast v okolí,

Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ blízka alokácia mesta Banská Bystrica a rýchla dostupnosť mesta umožňuje využívať zdravotnícke a sociálne služby širšieho rozsahu,	- absencia lekárskej služby, - absencia ambulancie detského lekára, - absencia stomatologickej ambulancie, - absencia služby prevozu obyvateľov v dôchodkovom veku v podobe odvozu za lekárskou starostlivosťou, - absencia terénnej opatrovateľskej služby, - absencia zariadenia núdzového bývania, - absencia strediska osobnej hygieny,

	- nevyužitú (zle riešenú dispozičnú plochu) priestory obecných stavieb, - nedostatok priestorov pre mládež a dorast, - vzhľadom na veľkosť obce a jej finančné možnosti nie je v súčasnej dobe možné investovať v tejto oblasti, - absencia zariadenia starostlivosti o starších obyvateľov, - nedostatočná úroveň klubovej činnosti, - zdravotný stav obyvateľstva, - absencia širšej podpory vzdelávania a zamestnávania osôb vzdialených od trhu práce dlhšie obdobie z dôvodu starostlivosti o dieťa alebo o ďalšieho člena rodiny, - príslušnosti k marginalizovanej alebo vylúčenej skupine populácie - nedostatočné využívanie viaczdrojového financovania - slabá kooperácia aktérov (štát, samospráva, zamestnávateľia) - nedostatočná úroveň identifikovania potrieb rozvoja ľudských zdrojov,
--	--

Školstvo a šport

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ narastajúci počet detí predškolského veku, + existencia volejbalového ihriska, + existencia poľovníckeho revíru, + činný športový klub TJ Sokol, + športová športová infraštruktúra v rámci Sport resort Slovenka, + potenciál pre výstavbu cykloturistických chodníkov, + vybudované detské ihrisko, + vybudované bežkárske trate a cykloturistické trasy,	- absencia materskej a základnej školy, - nedostatočné vybavenie obce športovou infraštruktúrou pre deti školského veku, - absencia klubu mladých, - neorganizované počítačové kurzy pre dospelých, - nedostatok finančných prostriedkov na prevádzkovanie školských zariadení,

Kultúra

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ dlhoročná história obce, tradície, + množstvo kultúrnych akcií organizovaných obcou, + rozvinutá cirkevná činnosť cirkev Rímskokatolícka, + existencia historického objektu – kostol, Robotnícky dom, Bývalý banský úrad, + pravidelne organizované kultúrne podujatia, + činné organizácie v oblasti kultúry - Miestny odbor Matice slovenskej, Základná organizácia SZPB, + Kalište, múzeum, pamätník, + zachovaná tradícia paličkovania a výšivky,	- nedostatok priestorov a priestranstiev na uskutočňovanie kultúrnych, spoločenských a športových podujatí, - nedostatočné materiálne vybavenie na kultúrne a vzdelávacie podujatia,

Propagácia a cestovný ruch

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ existencia kultúrno historických pamiatok spojených s banskou tradíciou, + Rímskokatolícky kostol Povýšenia sv. Kríža, + www stránka obce, + neustále zlepšovanie služieb cestovného ruchu, + potenciál pre kvalitné cyklistické trasy, + existencia ubytovacieho zariadenia Sport Resort Slovenka, + existencia ubytovacieho zariadenia - Chata Moštenica, + Múzeum Kalište, + aktívne kultúrne spolky, + obec je členom Mikroregiónu RENTAR, + 3 turistické trasy, + Moštenické travertíny,	- nevyhovujúci technický stav kultúrnych pamiatok, - absencia turistickej kyvadlovej dopravy do obce, - absencia letného amfiteátra, - absencia štandardných popisov historických a prírodných zaujímavostí, - absencia oddychových priestorov pre cyklistov, - nízky záujem miestnych podnikateľov o cestovný ruch, - nedostatočná propagácia goodwillu a CR obce, - nedostatočné služby v oblasti cestovného ruchu (InfoKiosk),

+ Hradisko Moštenica,	
-----------------------	--

Administratíva a bezpečnosť

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ dostatok priestorov pre administratívu, + budova obecného úradu v dostupná v blzkom centre obce,	- negatívny stav nehnuteľného majetku obce, - energetická náročnosť budovy obecného úradu, - zastarané vybavenie obecného úradu, - absencia komplexného monitorovacieho systému, - nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry samosprávy - nedostupný kvalitný digitálny obsah - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby,

Informatizácia obce

Faktory rozvoja	Hlavné disparity
+ postupne zavádzané služby eGovernmentu a elektronizácia služieb štátnej správy a samosprávy + dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry v obecnom úrade, + existencia webovej stránky,	- nedostatočné pokrytie signálom mobilných operátorov, - nedostatočný prístup k vysokorychlostnému internetu, - absencia optických rozvodov vo všetkých častiach obce, - nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC , nízkej výkonnosti e-služieb, - nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe, - absencia koncepčného a systematického formovania právneho rámca podpory aplikácie IT v procesoch výkonu činností verejnej správy, - nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy, - nízka efektívnosť, bezpečnosť a interoperabilita ISVS, - nedostupný kvalitný digitálny obsah, - fyzicky nedostupný internet v území s nízkou hustotou osídlenia, alebo málo atraktívny pre používateľov, - pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby, - chýbajúca vysokokapacitná dátová sieť k domom, - vysoké nároky na odbornosť zamestnancov obce v oblasti práce s IT a službami eGovernmentu,

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti obce v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
3. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj obce Moštenica.
4. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v obci.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď.. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHSR BBSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj
Cieľová skupina
podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách obec investori
2. Technická infraštruktúra
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty, mimovládne subjekty,
3. Životné prostredie
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, podnikateľské subjekty,
4. Sociálna oblasť a zdravotníctvo
Cieľová skupina
nezamestnaní, sociálne odkázaní, zdravotne a duševne postihnutí, obyvatelia v dôchodkovom veku, mladí ľudia, rizikové skupiny obyvateľstva,
5. Školstvo a šport
Cieľová skupina
deti predškolského veku, žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky, nezamestnaní, obyvatelia v dôchodkovom veku, športovci organizovaní v rámci športových hnutí, pasívna športová verejnosť, obyvatelia v produktívnom veku,
6. Kultúra
Cieľová skupina
obyvateľstvo podnikateľské subjekty návštevníci obce,
7. Cestovný ruch a public relation
Cieľová skupina
obec, VÚC, obyvatelia obce, návštevníci obce, súkromný podnikateľský sektor,
9. Administratíva a bezpečnosť
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,
10. Informatizácia obce
Cieľová skupina
obec, obyvatelia obce, súkromný podnikateľský sektor,

**Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica
2025 - 2034**

4 VÍZIA A POSLANIE OBCE MOŠTENICA

Vízia

Obec Moštenica sa bude formovať ako súčasť regiónu Rentar, a bude využívať svoje historické, ľudské, materiálne, prírodné a ekonomické zdroje na zvýšenie kvality života svojich občanov a návštevníkov obce. Je to bezpečná a rozvíjajúca sa obec poskytujúca svojim občanom dobrú kvalitu života a turistom a návštevníkom kvalitné služby cestovného ruchu. Obec má dobre a efektívne fungujúcu samosprávu. Nadväzujúc na svoju historickú minulosť a minulosť okolitých lokalít, obec spolu s ostatnými obcami mikroregiónu Rentar zatraktívni svoje postavenie medzi poprednými turistickými centrami Nízkych Tatier. Obec rozvíja svoje kultúrne historické bohatstvo, povstaleckú históriu ale aj remeselné tradície. Obec aktívne spolupracuje s miestnymi kultúrnymi spolkami a organizáciami. V rámci športovej infraštruktúry boli revitalizované ihriská v centre obce, a vybudované detské ihrisko. Obec rozvíjala výstavbu a prepojenia cykloturistických a turistických trás na okolité obce ako Podkonice, Hiadel', prípadne prepojenia na stredisko cestovného ruchu Donovaly. V rámci technickej infraštruktúry bol v obci komplexne zrekonštruovaný vodovodný systém s rozšírenou akumuláciou vody. V nadväznosti na to bola vybudovaná splašková kanalizačná sieť s centrálnou ČOV. Miestne komunikácie, ktoré boli v havarinom stave získali nový asfaltový povrch.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát obce Moštenica. Poslanie opisuje a prezentuje základné služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „zákazníkov“, t.j. jej obyvateľov, miestnych podnikateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie obce Moštenica a odpovedá na tri otázky: Čo obec robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných služieb obyvateľom obce, podnikateľom či návštevníkom a celkový plynulý chod samosprávy a jej orgánov je dôsledný denný operatívny manažment a realizácia profesionálnych interných služieb. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov, služieb a prác, cez interné právne poradenstvo a zastupovanie obce pri súdnych sporoch až po udržiavanie počítačovej siete, zálohovanie dát či aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom obce. Samospráva obce Moštenica disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu obce a poslancom obecného zastupiteľstva. Významnú úlohu zohráva aj odborné vzdelávanie zamestnancov úradu s cieľom zabezpečiť ich ďalší profesionálny rast, vedúci k zvýšeniu kvality samosprávou poskytovaných služieb. Medzi významné činnosti - a to najmä z pohľadu obyvateľov obce – patrí administrovanie zasadnutí orgánov obce. Práve tieto authority rozhodujú o všetkých dôležitých zmenách, ktoré sa premietajú do života obyvateľov, napr. prostredníctvom všeobecne záväzných nariadení. Jedným zo základných predpokladov rozvoja obce je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel miestnej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov, ale aj životného prostredia. V súlade s poslaním obce Moštenica všetky tieto úlohy realizuje štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečnú obec - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky obce je aj výkon ochrany pred požiarmi a civilnej ochrany obyvateľov.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj výrobných zón. Obec Moštenica nemá výrovne zóny ani priestorová dispozícia takého zóny v obci neumožňuje rozvíjať. Hlavnou úlohou obce je funkcia bývania.

2. Doprava a komunikácie

Príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v obci je funkčný systém zásobovania pitnou vodou, energiami. Dôležitou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia,

prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

3. Odpadové hospodárstvo

Obec vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia obce odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Obec zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

4. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľádovanie obce neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území obce, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou obec každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj športové ihriská obce – Moštenica so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

5. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov obec zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu, motivačný príspevok a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Nástrojom pre podporu demografie v obci môže byť jednorazový finančný príspevok pre každé novonarodené dieťa s trvalým pobytom na území obce. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky. Pôsobnosť z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na úseku sociálnej pomoci prešla zákonom č. 416/2001 Z. z. hlavne v oblasti poskytovania opatrovateľskej služby a starostlivosti o seniorov, v oblasti vzdelávania, športu a ostatných verejných služieb. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení – počnúc ústavou Slovenskej republiky, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine (v zmysle 297/2005 Z.z., 615/2006 Z.z. - nález Ústavného súdu SR 201/2008 Z.z., 217/2010 Z.z., 290/2011 Z.z. - nález Ústavného súdu SR, 125/2013 Z.z.), zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č. 50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z., zákona č. 413/2012 Z. z., zákona č. 485/2013 Z. z., zákona č. 185/2014 Z. z., zákona č. 219/2014 Z. z., zákona č. 376/2014 Z. z., zákona č. 40/2017 Z.z., zákona č. 331/2017 Z.z., zákona č. 351/2017 Z.z., 156/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 289/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 280/2019 Z. z., 66/2020 Z. z., 89/2020 Z. z.) a novela zákona NR SR č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele (330/2007 Z. z. v znení zákona 643/2007 Z. z., zákona 215/2008 Z. z., zákona 448/2008 Z. z., zákona 466/2008 Z. z., zákona 317/2009 Z. z., zákona 180/2011 Z. z., zákona 417/2013 Z. z., zákona 185/2014 Z. z., zákona 219/2014 Z. z., zákona 310/2014 Z. z., zákona 131/2015 Z. z. a zákona 175/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 89/2020 Z. z.), (a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 317/2009 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 332/2010 Z. z., zákona č. 551/2010 Z. z., zákona č. 50/2012 Z. z., zákona č. 185/2012 Z. z., zákona č. 413/2012 Z. z., zákona č. 485/2013 Z. z., zákona č. 185/2014 Z. z., zákona č. 219/2014 Z. z. a zákona č. 376/2014 Z. z.), zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (v znení zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi (183/2014 Z. z., 308/2014 Z. z., 140/2015 Z. z., 140/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 125/2016 Z. z., 81/2017 Z. z., 42/2019 Z. z., 223/2019 Z. z., 231/2019 Z. z., 221/2019 Z. z.) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 183/2014 Z. z.), zákonom

č.305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a sociálnej kuratele končiac ((v znení č. 330/2007 Z. z., 643/2007 Z. z., 215/2008 Z. z., 448/2008 Z. z.(nepriamo), 466/2008 Z. z., 317/2009 Z. z., 180/2011 Z. z., 417/2013 Z. z.(nepriamo), 185/2014 Z. z., 219/2014 Z. z., 310/2014 Z. z., 131/2015 Z. z., 175/2015 Z. z., 378/2015 Z. z., 91/2016 Z. z., 125/2016 Z. z., 351/2017 Z. z., 61/2018 Z. z., 177/2018 Z. z., 231/2019 Z. z., 89/2020 Z. z.), Občianskym zákonníkom či mnohými Všeobecne záväznými nariadeniami obce.

V zmysle zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení podľa § 3 obyvatelia obce majú právo požadovať súčinnosť obce pri ochrane osoby, rodiny a majetku v obci, pomoci v čase náhlej núdze (toto právo občana má i ústavnú oporu - čl. 16, 18 a 21 Ústavy SR) a podľa § 4 ods. 3 písm. j) má obec povinnosť vypracovať koncepcie rozvoja v jednotlivých oblastiach života. Moštenica považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít.

6. Školstvo a šport

Školstvo

Obec Moštenica v súčasnosti nie je zriaďovateľom predškolského ani školského zariadenia.

Šport

Obec vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov obce, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky obce je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu obce. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v obci vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu obce Moštenica či koncepčných a strategických dokumentov prijatých obecným zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena obce. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území obce sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v obci, v náraste členských základní podporovaných športov.

7. Kultúra

Obec Moštenica v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia. Obec zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území obce. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou obce je udržiavať kultúru v obci. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy obce je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

8. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou, pripravuje analýzy turistickej aktivity obce a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre obec, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v obci, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva, rieši podnety, návrhy a v spolupráci s hlavným kontrolárom aj sťažnosti občanov a organizácií týkajúce sa CR, zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území obce, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou obce v spolupráci s partnerskými obcami.

9. Administratíva a bezpečnosť

Obec vytvára podmienky na efektívnu prácu obecného úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na obecnom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

10. Informatizácia obce

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

5 FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj dielčie ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmiernovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja podľa odseku 1 je zameraná najmä na komplexné využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmiernovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komún, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzisťahnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľádovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď. Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre obec Moštenica nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Moštenica, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v historických, ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti drobnej remeselnej výroby, lesného hospodárstva, cestovného ruchu v spojení s bohatou históriou a tradíciou, malej ekologickej výroby, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia (vodné toky/plochy, lesy, NATURA Nízke Tatry, Ďumbierske Tatry, ...) a jeho zveľádovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci, obnovy kultúrno historických pamiatok (hradisko, kostol, Robotnícky dom) a športovo – rekreačných areálov a cykloturistických trás.“

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicky aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja obce a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci partnerstva. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni partnerstva spolupracou verejného a súkromného sektora a integrovaným prístupom k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR Banskobystrického samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Strategický plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia, vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženosti, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (COFOG) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja): Pre obec Moštenica je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2030 naplnila kľúčové ciele:

-

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím. Pri formulácii stratégie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica na roky 2025 - 2034 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia obce Moštenica. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by boli zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obce Moštenica, po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v historických, ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude obec smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti drobnej remeselnej výroby, lesného hospodárstva, cestovného ruchu v spojení s bohatou históriou a tradíciou, malej ekologickej výroby, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia (vodné toky/plochy, lesy, NATURA Nízke Tatry, Ďumbierske Tatry, ...) a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v obci, obnovy kultúrneho historických pamiatok (hradisko, kostol, Robotnícky dom) a športovo – rekreačných areálov a cykloturistických trás.“

Prioritná os. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva.
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie
Podprogram 2.2. Doprava

Prioritná os. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Prioritná os. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Prioritná os. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie
Podprogram 7.2. Šport

Prioritná os. PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Prioritná os. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva
Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Prioritná os. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v obci, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Opatrenie 1.1.1

Opatrenie 1.1.2

Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.

Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.

Podprogram 1.2.

Cieľ 1.2

Opatrenie 1.2.1

Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva.

Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.

Podpora tradičných odvetví.

Podprogram 1.3.

Cieľ 1.3

Opatrenie 1.3.1

Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.

Podprogram 1.4.

Cieľ 1.4

Opatrenie 1.4.1

Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe obce ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov obce s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

Podprogram 2.1.

Cieľ 2.1

Opatrenie 2.1.1

Opatrenie 2.1.2

Opatrenie 2.1.3

Opatrenie 2.1.4

Opatrenie 2.1.5

Opatrenie 2.1.6

Komunikácie

Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.

Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.

Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Podprogram 2.2.

Cieľ 2.2

Opatrenie 2.2.1

Doprava

Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržiavania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj obce.

Cieľ 3

Opatrenie 3.1

Opatrenie 3.2

Opatrenie 3.3

Opatrenie 3.4

Opatrenie 3.5

Opatrenie 3.6

Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.

Rozšírenie verejného osvetlenia.

Revitalizácia pietnych miest v obci.

Zásobovanie pitnou vodou.

Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.

Zníženie energetickej náročnosti budov.

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Výstavba kanalizačnej siete, výstavba a prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj obecného kompostoviska.

Cieľ 4

Opatrenie 4.1

Opatrenie 4.2

Opatrenie 4.3

Opatrenie 4.4

Opatrenie 4.5

Opatrenie 4.6

Opatrenie 4.7

Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.

Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.

Rekultivácia čiernych skládok.

Zberný dvor a obecné kompostovisko.

Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.

Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd.

Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržiavané životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov obce. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1.

Cieľ 5.1

Opatrenie 5.1.1

Informovanosť a poradenstvo

Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.

Podprogram 5.2.

Cieľ 5.2

Opatrenie 5.2.1

Opatrenie 5.2.2

Opatrenie 5.2.3

Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.

Revitalizácia protizáplavových opatrení.

Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov.

Podprogram 5.3.

Cieľ 5.3

Opatrenie 5.3..1

Ochrana ovzdušia

Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.

Podprogram 5.4.

Cieľ 5.4

Opatrenie 5.4.1

Opatrenie 5.4.2

Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Realizácia protieróznych opatrení.

Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.

PO 6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1.

Cieľ 6.1

Opatrenie 6.1.1

Opatrenie 6.1.2

Opatrenie 6.1.3

Sociálne služby

Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Obyvatelia v dôchodkovom veku.

Mladé rodiny s deťmi.

Marginalizované skupiny.

Podprogram 6.2.

Cieľ 6.2

Opatrenie 6.2.1

Opatrenie 6.2.2

Zdravotnícke služby

Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Podpora poradenskej činnosti.

Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.

Podprogram 6.3.

Cieľ 6.3

Opatrenie 6.3.1

Opatrenie 6.3.2

Opatrenie 6.3.3

Služby zamestnanosti

Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.

Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.

Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Školstvo a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v obci. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Cieľ 7.1

Opatrenie 7.1.1

Vzdelávanie

Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení celoživotného vzdelávania.

Podprogram 7.2.

Cieľ 7.2.

Opatrenie 7.2.1

Opatrenie 7.2.2

Šport

Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.

Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce, a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.

Cieľ 8.1

Opatrenie 8.1.1

Opatrenie 8.1.2

Opatrenie 8.1.3

Kultúrna infraštruktúra

Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Výstavba a revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.

Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.

Podpora kultúrnych podujatí v obci.

Podprogram 8.2.

Cieľ 8.2

Opatrenie 8.2.1

Organizačné zabezpečenie

Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.

Podprogram 8.3.

Cieľ 8.3

Opatrenie 8.3.1

Opatrenie 8.3.2

Propagácia v oblasti kultúry

Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.

Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kanceláriami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia obce a to najmä prostredníctvom www - stránky. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu hlavne podujatí, atď..

Podprogram 9.1.

Cieľ 9.1

Opatrenie 9.1.1

Opatrenie 9.1.2

Propagácia obce

Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.

Aktualizácia www stránky obce.

Podpora budovania informačných tabulí v obci.

Podprogram 9.2.

Cieľ 9.2

Opatrenie 9.2.1

Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.

Podpora vytvárania nových atraktivít v obce.

Podprogram 9.3.

Cieľ 9.3

Opatrenie 9.3.1

Opatrenie 9.3.2

Cestovný ruch.

Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.

Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívny chod úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.

Cieľ 10.1

Opatrenie 10.1.1

Administratíva

Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci

Modernizácia Obecného úradu.

Podprogram 10.2.

Cieľ 10.2

Opatrenie 10.2.1

Bezpečnosť

Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Bezpečnosť.

PO 11. Informatizácia obce

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.

Cieľ 11.1

Opatrenie 11.1.1

Opatrenie 11.1.2

Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Podprogram 11.2.

Cieľ 11.2

Opatrenie 11.2.1

Opatrenie 11.2.2

Opatrenie 11.2.3

Počítačová gramotnosť.

Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Uvedené prioritné osi – programy je možné rozdeliť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti. Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická

infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v obci.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA	
Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH		
Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ		
Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE		

**Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica
2025 - 2034**

5.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.1.1 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.
Aktivita Tvorba podmienok.

Opatrenie 1.1.2 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.
Aktivita Podpora zriadenie predajní potravinárskeho tovaru.
Podpora zriadenie predajní zmiešaného tovaru.
Výstavba trhoviska.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva..

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.2.1 Podpora tradičných odvetví.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Využitie existujúcej infraštruktúry na rozvoj výrobných prevádzok, remeselná výroba, atď..

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Aktivita Modernizácia technológie v podnikoch výroby.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Osadenie fotovoltaických panelov na verejné budovy.

5.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce Moštenica. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.1.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia miestnej komunikácie Uhliarska ul.
Rekonštrukcia miestnej komunikácie smerom na cintroín.
Rekonštrukcia miestnej komunikácie "Uhliarska dolina".
Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií.

Opatrenie 2.1.2 Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.
Aktivita Rekonštrukcia cesty III/2426.

Opatrenie 2.1.3 Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.
Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.

Dostavba cyklotrás s prepojením na okolité obce a atraktivity (Uhliarska dolina, Kalište, Hiadel', Lučatín).

- Opatrenie 2.1.4
Aktivita Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba záchytného parkoviska pri obecnom cintoríne.
- Opatrenie 2.1.5
Aktivita Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba chodníkov pre peších (dolná časť obce).
Výstavba náučného chodníka na Moštenické hradisko.
- Opatrenie 2.1.6
Aktivita Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia premostení.
- Opatrenie 2.1.7
Aktivita Úprava dopravnej infraštruktúry.
Obstaranie vozidla cestnej údržby.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 2.2.1 Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).
- Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba samostatného pruhu s nástupišťom zastávok.

5.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 3.1
Aktivita Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.
Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba plôch IBV v obmedzenej miere.
- Opatrenie 3.2
Aktivita Rozšírenie verejného osvetlenia.
Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.
Rekonštrukcia verejného osvetlenia - zníženie energetickej náročnosti.
- Opatrenie 3.3
Aktivita Revitalizácia pietnych miest v obci.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia areálu obecného cintorína.
Osadenie lavičiek a revitalizácia zelene obecného cintorína.
- Opatrenie 3.4
Aktivita Zásobovanie pitnou vodou.
Spracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia vodovodnej siete.
- Opatrenie 3.5
Aktivita Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.
Rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete (uloženie do zeme).
Dostavba elektrickej rozvodnej siete.
- Opatrenie 3.6
Aktivita Zníženie energetickej náročnosti budov.
Zateplenie verejných budov a budov vo vlastníctve obce.

5.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 4.1 V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbory textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
- Aktivita Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.
Pokračovať v poskytovaní veľkoobjemových kontajnerov na zber objemného odpadu.
Pokračovať v zbere nebezpečných odpadov.
- Opatrenie 4.2 Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.
- Aktivita Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.
Doplnenie zberných nádob na kuchynský odpad.
- Opatrenie 4.3 Rekultivácia čiernych skládok.
- Aktivita Odstránenie čiernych skládok v okrajových častiach obce.
- Opatrenie 4.4 Zberný dvor a obecné kompostovisko.
- Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba zberného dvora pre separovaný zber.
Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton).
Obstaranie štiepkovača a drviča do obcej kompostárne.
Obstaranie kompostérov a veľkoobjemových kompostérov.
Obstaranie traktora s vlečkou.
- Opatrenie 4.5 Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd.
- Aktivita Výstavba splaškovej kanalizačnej siete v obci.
Výstavba obcej ČOV.
- Opatrenie 4.6 Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.
- Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody.

5.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.1.1 Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.
- Aktivita Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.
Prezentácia a šírenie osvetu v oblasti životného prostredia.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.2.1 Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.
- Aktivita Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.
- Opatrenie 5.2.2 Revitalizácia protizáplavových opatrení.
- Aktivita Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia protizáplavových opatrení.
Výsadba vodomilnej zelene v hydrických koridoroch.
Výsadba protierozívnej zelene na zadržanie vody v území a pod..
- Opatrenie 5.2.3 Revitalizácia koryt vodných tokov.
- Aktivita Vypracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia koryta Moštenického potoka.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.3..1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.
- Aktivita Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.4.1 Realizácia protieróznych opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Na rizikových lokalitách vysadiť pásy protieróznej krovinovej vegetácie.

Opatrenie 5.4.2 Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia oddychových zón v obci.
Revitalizácia parku s pamätníkom SNP pred budovou Ocú.
Rekultivácia zelene v intraviláne obce.

5.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.1.1 Obyvatelia v dôchodkovom veku.
Aktivity Poskytovanie služby SOS hodínok.
Poskytovanie služby rozvozu obedov obyvateľov v seniorskom veku.
Poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby.

Opatrenie 6.1.2 Mladé rodiny s deťmi.
Aktivity Podpora mladých rodín s deťmi.

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.2.1 Podpora poradenskej činnosti.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.
Zabezpečenie priestorov.
Opatrenie 6.2.2 Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.
Aktivity Podpora zariadenia amulancie praktického lekára pre dospelých (1x týždenne).

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 6.3.1 Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.
Aktivity Finančné a personálne zabezpečenie.
Opatrenie 6.3.2 Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.
Opatrenie 6.3.3 Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu

vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1 Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení celoživotného vzdelávania.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba priestorov a kapacít celoživotného vzdelávania.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1 Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba detského ihriska.
Revitalizácia športového areálu v centre obce.

Opatrenie 7.2.2 Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.
Aktivity Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.1.1 Výstavba a revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba kultúrno - spoločenských priestorov.
Výstavba priestorov pre obecnú knižnicu.

Opatrenie 8.1.2 Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.
Aktivity Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.

Opatrenie 8.1.3 Podpora kultúrnych podujatí v obci.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba otvoreného amfiteátra pre kultúrne akcie v obci.
Podpora kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.2.1 Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 8.3.1 Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.

Opatrenie 8.3.2 Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.
Aktivity Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza www stránky.
Priebežná aktualizácia www stránky.

5.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa obec stala vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie obce.

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.
Aktivita	Finančné zabezpečenie. Obsahová analýza www stránky. Pribežná aktualizácia www stránky.
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obci.
Aktivita	Budovanie a inštalácia tabúlí informujúcich o atrakciách obce. Budovanie a inštalácia tabúlí propagujúcich kultúrne hodnoty obce.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obce.
Aktivita	Spracovanie technickej dokumentácie. Vybudovanie centrálného InfoKiosku.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Aktivita	Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivita	Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na obecných úradoch. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia Obecného úradu.
Aktivita	Modernizácia vybavenia úradu a rekonštrukcia budovy.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.	
Opatrenia podprogramu:	
Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť.
Aktivita	Dostavba verejného rozhlasu v nepokrytých častiach obce. Rekonštrukcia verejného rozhlasu. Výstavba kamerového systému v centrálnej časti obce. Výstavba kamerového systému v priestore cintorína. Výstavba kamerového systému v priestore obecného úradu.

5.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.

Aktivita Technické zabezpečenie IS.
Výstavba solárnych lavičiek v centre obce.
Zlepšenie pokrytia signálom mobilných operátorov.
Výstavba verejného prístupového bodu.

Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.

Aktivita Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.

Aktivita Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.

Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.

Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.
Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.

Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Aktivita Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6 MERATEĽNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Moštenica sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	2
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Počet revitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	1
		Nárust tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	0	15
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	1
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	150

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva.

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných odvetví.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	15
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	1
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	0,3 mil.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	3
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	15
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	0,3 mil..

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	obec Moštenica	0	70 tis.
		Objem vyprodukovanej elektrickej energie	výsledok	kWp	obec Moštenica	0	50
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Moštenica	0	0

6.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Rozvoj dopravnej infraštruktúry							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Moštenica	0	3
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Moštenica	0	1
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest III. triedy a miestnych komunikácií	výstup	km	obec Moštenica	0	3
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Moštenica	0	1
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	-	232
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	obec Moštenica	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Moštenica	0	5000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0

					Moštenica		
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	obec Moštenica	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	obec Moštenica	0	0
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	obec Moštenica	0	0
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných/vybudovaných mostov	výstup	počet	obec Moštenica	0	3
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	obec Moštenica	0	5
		Dĺžka novovybudovaných komunikácií	výstup	km	obec Moštenica	0	0

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0

6.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	obec Moštenica	0	1
		Počet nových obyvateľov obce	dopad	osoby	obec Moštenica	0	25
Opatrenie 3.2	Rekonštrukcia a rozšírenie verejného osvetlenia.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	obec Moštenica	0	30
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	obec Moštenica	95	100
		Počet podporených Projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Moštenica	0	1
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	obec Moštenica	0	10000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Moštenica	0	200
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Moštenica	90	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	obec Moštenica	0	7
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej siete.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	obec Moštenica	0	30
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232
Opatrenie 3.6	Zníženie energetickej náročnosti budov.	Zníženie energetickej náročnosti v %	dopad	%	obec Moštenica	0	30
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232

6.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	obec Moštenica	0	20
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	obec Moštenica	0	15

	odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacrvrstvových obalov nebezpečných odpadov.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Moštenica	0	10
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	obec Moštenica	0	1
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	obec Moštenica	0	8
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	obec Moštenica	0	1
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	obec Moštenica	0	10
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	m²	obec Moštenica	0	5000
Opatrenie 4.4	Výstavba a dovybavenie obecného kompostoviska a zberného dvora.	Objem uskladneného odpadu v tonách,	dopad	tony	obec Moštenica	0	2
		Počet vybudovaných kompostovísk a zberných dvorov	Výsledok	počet	obec Moštenica	0	2
Opatrenie 4.5	Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	obec Moštenica	0	2
Opatrenie 4.6	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	obec Moštenica	0	1

6.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitatívnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	obec Moštenica	90	99
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	obec Moštenica	0	1
		Počet vytvorených poldrov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0
		Počet vytvorených protizáplavových hrádí	výsledok	počet	obec Moštenica	0	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	obec Moštenica	0	1
		Zvýšenie prietoku korýt vodných tokov	dopad	%	obec Moštenica	0	30

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	obec Moštenica	0	30

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	obec Moštenica	0	2
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	232

		Počet vysadených nových krovin a stromov,	výsledok	počet	obec Moštenica	0	100
Opatrenie 5.4.2	Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.	Plocha zrekonštruovaných OZ	výsledok	m ²	obec Moštenica	0	300
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	obec Moštenica	0	20

6.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

Cieľ 6.1 Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1	Obyvatelia v dôchodkovom veku.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	30
		Počet podporených Projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	2
Opatrenie 6.1.2	Mladé rodiny s deťmi.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	50
		Počet podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	2
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledku	počet	obec Moštenica	0	0

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	10
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Moštenica	0	1
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	232

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.	počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov OPV	výstup	absolútny počet	obec Moštenica	0	2
		produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	obec Moštenica	20	75
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávaní individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	2
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Moštenica	0	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	2
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Moštenica	0	1
		Zníženie nezamestnanosti	dopad	%	obec Moštenica	0	10
		Počet novozaložených podnikateľských subjektov	dopad	%	obec Moštenica	0	1

6.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení celoživotného vzdelávania.	Výmera vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Moštenica	0	0
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ²	výstupu	m ²	obec Moštenica	0	0
		Počet vzdelávacích miestností	výsledku	počet	obec Moštenica	0	2
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	20

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk	výsledku	počet	obec Moštenica	0	2
		Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Moštenica	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	50
Opatrenie 7.2.2	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí	výsledku	počet	obec Moštenica	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	50

6.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Výstavba multifunkčného kultúrneho zariadenia.	Výmera zrekonštruovaných/vybudovaných priestorov v m ²	výstup	m ²	obec Moštenica	0	500
		Zníženie koeficientu prestupu tepla,	dopad	%	obec Moštenica	0	30
		Plocha zrekonštruovanej strešnej krytiny,	výstup	m ²	obec Moštenica	0	0
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.	Počet vybudovaných/zrekonštruovaných kultúrnych objektov	výstup	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet užívateľov	dopad	počet	obec Moštenica	0	232
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.	Počet vybudovaných objektov	výstup	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet organizovaných podujatí	dopad	počet	obec Moštenica	0	10

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledku	počet	obec Moštenica	0	50

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií	výsledku	počet	obec Moštenica	0	0
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Moštenica	0	2000
Opatrenie	Propagácia kultúry na	Počet nových prístupov na www	výsledok	počet	obec	0	3000

8.3.2	Internetové prostredníctvom www stránky obce.	stránku			Moštenica		
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Moštenica	0	2000
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí	výsledok	počet	obec Moštenica	0	1

6.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia obce

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Zriadenie www stránky obce.	Počet nových prístupov na www stránku	výsledok	počet	obec Moštenica	0	5000
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obce.	Počet nových inštalovaných tabúlí	výsledok	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	dopad	počet	obec Moštenica	0	3000

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia obce.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakcií v obci.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	obec Moštenica	0	0
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Moštenica	0	2500
		Tržby z predaja služieb	dopad	€	obec Moštenica	0	0

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd	výsledok	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Moštenica	0	2
		Počet nových propagačných materiálov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Moštenica	0	2000
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.	Počet nových atrakcií obce	výsledok	počet	obec Moštenica	0	2
		Objem získaných prostriedkov	výstup	mil. €	obec Moštenica	0	-
		Počet nových návštevníkov obce	výsledok	počet	obec Moštenica	0	2000
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	obec Moštenica	0	1000

6.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia Obecného úradu.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	obec Moštenica	0	1

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.							
Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota

Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	obec Moštenica	0	5
		Zníženie kriminality	dopad	%	obec Moštenica	0	30
		Pokrytie územia	dopad	%	obec Moštenica	0	30

6.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.

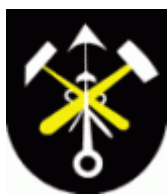
Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Moštenica	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Moštenica	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Moštenica	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	obec Moštenica	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	obec Moštenica	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Moštenica	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Moštenica	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Moštenica	20	40

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	1
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Moštenica	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Moštenica	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	100
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Moštenica	0	1
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Moštenica	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledku	počet	obec Moštenica	0	5
		Počet podporených projektov	výstupu	počet	obec Moštenica	0	1
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	obec Moštenica	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Moštenica	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 3 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	obec Moštenica	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	obec Moštenica	10	20

**Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica
2025 - 2034**

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov.

7 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR OBCE MOŠTENICA

Obecný úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Obecný úrad v súčinnosti s poslancami OZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja obce, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR obce bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií OZ.

Obecné zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR obce Moštenica. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR obce a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s obcou Moštenica, v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR obce Moštenica, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia obce. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúcich sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR obce Moštenica na roky 2025 - 2034.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov obce Moštenica

Implementácia PHRSR obce Moštenica sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet obce a zároveň reflektujú kompetencie obce.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR obce Moštenica je nasledovný:

- Obecné zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov obce Moštenica. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu obce Moštenica budú zabezpečovať pracovníci úradu a starosta obce.
- Kontrolným orgánom budú poverené jednotlivé komisie Obecného zastupiteľstva obce Moštenica.

Realizácia vyžaduje pravidelnú systematickú prácu skupín odborníkov a pracovníkov samosprávy. Na tento účel sa doporučuje zriadiť nasledovné orgány s prepojením na vlastné ľudské zdroje:

Výbor pre PHRSR

Poradný orgán zložený zo starostu a poslancov obecného zastupiteľstva. Úlohou výboru bude v intervale minimálne dva krát do roka posúdiť Správu o realizácii PHRSR a stav finančného čerpania prostriedkov, dopadovú analýzu PHRSR, plán na ďalšie obdobie a navrhovať stratégiu rozvoja a doplnenie úloh a opatrení, ktoré neboli uvedené v PHRSR.

Komisia strategického rozvoja

Výkonný útvar, zabezpečujúci plánovanie a realizáciu úloh PHRSR. Úlohou útvaru bude: vypracovávať Opatrenia, koordinovať Opatrenia, monitorovať realizáciu Projektov, vypracovávať dopadové analýzy Projektov, spolupracovať s inými partnermi doma a v zahraničí na realizácii Projektov, vyhľadávať potenciálne zdroje a partnerstvá na realizáciu úloh PHRSR, dohliadať nad ekonomickým čerpaním Projektových prostriedkov, zbierať podklady o Projektoch v rámci PHRSR realizovaných inými subjektami, viesť aktuálnu analýzu demografie a štruktúry ekonomických charakteristík obce, sledovať podnikateľskú klímu a vzájomný vzťah odvetví v obci, poskytovať asistenciu podnikom vytváraním všestranných komunikačných kanálov, atď.

Koordinátor pre stratégiu

Bude mať za úlohu: fungovať ako výkonný tajomník, koordinovať realizáciu PHRSR, predkladať správy, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHRSR, koordinovať stretnutia, podnety, požiadavky predstaviteľov rozhodujúcich odvetví na území obce, zaznamenávať dôležité trendy v hospodárstve majúce dopad na vývoj obce, podieľať sa na budovaní verejno-súkromných partnerstiev, zúčastňovať sa na dôležitých domácich a zahraničných stretnutiach, konferenciách, zameraných na rozvoj obce.

Vlastní zamestnanci

Do realizácie PHRSR budú zapojení aj ostatní zamestnanci.

7.1 SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2025 - 2034 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2025 - 2034. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a späťne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickej reality. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorít a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR obce Moštenica je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území obce. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR obce Moštenica. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre obec Moštenica vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o

vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie obecného zastupiteľstva obce Moštenica (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR obce Moštenica). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažermi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať OcÚ Moštenica. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí OcÚ Moštenica a Obecného zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR obce Moštenica. Napĺňanie zadefinovaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR obce Moštenica na roky 2025 - 2034. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2025 - 2034) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Programu skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenie predkladá OcÚ obecnému zastupiteľstvu obce Moštenica najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Obecnému zastupiteľstvu obce Moštenica. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia OcÚ a Obecné zastupiteľstvo obce Moštenica pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR obce Moštenica. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie. Programové obdobie začína dňom schválenia Programu príslušným monitorovacím výborom a končí 31.12.2032. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí OcÚ Moštenica, ktorý ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá obecnému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2025 - 2034		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2034	podľa rozhodnutia obce/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby.
Operatívne hodnotenie		
Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2026, 2028, 2030, 2034	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia starostu/primátora, kontrolného orgánu obce/mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2 KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Obec bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí OZ, ako aj prostredníctvom vlastnej www stránky. Na stránke sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené obecným zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude OcÚ Moštenica.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	01/2026	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
2.	01/2027	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
3.	01/2028	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
4.	01/2029	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
5.	01/2030	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
6.	01/2031	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
7.	01/2032	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ
8.	01/2033	OcÚ	poslanci,	verejné	Prepojenie PHRSR a	Hodnotiaca	Monitorovacia

			obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	prerokovanie	rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	správa, Uznesenie OZ
9.	01/2034	OcÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa obce, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie OZ, Záverečná hodnotiaca správa

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8 AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom obce v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v **tis. €**.

8.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít, s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov obce. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.					
Opatrenie 1.1.1	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba podmienok.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný	podnikateľské subjekty, obec
Opatrenie 1.1.2	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriadenie predajní potravinárskeho tovaru.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Podpora zriadenie predajní zmiešaného tovaru.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Výstavba trhoviska.	15	rozpočet obce, SF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, hospodárstva a poľnohospodárstva.						
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.					
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných odvetví.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty
	Využitie existujúcej infraštruktúry na rozvoj výrobných prevádzok, remeselná výroba, atď..	100	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny	podnikateľské subjekty

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.						
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.					
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia technológií v podnikoch	250	podnikateľské	súkromný	žiadny	podnikateľské

	výroby.		subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	sektor		subjekty
--	---------	--	---	--------	--	----------

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.						
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.					
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Osadenie fotovoltaických panelov na verejné budovy.	70	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany obce.										
Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, lesného hospodárstva a poľnohospodárstva..										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.										
Cieľ 1.3										
Opatrenie 1.3.1										
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.										
Cieľ 1.4										
Opatrenie 1.4.1										

8.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť obce Moštenica. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie Uhliarska ul.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie smerom na cintorín.	30	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Rekonštrukcia miestnej komunikácie "Uhliarska dolina".	70	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Rekonštrukcia a výstavba miestnych komunikácií.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia cesty III/2426.	podľa potreby	SSC/VÚC BBSK, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	SSC / VÚC BBSK,
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné	verejný sektor	stredný	obec Moštenica

			grantové schémy			
	Dostavba cyklotrás s prepojením na okolité obce a atraktivity (Uhlarska dolina, Kalište, Hladé, Lučatin).	200	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Výstavba záchytného parkoviska pri obecnom cintoríne.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Dostavba chodníkov pre peších (dolná časť obce).	30	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výstavba náučného chodníka na Moštenické hradisko.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	Nízky	obec Moštenica
	Rekonštrukcia premostení.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Obstaranie vozidla cestnej údržby.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica

Podprogram 2.2. Doprava						
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.					
Opatrenie 2.2.1	Riešenie zastávok SAD ako prvkov drobnej architektúry (prístrešky, lavičky, sedenia, informačné tabule, smetné koše, zeleň,...).					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Výstavba samostatného pruhu s nástupišťom zastávok.	15	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	Vysoký	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.2										
Opatrenie 2.2.1										

8.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj obce a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v obci, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výstavba plôch IBV v obmedzenej miere.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 3.2	Rozšírenie verejného osvetlenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Rekonštrukcia verejného osvetlenia - zníženie energetickej náročnosti.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 3.3	Revitalizácia pietnych miest v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Revitalizácia areálu obecného cintorína.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Osadenie lavičiek a revitalizácia zelene obecného cintorína.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 3.4	Zásobovanie pitnou vodou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	SVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SVS, a.s., obec Moštenica
	Rekonštrukcia vodovodnej siete.	500	SVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SVS, a.s., obec Moštenica
Opatrenie 3.5	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete (uloženie do zeme).	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.,
	Dostavba elektrickej rozvodnej siete.	podľa potreby	rozpočet SSE, a.s., ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny	SSE, a.s.,
Opatrenie 3.6	Zníženie energetickej náročnosti budov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zateplenie verejných budov a budov vo vlastníctve obce.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Cieľ 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										

8.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v obci.						
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom					
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacrstvových obalov nebezpečných odpadov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť enviromentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Moštenica
	Pokračovať v poskytovaní veľkoobjemových kontajnerov na zber objemného odpadu.	1/rok	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Moštenica
	Pokračovať v zbere nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Moštenica
Opatrenie 4.2	Zabezpečiť separáciu komunálneho odpadu v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Moštenica
	Doplnenie zberných nádob na kuchynský odpad.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Moštenica
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Odstránenie čiernych skládok v okrajových častiach obce.	5	rozpočet obce, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nízky	obec Moštenica
Opatrenie 4.4	Zberný dvor a obecné kompostovisko.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Výstavba zberného dvora pre separovaný zber.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výstavba komunitnej kompostárne (do 5 ton).	300	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Obstaranie štiepkovača a drviča do obecnej kompostárne.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Obstaranie kompostérov a veľkoobjemových kompostérov.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Obstaranie traktora s vlečkou.	60	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 4.5	Výstavba zariadení na odvádzanie odpadových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba splaškovej kanalizačnej siete v obci.	2000	SVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SVS, a.s., obec Moštenica
	Výstavba obecnej ČOV.	500	SVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SVS, a.s., obec Moštenica
Opatrenie 4.6	Výstavba dažďovej kanalizačnej siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Revitalizácia odvodňovacích kanálov na zber povrchovej vody.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Cieľ 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										

Opatrenie 4.3									
Opatrenie 4.4									
Opatrenie 4.5									
Opatrenie 4.6									

8.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer						
Strategickým zámerom obce je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP. Trvale preferovať poradenstvo a prevenciu pred represiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v obci.	podľa potreby	rozpočet obce, MŽP SR	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Prezentácia a šírenie osvety v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Moštenica

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Zabezpečiť dostatok kvalitnej pitnej vody, minimalizovať straty vo vodovodných sieťach.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Údržba a dostavba existujúcej vodovodnej siete.	podľa potreby	SVS, a.s., rozpočet obce, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký	SVS, a.s., obec Moštenica
Opatrenie 5.2.2	Revitalizácia protizáplavových opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Revitalizácia protizáplavových opatrení.	300	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výsadba vodomilnej zelene v hydrických koridoroch.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výsadba protierozývnej zelene na zadržanie vody v území a pod..	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia koryt vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	stredný	obec Moštenica
	Revitalizácia koryta Moštenického potoka.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vysoký	obec Moštenica

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia						
Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území obce.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií hlavným zdrojom znečistenia – domácnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovaniu fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nízky	obec, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia						
Cieľ 5.4.		Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.				
Opatrenie 5.4.1		Realizácia protierózných opatrení.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Na rizikových lokalitách vysadiť pásy protieróznej krovinevej vegetácie.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 5.4.2		Výstavba a revitalizácia oddychových zón v obci.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	3	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Revitalizácia oddychových zón v obci.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Revitalizácia parku s pamätníkom SNP pred budovou OcÚ.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Rekultivácia zelene v intraviláni obce.	50	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										

8.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v obci. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
Cieľ 6.1		Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.				
Opatrenie 6.1.1		Obyvatelia v dôchodkovom veku.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Poskytovanie služby SOS hodínok.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Poskytovanie služby rozvozu obedov obyvateľov v seniorskom veku.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 6.1.2		Mladé rodiny s deťmi.				
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora mladých rodín s deťmi.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Cieľ 6.2.	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru zdravotníckych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.					
Opatrenie 6.2.1	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
Opatrenie 6.2.2	Zabezpečiť dostupnosť zdravotnej starostlivosti pre deti a dospelých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriadenia amulancie praktického lekára pre dospelých (1x týždenne).	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vyšoký	obec Moštenica

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov obce.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	-	verejný, tretí sektor	nízky	obec Moštenica
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	tretí sektor	nízky	obec, n.o.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
Cieľ 6.1										
Opatrenie 6.1.1										
Opatrenie 6.1.2										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										
Opatrenie 6.2.2										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										
Opatrenie 6.3.2										
Opatrenie 6.3.3										

8.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer	
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materskej školy. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov obce. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov obce.	
Podprogram 7.1. Vzdelávanie	
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.
Opatrenie	Obnova, rozšírenie a modernizácia zariadení celoživotného vzdelávania.

7.1.1						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Dostavba priestorov a kapacít celoživotného vzdelávania.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	2	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Výstavba detského ihriska.	10	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Revitalizácia športového areálu v centre obce.	80	rozpočet obce, MŠ SR	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 7.2.2	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Cieľ 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Podprogram 7.2. Šport										
Cieľ 7.2.										
Opatrenie 7.2.1										
Opatrenie 7.2.2										

8.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer						
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť obce. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž obce a tým aj na cestovný ruch.						
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra						
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Výstavba a revitalizácia multifunkčného kultúrneho zariadenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Výstavba kultúrno - spoločenských priestorov.	200	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výstavba priestorov pre obecnú knižnicu.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 8.1.2	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia kultúrnych pamiatok.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Opatrenie 8.1.3	Podpora kultúrnych podujatí v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Výstavba otvoreného amfiteátra pre kultúrne akcie v obci.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

	Podpora kultúrnych podujatí.	Podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
--	------------------------------	---------------	--------------------------------	-------------------	--------	-------------------

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie						
Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v obci.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Spracovanie kalendár kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Moštenica

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry						
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať globálnu koncepciu „propagácie“ histórie obce v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce	verejný sektor	nízky	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Cieľ 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Cieľ 8.2										
Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Cieľ 8.3										
Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.2										

8.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer						
Budovať goodwill obce a dosiahnuť, aby sa stala strediskom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky.						
Podprogram 9.1. Propagácia obce						
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia www stránky obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	1	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Obsahová analýza www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nízky	obec Moštenica
	Priebežná aktualizácia www stránky.	podľa potreby	rozpočet obce,	verejný sektor	nízky	obec Moštenica

Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v obci.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúlí informujúcich o atrakтивitách obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúlí propagujúcich kultúrne hodnoty obce.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, MH SR	verejný sektor	nízky	obec, podnikateľské subjekty

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.						
Cieľ 9.2	Rekreačno - relaxačné zázemie obce.					
Opatrenie 9.2.1	Podpora vytvárania nových atrakтивít v obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Vybudovanie centrálneho InfoKiosku.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

Podprogram 9.3. Cestovný ruch.						
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	nízky	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 9.1. Propagácia obce										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie obce.										
Cieľ 9.2										
Opatrenie 9.2.1										
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.										
Cieľ 9.3										
Opatrenie 9.3.1										
Opatrenie 9.3.2										

8.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámér						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu obecného úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi obecného úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na obecnom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci					
Opatrenie 10.1.1	Modernizácia vnútorného vybavenia Obecného úradu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Modernizácia vybavenia úradu a rekonštrukcia budovy.	150	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v obci.					

Opatrenie 10.2.1	Bezpečnosť.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Dostavba verejného rozhlasu v nepokrytých častiach obce.	20	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Rekonštrukcia verejného rozhlasu.	100	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výstavba kamerového systému v centrálnej časti obce.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výstavba kamerového systému v priestore cintorína.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Výstavba kamerového systému v priestore obecného úradu.	10	rozpočet obce, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 10.1. Administratíva										
Cieľ 10.1.										
Opatrenie 10.1.1										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Cieľ 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										

8.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom obce a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	1	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Výstavba solárnych lavičiek v centre obce.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica
	Zlepšenie pokrytia signálom mobilných operátorov.	Podľa potreby	Mobilní operátori	Súkromný sektor	žiadny	Mobilní operátori
	Výstavba verejného prístupového bodu.	5	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný	obec Moštenica
	Výstavba optickej siete.	Podľa potreby	Mobilní operátori	Súkromný sektor	žiadny	Mobilní operátori
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v obci.	1	rozpočet obce	verejný sektor	vysoký	obec Moštenica

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na získanie ECDL spôsobilosti pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny	obec Moštenica
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov obce.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov obce.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie obecného informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet obce, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky	obec, n.o.

	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry.										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

**Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Moštenica
2025 - 2034**

9 FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť obce v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca, v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností obecného rozpočtu atď..

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet - sumarizácia

tis. €	Rok										
	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	Spolu
I. Hospodárska politika	388,6	452,1	627,4	627,4	252,4	188,9	13,1	13,1	0,1	0,1	2563,0
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO.....	47,3	47,3	109,8	109,8	62,5	62,5					439,0
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	134,3	134,3	172,5	172,5	51,3	51,3	13,0	13,0			742,0
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	163,8	189,5	264,5	264,5	100,8	75,0					1058,0
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	3,1	3,1	2,6	2,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	12,0
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	37,5	75,0	75,0	75,0	37,5						300,0
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE	2,8	3,0	3,0	3,0	0,3						12,0
II. Sociálna politika	127,4	127,4	127,4	127,4	0,1	0,1	26,4	26,4	26,4	26,4	615,0
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.	42,8	42,8	42,8	42,8							171,0
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	23,0	23,0	23,0	23,0			26,3	26,3	26,3	26,3	197,0
PROGRAM 8. KULTÚRA	61,6	61,6	61,6	61,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	247,0
III. Environmentálna politika	807,5	963,5	1041,0	1041,0	233,5	77,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4164,0
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	807,5	807,5	885,0	885,0	77,5	77,5					3540,0
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE		156,0	156,0	156,0	156,0						624,0
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadefinovaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľov, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

Pravidlá financovania cieľa investovanie do zamestnanosti a rastu – pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje sr s výnimkou bratislavského kraja) a pre prijímateľov kohézneho fondu

K podielu EFRR, ESF+, FST a KFvo výške 85,00 % (70,00 % pre technickú pomoc) z celkových oprávnených výdavkov je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v závislosti od kategórie prijímateľa a miesta realizácie/implementácie operácií (platí len pre základné pravidlá financovania pre KF).

Prehľad pravidiel financovania v rámci menej rozvinutých regiónov a KF podľa jednotlivých zdrojov financovania a kategórie prijímateľov sú v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka Základné pravidlá financovania pre EFRR, ESF+ a FST

Kategória prijímateľa Zdroj financovania		1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Základné pravidlá financovania pre KF

Kategória prijímateľa Zdroj financovania		1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis celé územie SR s výnimkou okresu Bratislava	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
	Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		100,00 %	100,00 %	100,00 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ v platnom znení bez ohľadu na právny status, v rámci schém pomoci de minimis/štátnej pomoci resp. podľa pravidiel pomoci de minimis/štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 1 písm. c)) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme resp. pravidlách pomoci de minimis/štátnej pomoci. V prípade, ak intenzita pomoci presahuje maximálnu výšku finančného príspevku z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Národné verejné zdroje zahŕňajú zdroje štátneho rozpočtu a zdroje prijímateľa zo sektora verejnej správy.

Prijímateľ, ktorý je podľa § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. zapísaný a zaradený v registri organizácií, alebo v zozname subjektov verejnej správy vedenom Štatistickým úradom SR medzi subjekty verejnej správy v súlade s jednotnou metodikou platnou pre EÚ (ESA 2010), vykazuje vlastné zdroje na spolufinancovanie ako verejné zdroje. Ostatní prijímatelia vykazujú vlastné zdroje na spolufinancovanie ako súkromné zdroje.

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu pre najodkázanejšie osoby z ESF+ (čl. 10 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Kategória prijímateľa Zdroj financovania		1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ	ESF+	90,00 %	90,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵	Štátny rozpočet	10,00 %	2,00 %	y,yy %
	Prijímateľ ⁶	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania pre podporu oblasti sociálnej inovácie z ESF+ (čl. 14 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis ⁴
Zdroje EÚ		ESF+	95,00 %	95,00 %	x,xx %
Národné zdroje ⁵		Štátny rozpočet	5,00 %	0,00 %	y,yy %
		Prijímateľ ⁶	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka Pravidlá financovania technickej pomociv rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje SR s výnimkou Bratislavského kraja) a KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis ⁴
Zdroje EÚ		EFRR ESF+ FST KF	70,00 %	70,00 %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	30,00 %	22,00 %
		Prijímateľ	0,00 %	8,00 %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %

V rámci projektov vybraných prijímateľov kategórie 1b) sa aplikujú špecifické pravidlá financovania (nasledujúca tabuľka). Ide o :

- verejné vysoké školy/univerzity a verejné výskumné inštitúcie, ktoré realizujú operácie národného významu, t. j. projekty implementované v rámci špecifického cieľa RSO1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií a špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko zameraných na podporu vedy, výskumu a inovácií, ktoré budú špecifikované a doplnené do tohto materiálu na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- **prijímateľov územnej samosprávy – obce/mestá, ktoré sú identifikované v aktuálnom vydaní Atlasu rómskych komunít s prítomnosťou rómskych osídlení, pričom konkrétny zoznam oprávnených žiadateľov, zostavený na základe vybraných objektívnych kritérií zaostávania a marginalizácie, bude určený výzvou/vyzvaním vyhlásenou/vyhláseným poskytovateľom. Kritéria budú určené v závislosti od obsahového zamerania výzvy/vyzvania. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko, v rámci vyčlenenej indikatívnej alokácie pre marginalizované rómske komunity, bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;**
- prijímateľov projektov zameraných na financovanie aktivít so 100 % koeficientom na výpočet podpory poskytovanej na ciele v oblasti zmeny klímy. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov v rámci projektov ESF+, ktorí sú registrovaní ako poskytovatelia sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Ide o projekty v rámci cieľa politiky 4/priorita 5 Programu Slovensko;
- prijímateľov, školy a školské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení SR, ktoré majú oprávnenie uskutočňovať výchovu a vzdelávanie podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v rámci projektov ESF+.

Tabuľka Špecifické pravidlá financovania pre EFRR, ESF+, FST a KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		EFRR ESF+ FST KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	15,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	0,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Pravidlá financovania v rámci projektov cieľa politiky 4/priority 5/špecifického cieľa k) zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti Programu Slovensko pre subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		ESF+	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	10,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný z fondov Európskej únie v súlade s článkom 22 Návrhu nariadenia o EFRR, ESF+, KF a ENFR. Podpora bude:

- určená pre rozvoj jasne zadefinovaného územia (bez obmedzenia od lokálnej, cez sub-regionálnu až po regionálnu úroveň),
- vychádzať z integrovanej stratégie jeho rozvoja, tzv. Integrovanej územnej stratégie,
- založená na integrácii rôznorodých operácií v rámci investičných balíkov.

Komplementarita s vnútroštátnymi nástrojmi podpory

K napĺňaniu cieľov jednotlivých priorít SPR budú komplementárne prispievať aj zdroje z rôznych vnútroštátnych nástrojov. V súčasnosti existujúce vnútroštátne nástroje podpory majú obmedzenú platnosť, tzn. nie je možné potvrdiť, že budú využívané počas celého obdobia 2021 – 2027. Ide napr. o nasledovné komplementárne zdroje:

CP 3 – dotácie na podporu cyklo dopravy a cykloturistiky (zákon č. 151/2019 Z. z. o podpore **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu, zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ako aj zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja,

CP 4 – programy realizované Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce (prístup k zamestnaniu), dotácia v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dotácie a programy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (dotácie na rozvoj, sociálna podpora žiakov, vedecké činnosti, **regionálne školstvo**), dotácia na podporu rozvoja **sociálnych služieb a v oblasti sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately**, dotácia na obstaranie nájomných bytov, určených na sociálne bývanie, dotácia na podporu **rozvoja sociálnych služieb** a pod.,

CP 5 – zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, Fond na podporu športu a **príspevky a dotácie na rozvoj športu** v zmysle Zákona o športe č. 440/2015 Z. z., program **Ministerstva kultúry SR „Obnovme si svoj dom“**, **Fond na podporu umenia**. Dotácie MIRRI SR v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Komplementárnosť a synergie medzi fondmi, na ktoré sa vzťahuje Partnerská dohoda, AMIF, ISF, BMVI, a inými nástrojmi Únie

V rámci **Cieľa politiky 3** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti železničnej infraštruktúry (TEN-T, ako aj regionálne trate), synergie budú nastavené na úrovni projektov.

Horizont Európa v oblasti udržateľnej a inteligentnej mobility.

Nástroj na prepájanie Európy v oblasti financovania dopravnej infraštruktúry a v oblasti nízkouhlíkovej mobility.

Ciele v oblasti modernizácie a výstavby infraštruktúry vnútrozemskej vodnej dopravy sa budú realizovať prostredníctvom tohto nástroja.

V rámci **Cieľa politiky 4** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti zdravotnej starostlivosti (dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť a starostlivosť o duševné zdravie) a zároveň v oblasti vzdelávania (inkluzívne vzdelávanie na všetkých stupňoch, zmena kurikula, dobudovanie školskej infraštruktúry).

Erasmus+ v oblasti investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, vrátane inklúzie a celoživotného vzdelávania.

EU4Health v oblasti zlepšenia kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

Fond pre azyl, migráciu a **integráciu v oblasti zvyšovania sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných skupín** a štátnych príslušníkov tretích krajín.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti predchádzania a boja proti drogovej kriminalite, ale aj predchádzania a boja proti radikalizácii.

V rámci **Cieľa politiky 5** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Horizont Európa v oblasti zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov a prevencie kriminality.

Kreatívna Európa v oblasti rozvoja kultúrneho dedičstva.

Erasmus+ v oblasti podpory rozvoja menej rozvinutých regiónov prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti zabezpečenia bezpečnosti pre občanov

9.1 PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany obce.								
Opatrenie 1.1.2.	15	15	13	2	1	0	1	0	0
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v obci.								
Opatrenie 1.2.1	102	66	50	17	17	0	0	36	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.1	250	163	122	41	41	0	0	88	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	72	72	61	11	5	0	6	0	0
Spolu	439,00	316	246	70	63	0	7	123	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	47,25	38	31	7	6	0	2	9	0
2026	47,25	38	31	7	6	0	2	9	0
2027	109,75	79	61	18	16	0	2	31	0
2028	109,75	79	61	18	16	0	2	31	0

2029	62,50	41	30	10	10	0	0	22	0
2030	62,50	41	30	10	10	0	0	22	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	439,00	316	246	70	63	0	7	123	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Ciel' politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.2 PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH

Cieľ 2.1	Rozvoj dopravnej infraštruktúry								
Opatrenie 2.1.1	205	205	174	31	14	0	16	0	0
Opatrenie 2.1.3	201	201	171	30	14	0	16	0	0
Opatrenie 2.1.4	16	16	14	2	1	0	1	0	0
Opatrenie 2.1.5	52	52	44	8	4	0	4	0	0
Opatrenie 2.1.6	153	153	130	23	11	0	12	0	0
Opatrenie 2.1.7	100	100	85	15	7	0	8	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.								
Opatrenie 2.1.1	15	15	13	2	1	0	1	0	0
Spolu	742	742	631	111	52	0	59	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	134,25	134	114	20	9	0	11	0	0
2026	134,25	134	114	20	9	0	11	0	0
2027	172,50	173	147	26	12	0	14	0	0
2028	172,50	173	147	26	12	0	14	0	0
2029	51,25	51	44	8	4	0	4	0	0
2030	51,25	51	44	8	4	0	4	0	0
2031	13,00	13	11	2	1	0	1	0	0
2032	13,00	13	11	2	1	0	1	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	742,00	742	631	111	52	0	59	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti

Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
	Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e
	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
	Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
	Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
	Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
	Zlepšenie kvality ovzdušia

Fond spravodlivej transformácie (FST)

Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility

Prioritné oblasti podpory z ENRAF:

podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh

Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu

Únie v oblasti klímy

a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.3 PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v obci.								
Opatrenie 3.2	150	150	128	23	11	0	12	0	0
Opatrenie 3.3	103	103	88	15	7	0	8	0	0
Opatrenie 3.4	505	505	429	76	35	0	40	0	0
Opatrenie 3.6	300	300	255	45	21	0	24	0	0
Spolu	1 058.00	1 058	899	159	74	0	85	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	163,75	164	139	25	11	0	13	0	0
2026	189,50	190	161	28	13	0	15	0	0
2027	264,50	265	225	40	19	0	21	0	0
2028	264,50	265	225	40	19	0	21	0	0
2029	100,75	101	86	15	7	0	8	0	0
2030	75,00	75	64	11	5	0	6	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	1058,00	1058	899	159	74	0	85	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb, Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží Zlepšenie kvality ovzdušia Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Fond spravodlivej transformácie (FST)

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.4 PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 4.3	5	5	4	1	0	0	0	0	0
Opatrenie 4.4	725	725	616	109	51	0	58	0	0
Opatrenie 4.5	2 500	2 500	2 125	375	175	0	200	0	0
Opatrenie 4.6	310	310	264	47	22	0	25	0	0
Spolu	3 540,00	3 540	3 009	531	248	0	283	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH

2025	807,50	808	686	121	57	0	65	0	0
2026	807,50	808	686	121	57	0	65	0	0
2027	885,00	885	752	133	62	0	71	0	0
2028	885,00	885	752	133	62	0	71	0	0
2029	77,50	78	66	12	5	0	6	0	0
2030	77,50	78	66	12	5	0	6	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	3540,00	3540	3009	531	248	0	283	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
	Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e
	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
	Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
	Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
	Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
	Zlepšenie kvality ovzdušia
	Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
5. Európa bližšie k občanom	Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh
	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.5 PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 5.2	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom								
Opatrenie 5.2.2	315	315	268	47	22	0	25	0	0

Opatrenie 5.2.3	105	105	89	16	7	0	8	0	0
Cieľ 5.4.	Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.								
Opatrenie 5.4.1	51	51	43	8	4	0	4	0	0
Opatrenie 5.4.2	153	153	130	23	11	0	12	0	0
Spolu	624,00	624	530	94	44	0	50	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2026	156,00	156	133	23	11	0	12	0	0
2027	156,00	156	133	23	11	0	12	0	0
2028	156,00	156	133	23	11	0	12	0	0
2029	156,00	156	133	23	11	0	12	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	624,00	624	530	94	44	0	50	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko Plán obnovy a odolnosti Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa Fond spravodlivej transformácie (FST)	Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov
	Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov
	Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e
	Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám
	Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd
	Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo
	Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,
	Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží
	Zlepšenie kvality ovzdušia
	Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility
	Prioritné oblasti podpory z ENRAF: podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.6 PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 6.1	Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v obci a zvýšiť ich kvalitu.								
Opatrenie 6.1.1	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 6.1.2	150	150	128	23	11	0	12	0	0
Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.								
Opatrenie 6.2.2	20	20	17	3	1	0	2	0	0
Spolu	171,00	171	145	26	12	0	14	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	42,75	43	36	6	3	0	3	0	0
2026	42,75	43	36	6	3	0	3	0	0
2027	42,75	43	36	6	3	0	3	0	0
2028	42,75	43	36	6	3	0	3	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	171,00	171	145	26	12	0	14	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce
	Kvalitné inkluzívne vzdelanie
	Záruka pre mladých
	Aktívne začlenenie a dostupné služby
	Potravinová a materiálna deprivácia
5. Európa bližšie k občanom	Sociálne inovácie a experimenty
	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný

Fond spravodlivej transformácie (FST) cestovný ruch
Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.7 PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v obci.								
Opatrenie 7.1.1	105	105	89	16	7	0	8	0	0
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	92	92	78	14	6	0	7	0	0
Spolu	197.00	197	167	30	14	0	16	0	

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje			
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	23,00	23	20	3	2	0	2	0	0
2026	23,00	23	20	3	2	0	2	0	0
2027	23,00	23	20	3	2	0	2	0	0
2028	23,00	23	20	3	2	0	2	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	26,25	26	22	4	2	0	2	0	0
2032	26,25	26	22	4	2	0	2	0	0
2033	26,25	26	22	4	2	0	2	0	0
2034	26,25	26	22	4	2	0	2	0	0
Spolu	197,00	197	167	30	14	0	16	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií
	Modernizácia poskytovania verejných služieb
	Podpora budovania inteligentných regiónov a miest
	Podpora digitálnej pripojiteľnosti
	Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií

	Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravínová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.8 PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno–historického potenciálu obce a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	225	225	191	34	16	0	18	0	0
Opatrenie 8.1.3	21	21	18	3	1	0	2	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu obce v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Spolu	247,00	247	209	38	17	0	21	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	61,60	62	52	9	4	0	5	0	0
2026	61,60	62	52	9	4	0	5	0	0
2027	61,60	62	52	9	4	0	5	0	0
2028	61,60	62	52	9	4	0	5	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0

Spolu	247,00	247	209	38	17	0	21	0	0
-------	--------	-----	-----	----	----	---	----	---	---

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.9 PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu obce.								
Opatrenie 9.1.1	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Opatrenie 9.1.2	1	1	0	1	0	0	1	0	0
Cieľ 9.2	Rekreačno- relaxačné zázemie obce.								
Opatrenie 9.2.1	10	10	9	2	1	0	1	0	0
Spolu	12,00	12	9	4	1	0	3	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G			
2025	3,10	3	2	1	0	0	1	0	0
2026	3,10	3	2	1	0	0	1	0	0
2027	2,60	3	2	0	0	0	0	0	0
2028	2,60	3	2	0	0	0	0	0	0
2029	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,10	0	0	0	0	0	0	0	0

Spolu	12,00	12	9	4	1	0	3	0	0
-------	-------	----	---	---	---	---	---	---	---

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov
	Prevenencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov
	Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas
	Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch
	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.10 PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v obci								
Opatrenie 10.1.1	150	150	128	23	11	0	12	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znížovanie kriminality v obci a ochranu majetku obyvateľ/ov a ostatných subjektov v obci.								
Opatrenie 10.2.1	150	150	128	23	11	0	12	0	0
Spolu	300,00	300	255	45	21	0	24	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
	Národné verejné zdroje spolu			Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje	H	CH	
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2025	37,50	38	32	6	3	0	3	0	0
2026	75,00	75	64	11	5	0	6	0	0
2027	75,00	75	64	11	5	0	6	0	0
2028	75,00	75	64	11	5	0	6	0	0
2029	37,50	38	32	6	3	0	3	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	300,00	300	255	45	21	0	24	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko Plán obnovy a odolnosti Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevencia negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

9.11 PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA OBCE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.								
Opatrenie 11.1.1	11	11	9	2	1	0	1	0	0
Opatrenie 11.1.2	1	1	1	0	0	0	0	0	0
Spolu	12	12	10	2	1	0	1	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
2025	2,75	3	2	0	0	0	0	0	0
2026	3,00	3	3	0	0	0	0	0	0
2027	3,00	3	3	0	0	0	0	0	0
2028	3,00	3	3	0	0	0	0	0	0

2029	0,25	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2034	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	12,00	12	10	2	1	0	1	0	0

Zdroje financovania EÚ v 2021 - 2027

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Nórske fondy

...

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania Podpora sieťovania podnikateľských subjektov Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh Digitálne a podnikateľské zručnosti
4. Sociálnejšia Európa	Adaptabilný a prístupný trh práce Kvalitné inkluzívne vzdelanie Záruka pre mladých Aktívne začlenenie a dostupné služby Potravínová a materiálna deprivácia Sociálne inovácie a experimenty
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj obce. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet obce,

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne a fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR (holandské, americké, kanadské,...),
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.,

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii obce ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10 ZÁVER

PHRSR obce Moštenica je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja obce, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života obce.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach obecného zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR obce Moštenica bol schválený na zasadnutí obecného zastupiteľstva dňa:

..... UOZ č.

.....
pečiatka obce

.....
starostka obce

11 POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2021 - 2027
2. Zmluva o fungovaní Európskej únie
3. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
4. Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
5. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
6. Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
7. Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
8. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
9. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
10. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
11. Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
12. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
13. Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
14. Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
15. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
16. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
17. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
18. RIÚS BBSK 2014-2020
19. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR BBSK),
20. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001, aktualizácia 2010,

21. Národný program reforiem, máj 2012,
22. Návrh základných princípov na prípravu Partnerskej dohody Slovenskej republiky na programové obdobie 2014 – 2020,
23. Stratégia rozvoja dopravy SR do roku 2020, 2010,
24. Program odpadového hospodárstva na roky 2011 - 2015,
25. Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov do roku 2020
26. Revidovaný národný akčný plán Dekády začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015 na roky 2011 – 2015
27. 2. etapa Programu podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015
28. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
29. Stratégia EÚ 2020 - cieľ: konkurencieschopnosť, zamestnanosť a hospodársky rast
30. Spoločný strategický rámec EK, marec 2012,
31. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom),
32. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012,
33. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT),
34. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu,
35. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
36. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+,
37. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+,
38. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
39. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
40. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“ Národný strategický referenčný rámec 2007-2013.
41. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja.
42. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov.
43. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov.
44. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov.
45. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici.
46. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov,
47. Zákon č. 156/2003 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov.
48. VEDA. Encyklopédia Slovenska. VI zv. Veda, Bratislava, 1982.
10. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes. Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodných věd, roč. 81, seš. 6, Academia Praha, 1971.
11. LUKNIŠ, M. A KOL. Slovensko – Príroda. Vyd. Obzor, Bratislava, 1972.
12. MAZÚR, M., LUKNIŠ, M. Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978.
13. UPSVAR. Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny 1999 – 2004.
14. Interné materiály obce Moštenica.
15. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV , Editori: Mgr. Ľubomír Faltán, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s.
16. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky. Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000.
17. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník IV. Bratislava. 1961.
18. STREDOSLOVENSKÉ VYDAVATEĽSTVO. Vlastivedný sborník XI. Bratislava. 1972.
19. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
20. LUKNIŠ, M. Reliéf. In LUKNIŠ, M. et al. Slovensko 2 : Príroda. 1972.
21. HRAŠNA, M., KLUKANOVÁ, A. Inžinierskogeologická rajonizácia. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online]. 2004.
22. MAZÚR, E., LUKNIŠ, M.. Geomorfologické jednotky. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
23. MAZÚR, E., ČINČURA, J., KVITKOVIČ, J. Geomorfológia. Mapa 1:500 000. In Atlas SSR. 1980.
24. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
25. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
26. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIEFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
27. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/>
28. <http://web.tuke.sk/fberg-kgp/spis/geologia.htm>
29. <http://oldwww.fns.uniba.sk/~krg/prilohy/kgamr/2004/podnedruhy1.htm>
30. Nábělek, F. (I 979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
31. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska. VÚPOP, Societas
32. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
33. Mazúr, E. (1980): Atlas SSR, SAV, Bratislava - kapitola pôdy
34. Minár, J. a kolektív (2001): Geografické spektrum 3. PRIF UK Bratislava
35. <http://www.minerally.sk/>
36. Bizudová, M. 1993. Geomorfológia. 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993. 228 s. -
37. Lukniš, M. 1972. Slovensko príroda. 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972. 920 s. -
38. Ciesarik, M. 1994. Geológia. Vysokoškolské skriptá. 1. vyd. Ž. n . Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994. 255 s. ISBN 80-228-0345-6 -
39. Čerman, R. 2003. Zemepisný atlas SR. 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o. , 2003. 96 s. ISBN 80-8067-006-4 -
40. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212,
41. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223,
42. www.statistics.sk
43. Jurko, A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
44. Lukniš, M. (ed.), Bako, J., Berta, J., Ferianc, O., Feriancová-Masárová, Z., Fusán, O., Futák, J., Hejný, S., Jurko, A., Kurlpelová, M., Mičian, L., Michalko, J., Petrovič, Š., Schmidt, Z., Šimo, E., Vilček, F., Zát'ko, M., 1972: Slovensko 2. Príroda. Obzor, Bratislava, 920 s.
45. Lukniš, M., Plesník, P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska. Osveta, Bratislava, s. 7-50.

46. Mazúr, E., Lukniš, M., 1980: Geomorfologické jednotky. In: Mazúr, E. et al., 1980: Atlas SSR. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55.
47. Michalko, J., Magic, D., Berta, J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť. Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
48. Plesník, P. et al., 1989: Malá slovenská vlastiveda. Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297.
49. Ružičková, H., Halada, L., Jedlička L., Kalivodová, E., 1996: Biotopy Slovenska. Ústav krajiny ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109.
50. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
51. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.
52. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny.
53. Slovensko II. (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
54. www.krasy-slovenska.sk
55. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk,
56. <http://svosmo.edupage.org/about/?subpage=1&>
57. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
58. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
59. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
60. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
61. NSRR, 2011
62. <http://www.sopsr.sk/>
63. naseobce.sk
64. Štatistický úrad, DataCubes,
65. Encyklopédia Slovenska, Veda 1983.,
66. Kraje a okresy Slovenska, Q111 1997.,
67. Komplexná charakteristika a hodnotenie vplyvov na ŽP vrátane zdravia, 2008
68. <http://www.sodbtn.sk/>
69. www.agro-poradenstvo.sk, 12.8.2021
70. <https://www.meteoblue.com/sk>
71. <https://www.slovensko.sk/sk/lokality/>
72. http://www.napant.sk/nch/nch_don1.htm
73. <https://www.bbsk.sk/socialne-sluzby>
74. <https://www.slovensko.sk/sk/lokality>
75. <https://sk.wikipedia.org/wiki/Mo%C5%A1tenica>
76. <https://www.najkraisikraj.sk/starohorske-vrchy/>
77. <http://www.minerally.sk>
78. [https://sk.wikipedia.org/wiki/Uhliarsky_potok_\(pr%C3%ADto_k_Mo%C5%A1tenick%C3%A9ho_potoka\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Uhliarsky_potok_(pr%C3%ADto_k_Mo%C5%A1tenick%C3%A9ho_potoka))
79. http://www.napant.sk/nch/nch_don1.htm
80. <http://www.zmos.sk/>
81. <https://apl.geology.sk/radio/>
82. <http://www.podnemapy.sk>
83. <https://mostenica.eu>
84. <http://www.chataslovenka.sk>
85. <https://www.chatamostenica.sk>
86. <https://www.kamnavylet.sk/sk/atrakcia/mostenicke-travertiny>
87. <https://www.visitbanskabystrica.sk/art/kaliste-narodna-kulturna-pamiatka>
88. https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=826517317944343&id=268172347112179
89. <http://www.hospodarenieobci.sk>

Zoznam skratiek

PHRSR	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
OcÚ	obecný úrad
OZ	obecné zastupiteľstvo
PD	partnerská dohoda
M	ÚSES - miestny územný systém ekologickej stability
PZI	priame zahraničné investície
RO	rozpočtové organizácie
KZ	kód zdroja

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
Obce Moštenica
Programovacie obdobie 2025 - 2034
2024**

SCARABEO-SK, s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224